

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

ПЕТРУК Анжела Борисівна
(студентка групи ЗЕП-22М)

1-2.2
13.12.2023

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ
МАЙНОВОГО СТАНУ КП «БЕРДИЧІВТЕПЛОЕНЕРГО»

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 051 «Економіка»
освітньо-професійна програма «Економіка»)

Допущено до захисту
протокол № 14
від 11 грудня 2023 р.
зав. кафедри фінансів
та цифрової економіки,
д.е.н., проф. Н.Г. Виговська

Керівник роботи
к.е.н., доц. Мельник Т. Ю.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент
к.е.н., доц. Оглобе К. Е.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Житомир, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ЙОГО ОПТИМІЗАЦІЇ	7
1.1. Сутнісна та необхідність діагностики майнового стану підприємства...	7
1.2. Економічний механізм діагностики майнового стану підприємства та обґрунтування напрямів його оптимізації	18
1.3. Система показників для оцінки майнового стану підприємства	26
1.4. Нормативно-правове забезпечення у сфері управління та діагностики майнового стану підприємства	33
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПРИКЛАДІ КП «БЕРДИЧІВТЕПЛОЕНЕРГО»	42
2.1. Загальні тенденції розвитку комунальних підприємств України	42
2.2. Організаційно-економічна характеристика КП «Бердичівтеплоенерго»..	47
2.3. Діагностика майнового стану досліджуваного підприємства	59
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ОПТИМІЗАЦІЇ МАЙНОВОГО СТАНУ КП «БЕРДИЧІВТЕПЛОЕНЕРГО»	71
3.1. Організаційні напрямки оптимізації майнового стану підприємства КП «Бердичівтеплоенерго»	71
3.2. Стратегія оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго»	75
3.3. Оцінка ефективності запроваджених заходів в умовах досліджуваного підприємства	81
ВИСНОВКИ	87
ДОДАТКИ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	103

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах становлення національної економіки значно зростає увага до формування та ефективного використання майна підприємства, результату виробничо-господарської діяльності тощо. У цьому контексті важливу роль відіграє оптимізація майнового стану підприємства, яка залежить від прийняття керівниками обґрунтованих, об'єктивних та ефективних управлінських рішень, спрямованих на перспективи його розвитку та функціонування. Управління майновим станом виступає визначальним і стратегічно важливим чинником забезпечення стійкого фінансового стану підприємства, що обумовлює актуальність досліджень у цьому напрямку. Саме його оцінка та аналіз уможлиблює запобігання негативним тенденціям й зменшення ризику банкрутства, адже здійснення процесу виробництва не можливе без наявності основних засобів та оборотних активів.

Оцінка динаміки складу і структури майна дає можливість встановити розмір абсолютного і відносного приросту або зменшення всього майна підприємства та окремих його видів. Приріст (зменшення) активу свідчить про розширення (звуження) діяльності підприємства. Приріст активу вказує на розширення діяльності підприємства, але також може бути результатом впливу інфляції. Зменшення активу свідчить про скорочення підприємством господарського обороту і може бути наслідком зносу основних засобів, або результатом зниження платоспроможного попиту на товари, роботи і послуги підприємства і т.п.

Розгляду різних аспектів майнового стану підприємства присвячені важливі дослідження таких вчених: Гайворонської Ю. Є., Груб'як С. В., Дейнеки М. Ф., Загородної О. М., Задніпряної Т. С., Іоніна Є. Є., Мізіної О. В., Носової Є. А., Нусінова В. Я., Островської О. А., Серединської В. М., Семенова Г. А., Семеняки Т. В., Следь О. М., Стельмах М. В., Терлецької Ю. О., Ткаченко А. М., Тютюнника Ю. М., Тютюнник С. В., Шеремети М. Й., Ярошевської О. В. та ін. Концептуальні основи й сучасні механізми управління майном, що зорієнтовані на зростання ринкової вартості бізнесу, складають предмет досліджень

зарубіжних вчених: С.В. Валдайцева, В.В. Григор'єва, В.В. Ковальова, М. Міллера, Ф. Модільяні, Н. Ордуей, Г.В. Савицької, М.О. Федотової, Дж. Фрідмана та багатьох інших. Водночас маємо відмітити, що окремі аспекти у сфері оцінки майнового стану підприємств залишаються дискусійними та недостатньо висвітленими, а отже, потребують подальших розробок.

Обрана тема повністю відповідає проблемам напряму підготовки за спеціальністю 051 «Економіка» та має безпосередній зв'язок з напрямками наукової роботи кафедри цифрової економіки та міжнародних економічних відносин.

Метою кваліфікаційної магістерської роботи є обґрунтування теоретичних та організаційно-методичних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго» та його аналітичного забезпечення, як однієї з головних передумов виявлення резервів.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені наступні **завдання**:

- дослідити сутність та необхідність діагностики майнового стану підприємства;
- розкрити сутність економічного механізму діагностики майнового стану та обґрунтувати напрями його оптимізації;
- проаналізувати систему показників для оцінки майнового стану підприємства;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення у сфері управління та оцінювання майнового стану підприємства;
- провести аналіз загальних тенденцій розвитку комунальних підприємств України;
- здійснити організаційно-економічну характеристику КП «Бердичівтеплоенерго»;
- провести діагностику майнового стану досліджуваного підприємства в сучасних умовах господарювання;
- розробити напрямки оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго»;
- розробити стратегію покращення майнового стану досліджуваного підприємства;

- оцінити ефективність запропонованих заходів в умовах підприємства, що досліджується.

Об'єктом дослідження є господарські операції і процеси, пов'язані з діагностикою та управлінням майновим станом суб'єктів господарювання, а також з його покращенням.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та прикладних аспектів діагностики майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго» та її інформаційно-аналітичного забезпечення.

Методи дослідження. Теоретичною основою дослідження є сукупність загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань використано такі методи: морфологічний аналіз – для узагальнення теоретичних підходів до визначення сутності та понятійно-категоріального апарату предмета дослідження; теоретичне узагальнення, наукова абстракція – для дослідження проблем формування та використання майна підприємства; моделювання – для визначення підходів до оцінки майнового стану підприємства; статистичного, фінансового й економічного аналізів – для дослідження фінансово-економічного стану підприємств галузі та стану управління майном досліджуваних суб'єктів господарювання; факторний аналіз – для виявлення впливу факторів на формування майна підприємств; графічний – для наочного зображення і схематичного представлення теоретичного та практичного матеріалу дослідження.

Інформаційними джерелами дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем управління та оцінювання майнового стану підприємств, матеріали науково-практичних конференцій; нормативно-правові акти України; інформаційні матеріали Державної служби статистики України; оприлюднені дані офіційної звітності суб'єктів господарювання, що розміщені на їх сайтах і на сайті Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку; довідкові та інформаційні видання; Інтернет-ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

- дістала подальшого розвитку система управління майновим станом

підприємства на основі розробки комплексу заходів організаційного, методичного та економічного характеру, що базується на системному підході та надає можливості впливу як на управлінський процес, так і на окремі складові майна;

- удосконалено систему оцінки ефективності управління майновим станом підприємства, що дозволить забезпечити належну інформаційну базу для обґрунтування господарських рішень у сфері управління ефективністю формування та використання майна.

Практичне значення одержаних результатів. Основні висновки та практичні рекомендації кваліфікаційної магістерської роботи можуть бути застосовані в практиці комунальних підприємств, що займаються забезпеченням тепловою енергією, для забезпечення удосконалення процесів діагностики та управління майновим станом. Використання запропонованих в роботі стратегії оптимізації майнового стану дозволить керівництву КП «Бердичівтеплоенерго» достовірно й обґрунтовано визначити ефективність управління майном та здійснювати заходи з метою визначення напрямів покращення майнового стану суб'єкта господарювання.

Апробація результатів кваліфікаційної магістерської роботи. Результати дослідження було апробовано на КП «Бердичівтеплоенерго» м. Бердичів.

За результатами дослідження опубліковано:

Петрук А.Б. Напрямки оцінювання майнового стану комунальних підприємств. Тези Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу», 9-10 листопада 2023 року. Житомир: «Житомирська політехніка», 2023. С. 173.

Структура кваліфікаційної магістерської роботи. Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 109 сторінках друкованого тексту. Робота містить 22 таблиці та 13 рисунків. Список використаних літературних джерел налічує 73 найменування. Робота містить 3 додатки.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ЙОГО ОПТИМІЗАЦІЇ

1.1. Сутнісна та необхідність діагностики майнового стану підприємства

Фінансове становище підприємства та його стабільність значною мірою залежать від того, яким майном вона володіє, у які активи вкладено капітал і який дохід вони приносять. Керівництво підприємства повинно мати чітке уявлення про те, які джерела ресурсів воно буде використовувати для здійснення своєї діяльності і в які сфери діяльності буде вкладати свій капітал.

Для організації виробничого процесу будь-яке підприємство повинно мати в своєму розпорядженні певні ресурси, тобто власне майно. Під майном підприємства розуміються всі матеріальні, нематеріальні та грошові кошти, що перебувають у користуванні, володінні та розпорядженні підприємства.

Майно, яке належить підприємству, дає не лише можливість здійснювати господарську діяльність, а й збільшувати обсяги виробництва, підвищувати якість продукції, конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Від кількісного та якісного складу майна залежить фінансовий стан підприємства, здатність до економічного зростання та стійкість до кризових явищ. Тому будь-який власник зацікавлений у збереженні та примноженні майна підприємства [72, с.197].

Для ефективного управління майном, перш за все, необхідно з'ясувати його економічну сутність. Що таке майно? Єдиного визначення сутності «майно» у вітчизняній та зарубіжній економічній літературі немає. Кілька економістів використовують термін «капітал». Інші економісти використовують термін «активи», розглянемо трактування поняття в економічній літературі (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Сутність понять «майно» в економічній літературі

№ з/п	Джерело	Сутність поняття «майно»
1	2	3
1.	Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир : ПП «Рута», 2001. – 224 с.	Майно – 1) матеріальні цінності, речі, які знаходяться у володінні юридичних та фізичних осіб; розрізняють майно рухоме, яке можна переміщати, і нерухоме у вигляді землі та прикріплених до неї об'єктів; 2) майнові права та зобов'язання юридичних і фізичних осіб, наприклад спадкове майно, яке знаходиться на балансі підприємства, відповідальність за охорону майна [6, с. 137].
2.	Мочерний С.В. Основи підприємницької діяльності: [навч. посіб.] / С.В. Мочерний, О.А. Устенко, С.І. Чеботар. – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 280 с.	Майно підприємства – сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей і боргових прав підприємства, джерелами формування яких є грошові та матеріальні внески засновників, доходи від цінних паперів; одержані кредити; капітальні вкладення і дотації з бюджетів; надходження від роздержавлення, у т. ч. приватизації власності; придбання майна в інших підприємств, організацій; благодійні внески та ін. [35, с. 153].
3.	Кузнєцов В. Великий словник бухгалтера / В. Кузнєцов, О. Михайленко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2005. – 532 с.	Майно – 1) матеріальні цінності, речі, якими володіють фізичні та юридичні особи. Розрізняють майно рухоме (що переміщується) і нерухоме (земля й тісно пов'язані з нею об'єкти); 2) майнові права та зобов'язання юридичних і фізичних осіб – майно, що знаходиться на балансі підприємства [29, с. 285].
4.	Справочник бухгалтера и аудитора / Под. Ред. д-ра экон. наук, проф. Е.А. Мизиковского, канд. экон. наук, доц. Л.Г. Макаровой. – М. : Юристъ, 2001. – 992 с.	Майно – будь-які активи, матеріальні чи нематеріальні, рухомі та нерухомі, виражені в речах чи в правах, а також юридичні документи чи акти, які підтверджують право власності на такі активи чи інтерес в них [57, с. 317].
5.	Борисов А.Б. Большой энциклопедический словарь / А.Б. Борисов. – М.: Книжный мир, 2001. – 868 с.	Майно – 1) матеріальні цінності, речі, які знаходяться у власності юридичних і фізичних осіб. Розрізняють рухоме майно і нерухомість у вигляді землі і прикріплених до неї об'єктів; 2) майнові права і обов'язки юридичних і фізичних осіб, наприклад спадкове майно, майно, яке знаходиться на балансі підприємства, відповідальність за охорону майна [5, с. 301].
6.	Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: Підручник / Ю.С. Цал-Цалко, Ю.Ю. Мороз, Л.А. Суліменко. – Вид. 5-е, доповнене. – Житомир: ПП «Рута», 2012. – 609 с.	Майно може розглядатися як поняття, що має матеріальний субстрат, тобто бути фактично тотожним поняттю «речі», але може і не мати такого субстрату (майнові права та обов'язки), тобто відносини, що мають матеріальний зміст [63, с. 207].

Продовження табл. 1.1

1	2	3
7.	Большой бухгалтерский словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 574 с.	Майно – 1) сукупність майнових прав і обов’язків, які належать громадянину чи юридичній особі (наприклад, спадкове майно або майно, яке знаходиться на балансі підприємства); 2) сукупність тільки майнових прав (наприклад права вимоги кредитора); 3) річ або сукупність речей, наприклад предмет купівлі-продажу, майнового найму чи поставки [4, с. 285].
8.	Економічний енциклопедичний словник: У 2. Т.1 / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.І. Юрій; за ред.С.В. Мочерного. – Львів: Світ, 2005. – 616 с.	Майно підприємства – сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей і боргових прав підприємства, джерелами формування яких є грошові та матеріальні внески засновників, доходи від цінних паперів; одержані кредити; капітальні вкладення і дотації з бюджетів; надходження від роздержавлення, в т.ч. приватизації власності; придбання майна в інших підприємств, організацій; благодійні внески та ін. [17, с. 443].
9.	Господарський кодекс України: Кодекс № 436-15 від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon3.rada.gov.ua .	Майно – це сукупність речей та інших цінностей, що мають вартісне визначення, виробляються чи використовуються у діяльності суб’єктів господарювання та відображаються в їх балансі або враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб’єктів [11].
10.	Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15	Цивільний кодекс України визначає, що майном як особливим об’єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов’язки [69].

Отже, майно підприємства характеризується не тільки сукупністю матеріальних цінностей, якими володіє це підприємство, а й його майновими правами та зобов’язання інших суб’єктів господарювання.

У більш широкому підході майно підприємства включає його активи, відображені в балансі.

Отже, до складу майна підприємства входять основні засоби, нематеріальні активи, незавершене будівництво, акції, цінні папери, грошові кошти та дебіторська заборгованість підприємства. Більш обмежений підхід передбачає включення до складу майна підприємства довгострокових активів та запасів або лише обсягів його довгострокових активів.

У процесі функціонування підприємства величина активів і їх структура постійно змінюються.

Структура активів підприємства подана на рис.1.1.

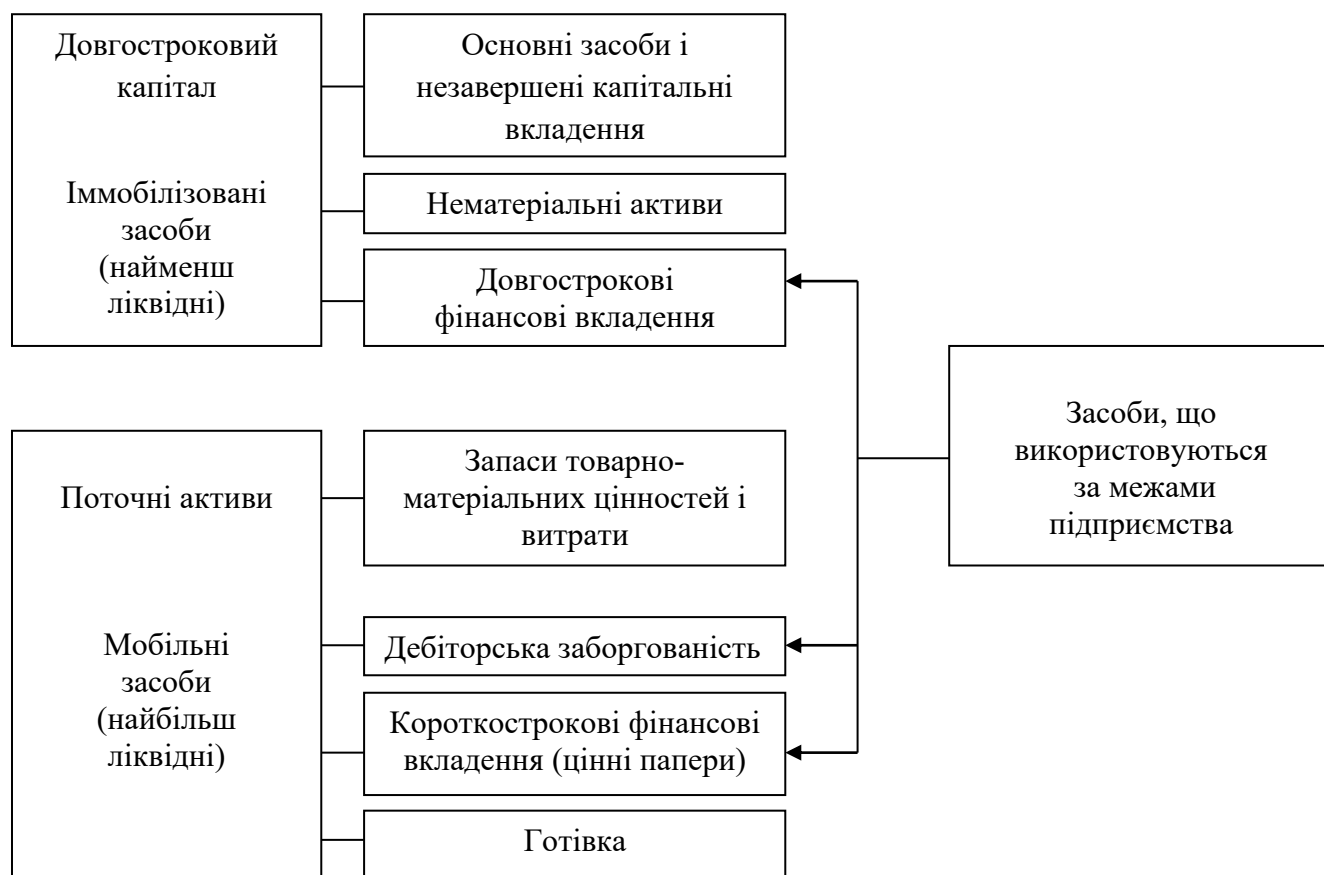

Рис. 1.1. Структура активів підприємства [28, с. 154]

Майно суб'єктів господарювання може формуватися також за рахунок інших джерел, не заборонених законом.

Таким чином, майном визнається сукупність речей та інших цінностей (у тому числі нематеріальних активів), які мають визначення вартості, виробляються або використовуються в діяльності суб'єктів господарювання та відображаються на їх балансі або враховуються в інших, встановлених законодавством порядку форми обліку майна цих суб'єктів. Майно суб'єктів господарювання може належати до основних засобів, оборотних засобів, коштів, товарів.

Для того, щоб правильно розпоряджатися майном, його класифікують за певними ознаками, які в свою чергу поділяють на види (рис.1.2).

Рис. 1.2. Класифікація активів підприємства [67]

Таким чином, майно – це активи підприємства, його економічні ресурси.

За формою функціонування активів (майна): *матеріальні, нематеріальні, фінансові*. матеріальні активи, які характеризують активи підприємства, котрі мають матеріальну форму. Це основні засоби, незавершені капітальні вкладення, устаткування, виробничі запаси сировини та матеріалів, запаси

швидкозношуваних предметів (МШП), обсяг незавершеного виробництва, інші види матеріальних активів; - нематеріальні активи, які характеризують активи підприємства, котрі не мають матеріальної форми, але приймають участь в господарській діяльності та приносять прибуток. До них відносяться придбання підприємством прав користування окремими природними ресурсами, патентні права на використання винаходів, «ноу-хау» – сукупність технічних, технологічних, управлінських, комерційних і інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, які є предметом інновацій, але не запатентованих, права на виробничі моделі, товарний знак – емблема, рисунок чи символ, торгова марка – право на виключне використання фірмового найменування юридичної особи, права на використання комп’ютерних програм, «гудвіл» – різниця між ринковою вартістю підприємства як майнового комплексу і його балансовою вартістю, інші аналогічні види майнових цінностей підприємства; - фінансові активи, які характеризують різні фінансові інструменти, котрі належать підприємству або знаходяться в його володінні. Це грошові активи в національній валюті, грошові активи в іноземній валюті, дебіторська заборгованість у всіх її формах, короткострокові фінансові вкладення, довгострокові фінансові вкладення [42].

За характером участі в господарському процесі і швидкості (тривалості) обороту: *оборотні активи* – грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Значну частку оборотних активів на підприємствах складають запаси – предмети праці, що призначені для обробки, переробки, використання у виробництві для господарських потреб, а також засоби праці, які підприємство включає до складу малоцінних та швидкозношуваних предметів. *Необоротні активи* – це сукупність майнових цінностей, які багаторазово беруть участь у процесі господарської діяльності підприємства. Як правило, до них належать засоби тривалістю використання більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). До необоротних господарських засобів підприємства належать: основні засоби, капітальні інвестиції, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні

активи, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість, інші необоротні активи [7].

За характером обслуговування видів діяльності: *операційні, інвестиційні*.

- операційні активи – це сукупність майнових цінностей, котрі використовуються у виробничо-комерційній (операційній) діяльності підприємства з метою отримання операційного прибутку. До складу операційних активів відносять: виробничі основні засоби, нематеріальні 39 активи, які обслуговують операційний процес, оборотні операційні активи за виключенням короткострокових фінансових вкладень; - інвестиційні активи, які характеризують сукупність майнових цінностей підприємства, пов'язаних із здійсненням його інвестиційної діяльності. Це незавершені капітальні вкладення, устаткування, довго - та короткострокові фінансові вкладення [73].

За характером фінансових джерел формування: *валові активи* – вся сукупність майнових цінностей, які сформовані за рахунок власного і позиченого капіталу, *чисті активи* - характеризують вартість майна сформованого за рахунок власного капіталу.

За характером володіння: *власні активи, орендовані активи*.

За ступенем ліквідності: *а) активи в абсолютно ліквідній формі*. До них належать грошові активи у національній та іноземній валюті. *б) високоліквідні активи*. До них належать короткотермінові фінансові вкладення і короткотермінова дебіторська заборгованість; *в) середньоліквідні активи*. До них належать усі форми дебіторської заборгованості, окрім короткотермінової та безнадійної; *г) слаболіквідні активи*. До них відносять активи, які можуть бути переведені у грошову форму без втрат своєї поточної ринкової вартості, а саме: виробничі запаси, незавершене виробництво, основні засоби, незавершені капіталовкладення, обладнання, яке призначене для монтажу, нематеріальні активи; *д) неліквідні активи*. Це активи, які не можуть бути самостійно реалізовані. Вони можуть бути продані тільки в складі цілісного майнового комплексу. До них належать: безнадійна дебіторська заборгованість, витрати майбутніх періодів.

Для подальших досліджень важливо розмежувати види майна відповідно до таких елементів права, як володіння та користування. Виходячи з цієї характеристики, варто розрізняти майно, що належить підприємству, і майно, яке використовується підприємством. До першого типу належать активи, якими підприємство володіє на праві власності і відображені в його балансі. До другого типу належить майно, яке підприємство може використовувати в процесі своєї господарської діяльності. Користування як елемент права передбачає можливість вилучення з речі корисних властивостей для задоволення потреб її власника або інших осіб. Структурно-логічну схему розмежування видів власності за елементами права представлено на рис. 1.3. [1].

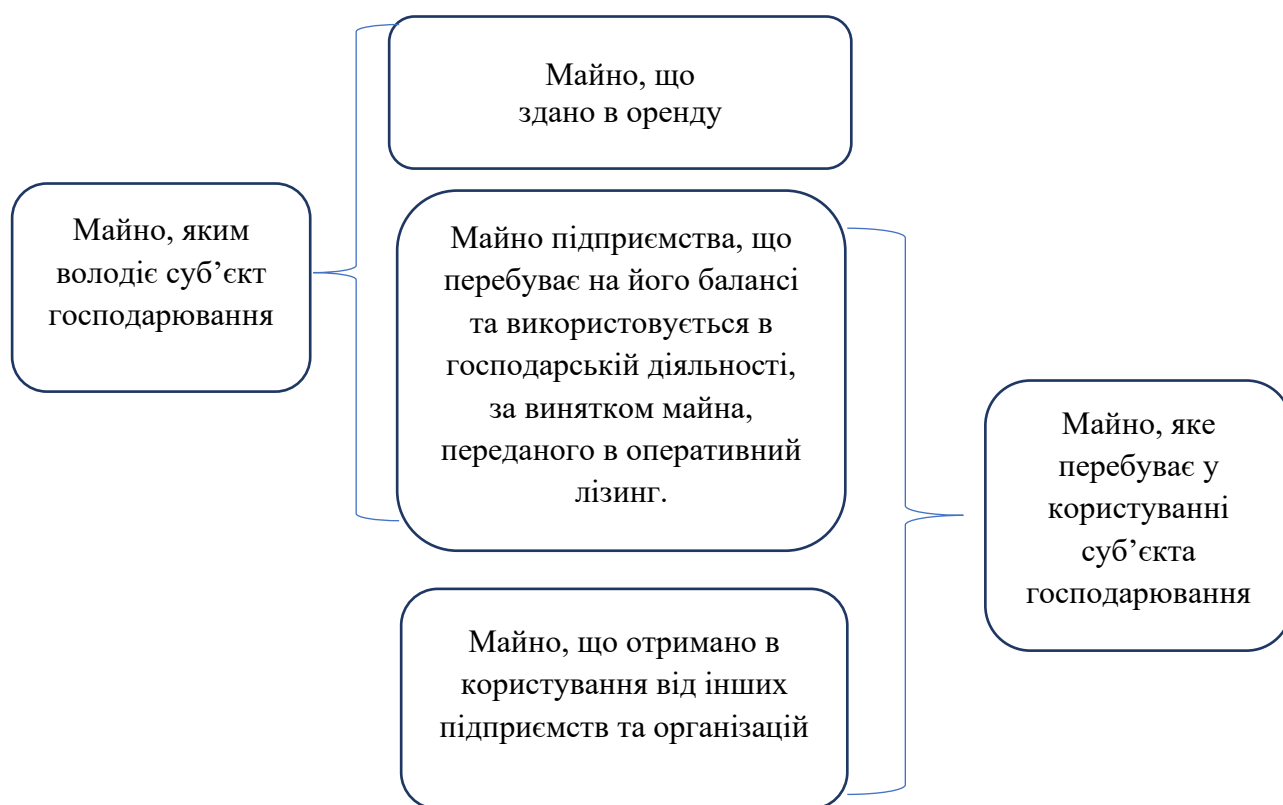

Рис. 1.3. Схема розмежування видів майна підприємства за елементами права

До складу майна, що перебуває у користуванні підприємства на певний час, входять активи, які відображені в балансі підприємства, та майнові цінності, отримані підприємством у користування на підставі операційної оренди, за вирахуванням вартості майна, переданого підприємством у фінансову та операційну оренду або в тимчасове користування іншим підприємствам [1].

Оскільки наша мета також дослідити майновий стан, доцільно розглянути трактування цієї категорії.

Майновий стан – це одна з характеристик фінансового стану підприємства, за допомогою якої оцінюється склад, розміщення, структура та динаміка активів (майна) і пасивів (власного капіталу та зобов'язань) [93, с. 229]. На нашу думку, це неповне визначення, оскільки, структура майна дає загальне уявлення про фінансовий стан підприємства. Вона показує частку кожного елемента в активах та співвідношення позикових і власних коштів підприємства в пасивах. У структурі вартості майна відображується специфіка діяльності кожного підприємства. Для аналізу майнового стану також потрібно визначити ефективність використання активів у розрізі оборотних та необоротних. Це дасть змогу більш точно оцінити майновий стан об'єкта дослідження.

За підходом М. П. Павлишенка, І. С. Пігури майновий стан визначається як виробничий потенціал підприємства. При цьому розглядається лише одна складова майна – необоротні активи. Це не дає повної картини про майно як одне ціле.

На нашу думку, найбільш точне і повне трактування майнового стану наводить О.К. Добиніна, яка характеризує майнове положення підприємства через склад і стан активів, що є у власності та розпорядженні суб'єкта господарювання, і змінюється з часом за рахунок різних факторів, головними з яких є досягнуті за минулий період фінансові результати [15, с. 13].

Майновий стан підприємства характеризується використанням засобів (активів) і джерелами їх формування (пасивів). Джерелом інформації для оцінки майнового стану є баланс підприємства. В процесі аналізу активу й пасиву балансу визначаються показники структури, динаміки балансу, структурної динаміки балансу, а саме:

- абсолютні величини по статтям активу і пасиву балансу на початок і кінець періоду та зміни абсолютних величин;
- питома вага окремих статей у валюті балансу на початок і кінець періоду та зміни у питомій вазі.

Розраховані показники порівнюються із аналогічними за попередні звітні періоди, на основі чого робляться висновки про динаміку показників.

Проведення діагностики статей активу й пасиву балансу дозволяє відповісти на питання, за рахунок яких джерел мав місце приріст нових засобів і напрямки їх вкладення, позитивні і негативні тенденції таких змін.

Для загальної оцінки динаміки фінансового стану підприємства необхідно виконати групування статей балансу по окремим групам за відзнакою ліквідності (статті активу) і строчності зобов'язань (статті пасиву).

Основною метою діагностики майна підприємства є виявлення та задоволення потреби в окремих їх видах для забезпечення технологічного процесу, а також оптимізації складу щодо забезпечення умов ефективної господарської діяльності.

При формуванні активів підприємства необхідно враховувати:

1. Перспективи розвитку діяльності підприємства та можливі зміни щодо його об'єктів. Тому сформовані активи підприємства повинні мати певний резервний потенціал, який би забезпечував можливості приросту обсягів господарювання та зміни об'єктів діяльності в майбутньому періоді.

2. Забезпечення оптимального співвідношення обсягів та структури активів, обсягів та структури об'єктів господарської діяльності. Таке співвідношення повинно забезпечуватись через розробку бізнес-плану щодо визначення потреби в окремих видах активів.

3. Ефективність використання активів, що характеризує зв'язок між їх кількістю і обсягом отриманого чистого доходу у результаті використання об'єктів майна. Збільшення обсягів господарювання при даному обсязі активів означає підвищення ефективності їх використання. І навпаки, зменшення обсягів чистого доходу, який одержують із даної величини залучених активів, свідчить про зменшення ефективності їх використання [28, с. 136].

В процесі формування активів підприємства здійснюють оптимізацію їх співвідношення щодо [63, с. 212]:

- сукупних розмірів необоротних і оборотних активів;

- активних (безпосередньо задіяних в технологічному процесі) і пасивних (обслуговують технологічний процес) необоротних активів;
- об'єктів оборотних активів (запасів, дебіторської заборгованості і грошових коштів).

Водночас, при управлінні активами підприємство ставить завдання щодо:

- отримання найбільшого прибутку за найменшого ризику;
- забезпечення правильної структури;
- своєчасного отримання коштів;
- збільшення обсягів реалізації;
- раціональної інвестиційної стратегії;
- оптимізації залучення фінансових ресурсів для розміщення в активах.

При здійсненні діяльності, активи підприємства під впливом господарських операцій безпосередньо змінюються як за величиною, так і за складом. Величину активів збільшують вклади і доходи, а зменшують вилучення і витрати. Вклади і вилучення здійснюють безпосередньо власники щодо власного капіталу та учасники діяльності підприємства, що формують його зобов'язання, а доходи і витрати відбуваються в процесі господарської діяльності. Якщо доходи перевищують витрати, то різниця називається чистим прибутком, який збільшує фінансові ресурси і активи в частині власного капіталу. А якщо витрати перевищують доходи, то різниця називається чистим збитком, який зменшує фінансові ресурси і активи в частині власного капіталу. Структура майна залежить від специфіки діяльності підприємства.

Таким чином, запропонована класифікація майна та принципи його формування сприятимуть його ефективному управлінню, формуванню необхідного обсягу і складу та оптимізації структури джерел його фінансування. А діагностика майнового стану підприємства дає змогу визначити абсолютні та відносні зміни статей балансу за певний період, відстежити тенденції їх зміни, визначити структуру фінансових ресурсів підприємства.

1.2. Економічний механізм діагностики майнового стану підприємства та обґрунтування напрямів його оптимізації

Фінансовий стан підприємства багато в чому залежить від доцільності та правильності вкладення фінансових ресурсів в активи. Під час діяльності підприємства кількість активів та їх структура постійно змінюються.

Усе майно, що належить підприємству і відображається на його балансі, називається активом підприємства. Активи – це економічні ресурси підприємства у вигляді сукупної вартості майна, які використовуються в господарській діяльності з метою отримання прибутку.

Для забезпечення ефективного функціонування підприємства в майбутньому процес формування його активів має бути цілеспрямованим. Основною метою формування активів підприємства є виявлення та задоволення потреб окремих його видів для забезпечення операційного процесу, а також оптимізація їх складу для забезпечення умов ефективної господарської діяльності.

З цією метою механізм формування активів підприємства базується на таких принципах [64]:

1. Врахування перспектив розвитку операційної діяльності та форм її диверсифікації.
2. Забезпечити взаємозв'язок між обсягом і структурою сформованих активів, обсягом і структурою виробництва і реалізації продукції.
3. Забезпечити оптимальний склад активів з точки зору ефективності господарської діяльності.

Ця оптимізація складу майна підприємства спрямована, з одного боку, на забезпечення подальшого корисного використання окремих його видів, а з іншого боку, на підвищення його загальної потенційної здатності генерувати операційний прибуток.

Як ми помітили, діагностика майна підприємства необхідний для оцінки його стану та динаміки, раціональності складової структури та ефективності використання.

Ці питання важливі, перш за все, для зовнішніх користувачів інформації, що надається в балансі, при вивченні стану власності, інвестиційної привабливості підприємства та ступеня фінансового ризику, а також для самого підприємства при визначенні перспективного варіанту організації активів, джерела його формування та розробки фінансової стратегії в цілому.

Доцільно розглянути які ж інструменти існують для діагностики майнового стану підприємства (рис. 1.4)

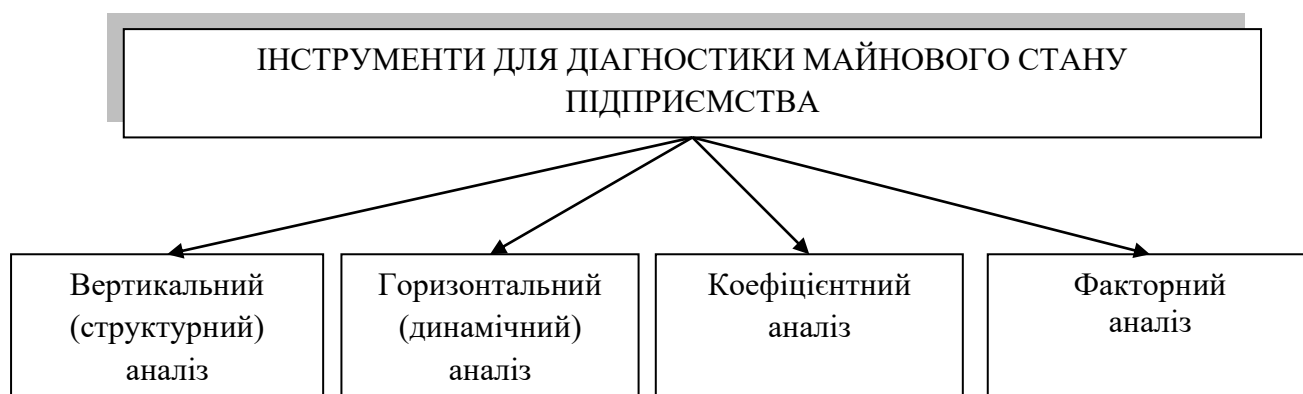

Рис. 1.4. Інструменти для діагностики майнового стану підприємства [27]

Показники структури розраховуються у відсотках до валюти балансу – **вертикальний аналіз**. Загальна сума змін валюти балансу поділяється на складові, що дає змогу зробити попередні висновки про характер змін у складі активів, джерела їх формування та взаємозалежність. У процесі аналізу враховуються зміни у складі довгострокових (необоротних) і оборотних (оборотних) коштів у зв'язку зі змінами зобов'язань підприємства.

Горизонтальний аналіз звітності полягає в побудові аналітичних таблиць, в яких динаміка абсолютних показників інтегрується з відносними показниками темпів зростання (або зменшення). На практиці часто поєднують горизонтальний і вертикальний аналіз, тобто будують аналітичні таблиці, що характеризують як структуру активів підприємства та його джерела, так і динаміку окремих його показників.

Коефіцієнтний аналіз дає змогу оцінити в динаміці якість активів за такими критеріями, як дохідність, ризикованість, ліквідність, оборотність. Аналіз

коефіцієнтів порівнює дані зі статей балансу підприємства, щоб отримати інформацію про прибутковість, ліквідність, операційну ефективність і платоспроможність.

Факторний аналіз використовується для комплексного аналізу господарської діяльності, дослідження та класифікації факторів, що впливають на економічні явища та процеси, з виявленням причинно-наслідкових зв'язків, що впливають на зміну конкретних показників господарської діяльності.

Всі користувачі бухгалтерського обліку (фінансової звітності) зацікавлені в об'єктивній оцінці стану майна. Загальноприйнятим є поділ користувачів інформаційних ресурсів для оцінки майнового стану підприємства на зовнішніх і внутрішніх користувачів, які мають різні інтереси та інформаційні потреби.

Серед внутрішніх користувачів інформаційних ресурсів для діагностики балансу суб'єктів господарювання, які виконують функції управління та безпосередньо зацікавлені в їх реальній діяльності, слід виділити: власників, виконавчі органи управління та трудовий колектив підприємства.

Широке коло зовнішніх користувачів, яких можна розділити на три групи, також цікавить інформація, отримана в результаті діагностичного аналізу балансу підприємства. До першої групи належать користувачі інформації, які безпосередньо зацікавлені в ефективній господарській діяльності підприємства (інвестори, фінансисти, кредитори, громадськість тощо).

До другої групи зовнішніх користувачів інформації належать ті суб'єкти, які не мають прямого інтересу до підприємства, але використовують його показники для оцінки економічної політики держави та прийняття управлінських рішень у рамках регулювання діяльності економічних систем. Серед них слід виділити Державну комісію з цінних паперів та фондової біржі, органи державної статистики, законодавчі органи державної влади, виконавчі органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

До третьої групи користувачів зовнішньої інформації входять ті суб'єкти, які не мають фінансової зацікавленості в підприємстві. Вони, використовуючи інформаційні ресурси для діагностики майнового стану, задовольняють свої

потреби або визначають її як об'єкт господарської діяльності. До перших належать науково-дослідні інститути та навчальні заклади, до других – аудитори та комерційні структури, що надають інформаційні послуги.

Вартість і оптимальність майнового стану підприємства впливає на всіх учасників ринку, з якими підприємство веде справи.

У сучасній практиці використовується широкий спектр методичних підходів діагностики майнового стану підприємства (таблиця 1.2) [18].

Таблиця 1.2

Характеристика методів діагностики майнового стану підприємства

Методи	Характеристика
Метод фінансових коефіцієнтів	Він передбачає розрахунок певних показників, що характеризують фінансову стійкість, платоспроможність і ліквідність, рентабельність бізнесу, стан майна і ділову активність. Склад і алгоритм розрахунку коефіцієнтів досить різні і залежать від обраної методики, затвердженої нормативними документами або організованої окремими вченими.
Оцінка фінансового стану з використанням абсолютних показників	Його можна використовувати для оцінки окремих аспектів фінансового стану, наприклад для: характеристики рівня фінансової стійкості з боку прибутковості підприємства на основі використання результатів граничного аналізу; визначення видів фінансової стійкості за критерієм стабільності джерел покриття запасів тощо.
Рейтингова оцінка	Він полягає в класифікації підприємств за певними ознаками на основі фактичного рівня показників фінансового стану та оцінки кожного показника. Перевагою є можливість класифікації ряду підприємств за обраною ознакою.
Бальна оцінка (спектр бальна оцінка)	Він полягає в проведенні аналізу фінансових показників шляхом порівняння отриманих значень з нормативними значеннями та отримання загального показника, вираженого в балах. Оцінка спектру передбачає це використання «диверсифікації» цих значень у напрямках, далеких від оптимальних значень
Матрична оцінка	Він заснований на побудові матриці набору фінансових показників, яка трансформується в матрицю стандартизованих коефіцієнтів. Надає порівняльну рейтингову оцінку за певними показниками. З іншого боку, його можна використовувати при складанні матричних балансів, балансів надходжень і відтоків грошових коштів
Інтегральна оцінка	Результатом оцінки є визначення інтегрального показника на основі застосування різних методичних підходів. При цьому інтегральний показник може характеризувати як окремі складові, так і загальний майновий стан підприємства
Дискримінантні моделі	Дозволяють визначити вірогідність настання банкрутства на основі розробки (або використання) інтегральної моделі аналізу фінансового стану підприємства. Розрізняють однофакторні моделі (коефіцієнт Бівера, Вайбеля) і багатофакторні моделі (Альтмана, Ліса, Таффлера, Спрінгейта, Терещенка, Савицької та ін.).

Існуючі методичні підходи щодо діагностики майнового стану часто суперечать один одному та не відображають специфіку бізнес-структури різних галузей економіки України, тому формування єдиної системи методичних підходів до діагностики майнового стану та розробка детального алгоритму їх застосування сприятиме: по-перше, об'єктивному визначенню статичних і потенційних можливостей розвитку фінансово-господарської діяльності підприємницької структури та їх забезпеченню фінансовими ресурсами; по-друге, підвищення якості прийняття управлінських рішень, що, як наслідок, забезпечить збільшення фінансових результатів та досягнення тактичних і стратегічних завдань функціонування корпоративних структур у різних галузях економіки.

На рисунку 1.5 представлено економічний механізм діагностики майнового стану підприємства, що містить декілька послідовних етапів та відповідних видів аналітичних робіт [32].

1.5. Економічний механізм діагностики майнового стану підприємства

Створення релевантного інформаційного забезпечення суб'єктів управління майновим станом забезпечується якісним виконанням аналітичних робіт на усіх етапах здійснення процесу діагностики майна підприємства та джерел його формування. Невиконання або неякісне проходження хоча б одного з етапів призводить до викривлення остаточного результату аналітичного забезпечення – результативної інформації, яка надходить до системи управління. На основі отриманої інформації суб'єкти управління здійснюють розробку заходів щодо підвищення ефективності формування та використання майна та капіталу (фінансових ресурсів) підприємства, а також прогнозну оцінку їх впливу на результативність його функціонування. Основною інформаційною базою аналізу майна та капіталу є бухгалтерська фінансова звітність, тобто система показників, що відображає майнове і фінансове становище підприємства на конкретну дату. Діагностика – функція, яка за допомогою аналітичних та економіко-математичних методів досліджує наявність, структуру, динаміку економічних показників, вивчає ефективність їх використання, розглядає вплив різних факторів на об'єкт дослідження [32].

Оптимізація складу активів підприємства спрямована, з одного боку, на забезпечення їх майбутнього повного використання, а з іншого – збільшити їхню загальну потенційну здатність генерувати операційний прибуток.

Процес оптимізації майнового стану підприємства здійснюється в три етапи (рис.1.6).

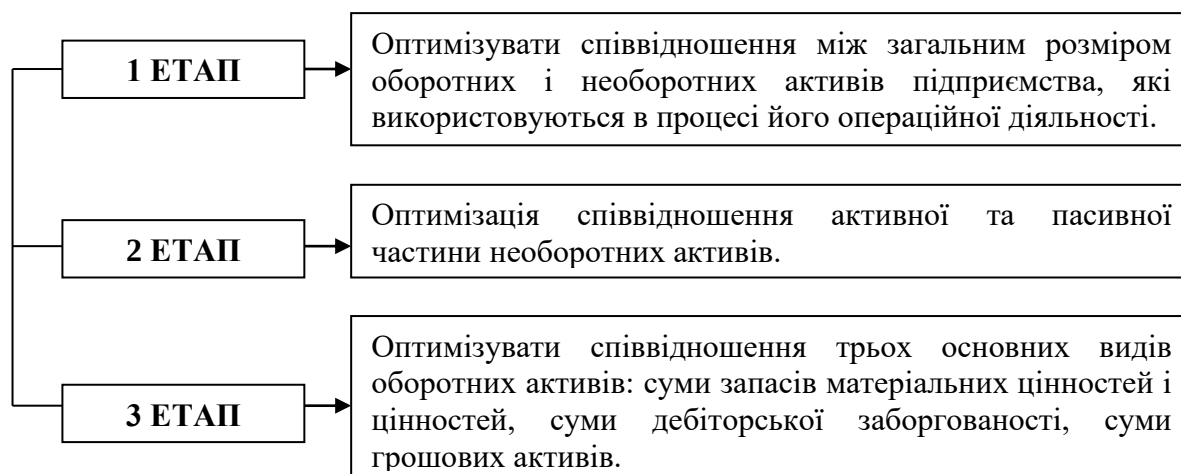

Рис. 1.6. Процес оптимізації майнового стану підприємства [24]

Структура майна підприємства дає загальне уявлення про фінансовий стан суб'єкта господарювання. Показує частку кожного елемента в ресурсах. Структура майна відображає специфіку діяльності кожного підприємства. Слід пам'ятати, що порівнювати структуру майна підприємств різних галузей економіки неможливо, але необхідний аналіз її динаміки за певний період на конкретному підприємстві. Характеристику якісних змін у структурі майна та його джерел можна отримати шляхом вертикального та горизонтального аналізу звітності. На практиці це виражається в складанні аналітичних таблиць, що характеризують структуру майна підприємства та його джерела, а також динаміку окремих його показників. Після загальної оцінки динаміки, складу та структури активів необхідно детально оцінити стан, обіг та причини коливань для кожного виду господарського майна.

Таким чином, основними завданнями діагностики та оптимізації майнового стану підприємства є [60]:

- узагальнююча аналітична оцінка активів підприємства з позицій зміни майнового стану підприємства, обсягу, складу та структури сукупних активів;
- аналіз динаміки стану (у тому оцінка показників технічного стану основних засобів), складу та структури необоротних (довгострокових) активів;
- аналіз динаміки та структури оборотних (поточних) активів підприємства;
- аналіз ефективності використання сукупних активів з позиції зміни їх продуктивності (ресурсовіддачі), оборотності, рентабельності та дії чинників, що зумовили вплив;
- аналіз ефективності використання необоротних активів, у тому числі їх окремих складових, за показниками рентабельності;
- аналіз ефективності використання оборотних активів, у тому числі їх окремих складових, за показниками рентабельності, оборотності та дії чинників, що зумовили вплив;
- аналітичне обґрунтування оптимізаційного моделювання залежності ефективності діяльності підприємства від структури його активів з врахуванням вимог забезпечення фінансової стійкості.

Отже, для забезпечення ефективного господарювання керівництво підприємства реалізовує політику управління активами, яка є складовою загальної фінансової стратегії. Важливими напрямками цього управління є формування активів для забезпечення функціонування підприємства та їх ефективне використання. Основною сферою використання активів є операційний процес, на виході якого формується визначальний дохід і прибуток підприємства. Важливим напрямком зростання прибутку і поліпшення його «якості» є прискорення обертання капіталу (активів) на фоні повного залучення і максимально ефективного використання всіх видів ресурсів підприємства.

Результати аналізу наявності, складу, стану, структури та ефективності використання сукупних активів та окремих їх видів і груп є незамінними при обґрунтуванні управлінських рішень з приводу формування і використання активів підприємства. Задля підвищення ефективності використання активів пропонується оптимізаційне моделювання їх структури.

Таким чином, діагностика майна підприємства є багатогранним процесом, який вимагає збору, обробки та аналізу великої кількості даних. Якість сформованої інформаційної бази залежить від комплексного використання методичних засобів аналізу та адресності тематичної організації аналітичних досліджень.

1.3. Система показників для оцінки майнового стану підприємства

Баланс підприємства характеризує використання коштів (активи) та джерела їх утворення (пасиви). Джерелом інформації для оцінки стану майна є фінансова звітність підприємства. У процесі аналізу активу та пасиву балансу визначаються показники структури, динаміки балансу, структурної динаміки балансу, а саме:

- ✓ абсолютні значення статей активу і пасиву балансу на початок і кінець періоду та зміни абсолютних значень;

✓ питома вага окремих статей у валюті балансу на початок і кінець періоду та зміни питомої ваги.

Розраховані показники порівнюються з аналогічними попередніх звітних періодів, на основі чого робляться висновки про динаміку показників.

Аналіз активних і пасивних статей балансу дозволяє відповісти на питання, які джерела зумовили зростання нових коштів і напрями їх інвестування, позитивні і негативні тенденції таких змін.

Для загальної оцінки динаміки фінансового стану підприємства необхідно згрупувати статті балансу в окремі групи за ознаками ліквідності (статті активу) та строків погашення зобов'язань (статті пасиву).

За допомогою горизонтального та вертикального аналізу здійснюється аналіз активу та пасиву балансу. Порівнюючи структуру змін активів і пасивів, можна зробити висновки про те, за рахунок яких джерел переважно надходили нові кошти та в які активи ці нові кошти переважно вкладалися.

Для оцінки стану майна також враховуються показники, що характеризують виробничий потенціал підприємства, такі як ступінь зносу, темпи оновлення та вибуття основних засобів.

Показники балансу підприємства характеризують стан і структуру активів підприємства в сукупності з джерелами їх покриття (пасивами), умовно їх можна поділити на дві групи: показники, що визначають стан основних фондів і показники, що визначають стан оборотних коштів. Якісні характеристики основних засобів оцінюють за допомогою показників: коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт придатності, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття, коефіцієнт приросту (таблиця 1.3) [3]

Таблиця 1.3

Показники майнового стану підприємства

Показник	Формула розрахунку	Норматив не значення
1	2	3
коефіцієнт зносу основних засобів	$\frac{\text{Сума зношених основних засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів}}$	< 0

Продовження табл. 1.3

1	2	3
коефіцієнт придатності	<u>Залишкова вартість основних засобів</u> Первісна вартість основних засобів	> 0
коефіцієнт оновлення	Балансова вартість придбаних у <u>звітному періоді</u> <u>основних засобів</u> Первісна вартість основних засобів на кінець звітного періоду	Збільшення
коефіцієнт вибуття	Балансова вартість вибулих у звітному <u>періоді</u> <u>основних засобів</u> Первісна вартість основних засобів на початок звітного періоду	Повинен бути менше, ніж коефіцієнт оновлення основних засобів
коефіцієнт приросту	Балансова вартість придбаних у звітному періоді основних засобів – <u>вартість вибулих</u> Первісна вартість основних засобів на кінець звітного періоду	Збільшення

Для забезпечення відтворення основних виробничих засобів важливо має вивчення їх стану та використання. Стан та використання основних виробничих засобів є важливим фактором підвищення ефективної діяльності підприємства.

Майновий стан підприємства та процеси його формування, використання та відтворення є однією з найважливіших характеристик успішності його фінансово-господарської діяльності. Особливої актуальності в умовах мінливого ринкового середовища набуває оцінка зміни ефективності використання майна підприємства під впливом багатьох факторів.

Показники стану й ефективності використання основних засобів можна об'єднати в три групи, які характеризують:

- 1) забезпечення підприємства основними засобами;
- 2) стан основних засобів;
- 3) ефективність використання основних засобів (рис. 1.7).

До показників, що характеризують забезпеченість підприємства основними фондами, належать: фондомісткість, фондоозброєність, коефіцієнт реальної вартості основних засобів виробництва, якими володіє підприємство. Фондомісткість є величиною, оберненою рентабельності капіталу. Цей показник дає змогу визначити вартість основних засобів на одну гривню виробленої продукції та характеризує забезпеченість підприємства основними засобами. За

нормальних умов фондovіддача повинна мати тенденцію до зростання, а щільність фондомісткість мати тенденцію до зменшення [59].

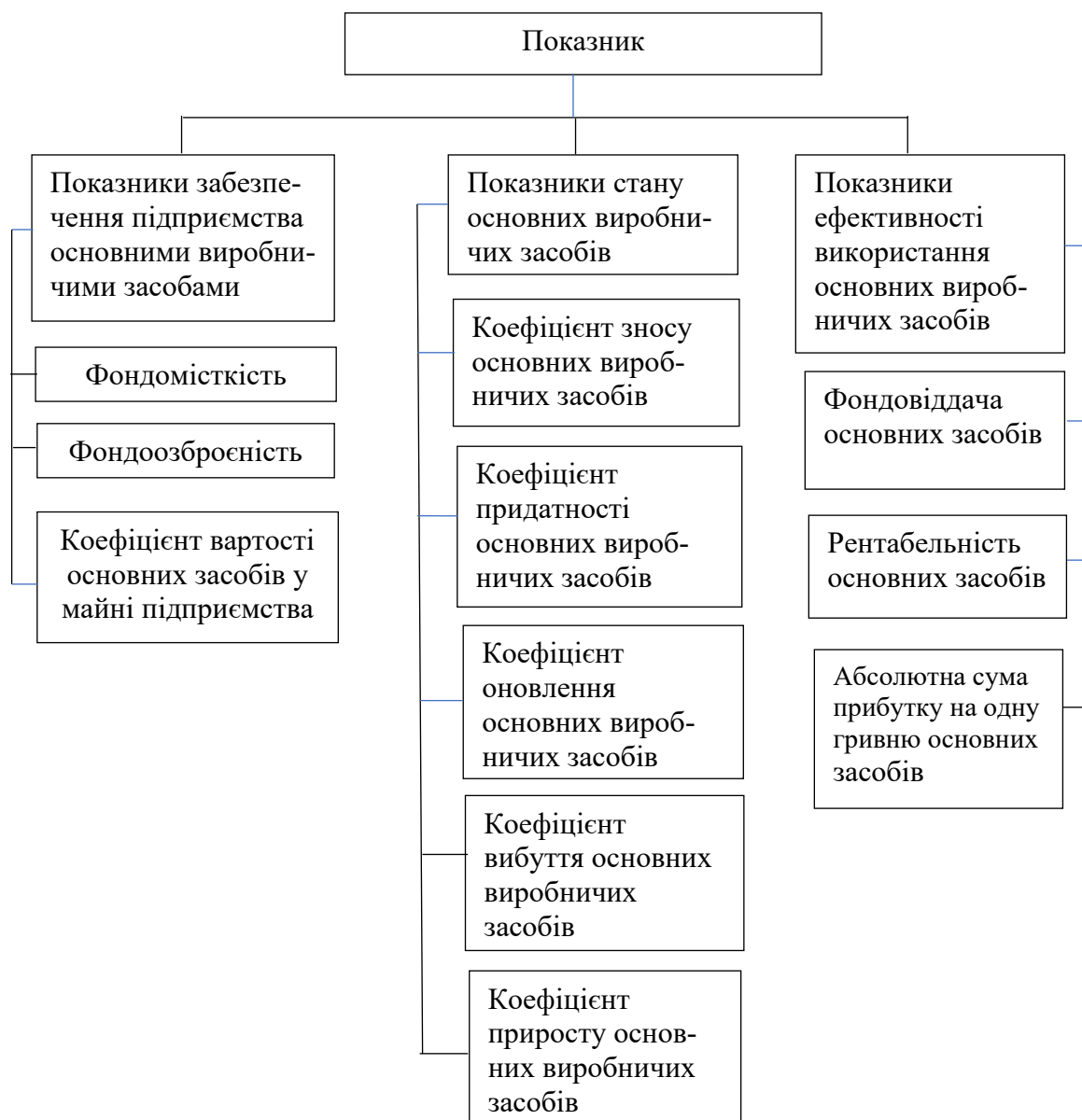

Рис. 1.7. Показники забезпечення, стану та ефективності використання основних засобів [34]

Забезпеченість підприємства основними засобами виробництва визначається рівнем фондоозброєності праці. Останній розраховується як залежність між вартістю основних засобів виробництва та чисельністю працівників підприємства.

Отже, збільшення рівня фондоозброєності є позитивним фактором.

Коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства визначається як відношення вартості основних виробничих засобів

(за вирахуванням суми їхнього зносу) до вартості майна підприємства.

Якщо коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства сягає критичної позначки (0,2–0,3), то реальний виробничий потенціал підприємства буде низьким і треба терміново шукати кошти для виправлення становища.

Стан основних виробничих засобів характеризують через такі коефіцієнти: зносу основних засобів; придатності; оновлення; вибуття (приросту) основних засобів [62].

Коефіцієнт зносу характеризує частку вартості основних засобів, що її списано на витрати виробництва в попередніх періодах. Коефіцієнт зносу визначається відношенням суми зносу основних засобів до балансової вартості основних засобів.

$$K_z = Z_o / \Phi_k, \quad (1.1)$$

де K_z – коефіцієнт зносу основних засобів; Z_o – сума зносу основних засобів; Φ_k – балансова вартість основних засобів.

Показник зносу основних засобів може визначатись також у відсотках на початок і на кінець звітної періоду і дає змогу оцінити стан основних засобів. Коефіцієнт придатності основних засобів розраховується за формулами:

$$K_n = 1 - K_z \quad \text{або} \quad K_n = 100\% - K_z, \quad (1.2)$$

де K_n – коефіцієнт придатності основних засобів; K_z – коефіцієнт зносу основних засобів.

Коефіцієнт придатності показує, яка частина основних засобів придатна для експлуатації в процесі господарської діяльності.

Коефіцієнти оновлення та вибуття розраховуються за формулами:

$$K_o = \Phi_y / \Phi_k; \quad (1.3)$$

$$K_v = \Phi_v / \Phi_k, \quad (1.4)$$

де K_o – коефіцієнт оновлення основних засобів; Φ_y – вартість введених основних засобів за звітний період; K_v – коефіцієнт вибуття основних засобів; Φ_v – вартість виведених основних засобів за звітний період.

Коефіцієнт оновлення основних засобів характеризує інтенсивність уведення

в дію нових основних засобів. Він показує частку введених основних засобів за визначений період у загальній вартості основних засобів на кінець звітного періоду.

Коефіцієнт вибуття показує інтенсивність вибуття основних засобів, тобто ступінь вибуття тих основних засобів, які або морально застаріли, або зношені й непридатні для дальшого використання. Позитивною в діяльності підприємства є ситуація, коли вартість введених у дію основних засобів перевищує вартість вибутих основних засобів. Для цього розраховується коефіцієнт приросту основних засобів.

$$Kp = (\Phi_y - \Phi_v) / \Phi_k. \quad (1.5)$$

До показників, які характеризують ефективність використання основних засобів, належать: фондоддача, рентабельність основних засобів, сума прибутку на одну гривню основних засобів. Найбільш загальним показником, який характеризує ефективність використання основних засобів, є фондоддача.

$$\Phi_v = B_n / \Phi_k, \quad (1.6)$$

де Φ_v – фондоддача основних засобів; B_n – вартість виробленої продукції за звітний період; Φ_k – балансова вартість основних засобів на кінець звітного періоду.

Відносним показником ефективності використання основних засобів є рентабельність. Цей показник визначається за формулою:

$$P\phi = (P_z / \Phi_k) \times 100\%, \quad (1.7)$$

де $P\phi$ – рентабельність основних засобів; P_z – загальний прибуток за звітний період; Φ_k – балансова вартість основних засобів на кінець звітного періоду.

Абсолютним показником ефективності використання основних засобів є сума прибутку на одну гривню основних засобів. До показників ефективності використання основних засобів можна також віднести показник питомої ваги активної частини основних засобів у їх загальній сумі.

Підсумовуючи проведенні дослідження, у таблиці 1.4 узагальнимо перелік основних показників та методику їх розрахунку за даними фінансової звітності, за

допомогою яких можливо оцінити майновий стан підприємства.

Таблиця 1.4

Система показників для оцінки майнового стану підприємства

№ з/п	Показники	Методика розрахунку за даними фінансової звітності
1	Зареєстрований (пайовий) капітал	Ф 1 ряд. 1400
2	Власний капітал	Ф 1 ряд. 1495
3	Залучений капітал	Ф 1 (ряд. 1900) – Ф 1 (ряд. 1495)
4	Дебіторська заборгованість	Ф 1, (сума ряд. 1125-1155)
5	Кредиторська заборгованість	Ф 1 (сума ряд. 1610-1630)
6	Загальна вартість активів	Ф 1 ряд. 1300
7	Середньорічна вартість основних засобів	Ф 1 ряд. 1010 (гр. 3+гр. 4) x 0,5
8	Середньорічна вартість оборотних активів	Ф 1 ряд. 1195 (гр. 3+гр. 4) x 0,5
9	Фондовіддача	Ф 2 (ряд. 2000) / Ф 1 (ряд. 1010 (гр. 3+гр. 4) x 0,5)
10	Фондомісткість	Ф 1 (ряд. 1010 (гр. 3+гр. 4) x 0,5) / Ф 2 (ряд. 2000)
11	Коефіцієнт обороту оборотних активів, об.	Ф 2 (ряд. 2000) / Ф 1 (ряд. 1195 (гр. 3+гр. 4) x 0,5)
12	Тривалість одного обороту оборотних активів, дн.	365 / (Коефіцієнт обороту оборотних активів)
13	Тривалість погашення дебіторської заборгованості	Ф. 1 (сума ряд. 1125-1155 гр. 3 + 4) x 0,5 / Ф. 2 (ряд. 2000:365)
14	Тривалість погашення кредиторської заборгованості	Ф. 1 (сума ряд. 1610-1630 гр. 3 + 4) x 0,5 / Ф. 2 (ряд. 2000:365)
15	Рентабельність використання основних і оборотних засобів, %	Ф 2, ряд. 2350 (2355) / Ф 1, (ряд. 1010 (гр. 3+гр. 4) x 0,5 + ряд. 1195 (гр. 3+гр. 4) x 0,5) x 100
16	Рентабельність власного капіталу, %	Ф. 2 (ряд. 2350 або 2355) / Ф. 1 (ряд. 1495, гр. 3 + 4) x 0,5 x 100
17	Рентабельність активів, %	Ф 2 (ряд. 2350 або 2355) / Ф 1 (ряд. 1300 гр. 3 + 4) x 0,5 x 100

Майновий стан підприємства впливає на показники ліквідності та фінансової стійкості. Ліквідність характеризує здатність підприємства швидко перетворити активи на гроші. Оцінюючи ліквідність підприємства, аналізують достатність поточних (оборотних) активів для погашення поточних зобов'язань – короткострокової кредиторської заборгованості. Ліквідність підприємства в короткостроковому періоді визначається його можливостями покрити свої короткострокові зобов'язання. Під короткостроковим періодом умовно розуміють строк до одного року, хоча іноді він також ототожнюється з операційним циклом.

Показники оцінки майнового стану мають бути такими, щоб усі ті, хто

пов'язаний із підприємством економічними відносинами, могли одержати відповідь на запитання, наскільки надійне підприємство як партнер у фінансовому відношенні, а отже, прийняти рішення про економічну доцільність встановлення або продовження з ним відносин.

Особливе значення має об'єктивна оцінка майна підприємства для його власників, оскільки жоден власник не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення прибутку, які можна виявити тільки на підставі своєчасної оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання.

Фінансова стійкість – це стан майна підприємства, що гарантує йому платоспроможність. Фінансова стійкість підприємства передбачає, що ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечувати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів [65, с. 139].

Таким чином, економічна ефективність формування майна – складне і багатофакторне явище. Вона формується під впливом результатів використання не тільки необоротних і оборотних активів, але і робочої сили, природних ресурсів, підприємницьких здібностей, економічної політики держави. Показники господарювання відбивають ефективність використання активів і її вплив на фінансовий стан комплексно, з урахуванням всіх факторів. Водночас, рівень ефективності використання активів впливає на показники віддачі інших ресурсів. Тому, вивчення ефективності використання активів за допомогою загальних показників ефекту господарювання не тільки не применшує роль фінансового аналізу, але і збагачує інформаційну базу для потреб прийняття управлінських рішень щодо поліпшення фінансового стану господарюючих суб'єктів.

1.4. Нормативно-правове забезпечення у сфері управління та діагностики майнового стану підприємства

Оцінка майна проводиться у випадках, встановлених законодавством України, міжнародними договорами, на підставі договору, а також на вимогу однієї із сторін договору та за згодою сторін. Під час діагностики та оцінки майнового стану підприємства необхідно дотримуватись нормативно-правових документів, які регламентують процеси, правила та методику оцінки майна підприємства.

Методичні рекомендації щодо аналізу майна та його оцінки і визначення його сутності знайшли своє відображення у вітчизняних нормативних актах, зокрема в Цивільному кодексі України, Законі України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні»; Національному стандарті № 1, «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»; Національному стандарті № 2 «Оцінка нерухомого майна» та ін. (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Нормативно-правове забезпечення у сфері визначення сутності, аналізу та оцінки майна підприємства

№ з/п	Назва документа	Зміст
1	2	3
1.	Господарський кодекс України [11]	Цей Кодекс визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання. Відповідно до положень кодексу, майно – сукупність речей та інших цінностей, які мають вартісне визначення, виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання та відображаються в їх балансі або враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів.
2.	Цивільний кодекс України [69]	Цивільним законодавством регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників. Зокрема глава 13 кодексу має назву «Речі. Майно».

Продовження табл. 1.5

3.	Податковий кодекс України [43]	Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків, а також відповідальність за порушення податкового законодавства. Зокрема, розділ 12 ПКУ регулює нарахування та сплату податку на майно.
4.	Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [51]	Положення цього Закону поширюються на правовідносини, які виникають у процесі здійснення оцінки майна, майнових прав, що належать фізичним та юридичним особам України на території України та за її межами, а також фізичним та юридичним особам інших держав на території України та за її межами, якщо угода укладається відповідно до законодавства України, використання результатів оцінки та здійснення професійної оціночної діяльності в Україні.
5.	Закон України «Про оцінку земель» [50]	Цей Закон визначає правові засади проведення оцінки земель, професійної оціночної діяльності у сфері оцінки земель в Україні та спрямований на регулювання відносин, пов'язаних з процесом оцінки земель, забезпечення проведення оцінки земель, з метою захисту законних інтересів держави та інших суб'єктів правовідносин у питаннях оцінки земель, інформаційного забезпечення оподаткування та ринку земель.
6.	Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [47]	Цей Закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, зокрема щодо активів суб'єктів господарювання. Відповідно до положень закону, активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому.
7.	Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» [39]	Даний стандарт є обов'язковим для застосування під час проведення оцінки майна та майнових прав суб'єктами оціночної діяльності, а також особами, які відповідно до законодавства здійснюють рецензування звітів про оцінку майна. Відповідно до даного стандарту для проведення оцінки майна застосовуються такі основні методичні підходи: витратний (майновий - для оцінки об'єктів у формі цілісного майнового комплексу та у формі фінансових інтересів); дохідний; порівняльний.
8.	Національний стандарт № 2 «Оцінка нерухомого майна» [40]	Даний стандарт є обов'язковим для застосування під час проведення оцінки нерухомого майна (нерухомості) суб'єктами оціночної діяльності, а також особами, які відповідно до законодавства здійснюють рецензування звітів про оцінку майна та проводять державну експертизу звітів з експертної грошової оцінки земельних ділянок державної та комунальної власності у разі їх продажу.

Продовження табл. 1.5

1	2	3
9.	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [37]	Визначає форму, структуру і порядок заповнення форм фінансової звітності, зокрема форми № 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан). Баланс є основним джерелом інформації для характеристики фінансово-майнового стану суб'єкта господарювання. Ця форма фінансової звітності надає можливість користувачам отримати на визначену дату повну і неупереджену інформацію про господарські засоби за їх складом й розміщенням та джерелами формування.
10.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [41]	Дане положення визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності.
11.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [45]	Це Положення (стандарт) визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.
12.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [46]	Це Положення (стандарт) визначає сутність, склад та методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності.

Оцінка майна підприємства – це процес визначення вартості активів господарського товариства на дату проведення оцінки в порядку, встановленому нормативно-правовими актами, і є результатом практичної діяльності суб'єкта господарювання [34]. На сьогодні основним законодавчим актом, що регулює процес оцінки майна підприємства в Україні, є Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність», який визначає правові основи проведення оцінки майна, майна. права та діяльність професійної оціночної діяльності в Україні, її державне та громадське регулювання, забезпечення створення незалежної системи оцінки майна для захисту законних інтересів держави та інших суб'єктів правовідносин у справах оцінки [34].

Цей Закон визначає: що таке професійна оціночна діяльність і в яких формах вона може здійснюватися; об'єкт оцінки та суб'єкти оціночної діяльності, їх права та обов'язки; коли необхідно оцінити майно.

У таблиці 1.6 відображено об'єкти, що належать до складу майна у процесі

здійснення господарської діяльності підприємства, відповідно до нормативно-правових актів України [41].

Таблиця 1.6

Складові елементи майна підприємства, виділені згідно чинного
законодавства

Джерело (нормативно-правовий акт, автор)	Вид об'єктів					
	Немате- ріальні активи	Основні засоби	Фінансові інвестиції	Дебіторська заборгованість	Виробничі запаси	Грошові кошти
Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» № 2658-III від 12.07.2001 р. [13]	+	+	+		+	
Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [12]	+	+	+	+	+	+
Постанова Правління ФСС НВВ та ПЗУ «Про затвердження Порядку списання майна Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України» від 30.11.2010 № 49 [16]	+	+			+	
Наказ МНСУ «Про затвердження Порядку відчуження майна у системі МНС» від 01.04.2011 № 331 [15]		+				
Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [14]		+	+		+	+
Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектора [24]		+	+		+	+

Нематеріальні активи підприємства не варто включати до складу майнових цінностей, які перебувають у користуванні підприємства, через їх нематеріальну природу та опосередковане використання у господарському

процесі. Використовуючи нематеріальні активи, підприємство має змогу підвищити ефективність використання майнових цінностей, тобто нематеріальні активи можна розглядати як потенційне джерело нарощення майна підприємства. Не доцільно відносити до складу майна, яке в конкретний момент часу перебуває в користуванні підприємства, його дебіторську заборгованість, оскільки її обсяг характеризує потенційну здатність до нарощення використовуваного цим підприємством майна. Окрім цього, не треба включати до складу майнових цінностей, що перебувають у користуванні підприємства, активи, на які накладено арешт, тому що вони не можуть бути використані у поточній діяльності підприємства [41].

Діагностика майна підприємства може здійснюватися для [36]:

- формування статутного фонду господарчого товариства (без пайової участі держави);
- розроблення плану розвитку підприємства;
- оцінки ефективності управління;
- вибору варіанта розпорядження власністю;
- обґрунтування ціни купівлі-продажу підприємства або його частки;
- перевірки фінансової дієздатності позичальника;
- установлення розміру страхового внеску і страхових виплат;
- перевірки обґрунтованості котирувань цінних паперів;
- перевірки доцільності інвестиційних вкладень та ін.

Методичне регулювання оцінки здійснюється у відповідних нормативно-правових актах з оцінки майна:

- 1) положення (національні стандарти) з оцінки майна, що затверджуються Кабінетом Міністрів України;
- 2) методики та інші нормативно-правові акти, які розробляються з урахуванням положень (національних стандартів) і затверджуються Кабінетом Міністрів України або Фондом державного майна України.

Розроблення нормативно-правових актів з оцінки майна здійснюється на засадах використання міжнародних стандартів оцінки. Положення (національні

стандарти) з оцінки майна містять: визначення понять, принципів оцінки, методичних підходів та особливостей проведення оцінки відповідного майна залежно від мети оцінки, вимоги до змісту звіту про оцінку майна та порядок його рецензування; випадки застосування та обмеження щодо застосування методичних підходів до визначення неринкових видів вартості майна. Положення (національні стандарти) оцінки майна є обов'язковими до виконання суб'єктами оціночної діяльності під час проведення ними оцінки майна всіх форм власності та в будь-яких випадках її проведення.

Нині в Україні розроблено та прийнято чотири Національних стандарти оцінки майна (НСО):

– Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав», затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1440. Даний стандарт є обов'язковим для застосування під час проведення оцінки майна та майнових прав суб'єктами оціночної діяльності, а також особами, які, відповідно до законодавства, здійснюють рецензування звітів про оцінку майна, оскільки стандарт визначає базові принципи та вимоги оцінки будь-якого типу майна, а також вимоги щодо порядку проведення оцінки та правил складання звітів про оцінку. НСО складається з таких розділів: «Загальні положення», «База оцінки та порядок її визначення», «Методичні підходи до оцінки майна та їх основні засади», «Загальні вимоги до проведення незалежної оцінки майна», «Загальні вимоги до складання звіту про оцінку та підготовку висновку про вартість майна» [39];

– Національний стандарт № 2 «Оцінка нерухомого майна», затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 р. № 1442. НСО є обов'язковим для застосування під час проведення оцінки нерухомого майна суб'єктами оціночної діяльності, а також особами, які, відповідно до законодавства, здійснюють рецензування звітів про оцінку майна. Стандарт містить такі розділи: «Загальна частина», «Особливості застосування методичних підходів» та «Особливості оцінки окремих видів нерухомого майна» [40];

– Національний стандарт № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів»,

затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2006 р. № 1655. Він є обов'язковим для застосування під час проведення оцінки цілісного майнового комплексу суб'єкта господарювання суб'єктами оціночної діяльності, а також особами, які, відповідно до законодавства, здійснюють рецензування звітів про оцінку цілісного майнового комплексу [68];

– Національний стандарт № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності», затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. № 1185. Стандарт є обов'язковим для застосування суб'єктами оціночної діяльності під час проведення оцінки майнових прав інтелектуальної власності, а також особами, які здійснюють, відповідно до законодавства, рецензування звітів про оцінку. Стандарт може застосовуватися для визначення розміру збитків, завданих у зв'язку з неправомірним використанням об'єктів права інтелектуальної власності.

Базою для формування Національних стандартів оцінки в Україні є Міжнародні стандарти оцінки (МСО), які мають на меті: 1) сприяти міжнародним транзакціям і розвитку міжнародних ринків капіталу, підтримуючи прозорість фінансових звітів, а також достовірність оцінок, що застосовуються для забезпечення запозичень та іпотеки, до транзакцій із переходом права власності під час розв'язання судових спорів або для оподаткування; 2) служити професійним орієнтиром для оцінювачів у всьому світі, тим самим даючи їм змогу задовольняти вимогам міжнародних ринків капіталу до достовірності оцінок і вимогам міжнародного ділового співтовариства до фінансової звітності; 3) запроваджувати стандарти оцінки та фінансової звітності для потреб як нових промислово розвинутих країн, так і таких, що розвиваються [68, с. 158–162].

Міжнародні стандарти оцінки були започатковані членами технічного комітету Королівського інституту сертифікованих сюрвейерів (RICS) Великобританії та представниками оціночних організацій США наприкінці 70-х років минулого сторіччя. Саме вони розпочали діалог, який призвів до заснування у 1981 р. Міжнародного комітету стандартів оцінки активів (TIAVSC), а вже в 1994 р. Комітет змінив свою назву на Міжнародний комітет стандартів оцінки

(МКСО). Починаючи з 2003 р. МКСО є асоціацією, що об'єднує професійні оціночні організації, які підписали «Угоду про вступ» по всьому світу. Міжнародні стандарти оцінки є базою для створення Національних стандартів оцінки не лише в Україні, а й в інших країнах світу [68, с. 158–162].

Що стосується методик та інших нормативно-правових актів, то Постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. затверджено «Методику оцінки майна» № 1891. Цей документ готувався як нова редакція постанови Кабінету Міністрів України «Методики оцінки вартості майна під час приватизації» від 12 жовтня 2000 р., яка нині втратила чинність. Нову назву методика отримала з огляду на те, що вона має використовуватися не тільки для проведення оцінки майна в ході його приватизації, а й в інших випадках, передбаченим Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність».

Отже, основними нормативно-правовими документами у сфері оцінки майна є закони України, Національні стандарти оцінки та Міжнародні стандарти оцінки. На підставі проведених досліджень вважаємо актуальною розробку внутрішніх нормативних документів з діагностики майна підприємства з визначенням відповідальних за процес оцінки, достатнім інформаційним забезпеченням, методичними підходами та системою показників оцінки та формування звіту про оцінку та діагностику майна.

Висновки до розділу 1

Таким чином, провівши дослідження теоретичних основ діагностики майнового стану підприємства та визначення напрямів його оптимізації, можна зробити наступні висновки:

Запропонована класифікація майна та принципи його формування сприятимуть його ефективному управлінню, формуванню необхідного обсягу і складу та оптимізації структури джерел його фінансування. А діагностика майнового стану підприємства дає змогу визначити абсолютні та відносні зміни

статей балансу за певний період, відстежити тенденції їх зміни, визначити структуру фінансових ресурсів підприємства.

Діагностика майна підприємства є багатограним процесом, який вимагає збору, обробки та аналізу великої кількості даних. Якість сформованої інформаційної бази залежить від комплексного використання методичних засобів аналізу та адресності тематичної організації аналітичних досліджень.

Показники балансу підприємства характеризують стан і структуру активів підприємства в сукупності з джерелами їх покриття (пасивами), умовно їх можна поділити на дві групи: показники, що визначають стан основних фондів і показники, що визначають стан оборотних коштів. Якісні характеристики основних засобів оцінюють за допомогою показників: коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт придатності, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття, коефіцієнт приросту

Основними нормативно-правовими документами у сфері оцінки майна є закони України, Національні стандарти оцінки та Міжнародні стандарти оцінки. На підставі проведених досліджень вважаємо актуальною розробку внутрішніх нормативних документів з діагностики майна підприємства з визначенням відповідальних за процес оцінки, достатнім інформаційним забезпеченням, методичними підходами та системою показників оцінки та формування звіту про оцінку та діагностику майна.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПРИКЛАВДІ КП «БЕРДИЧІВТЕПЛОЕНЕРГО»

2.1. Загальні тенденції розвитку комунальних підприємств України

Сталий розвиток виробничої та соціальної сфери населених пунктів потребує наявності та ефективного функціонування відповідної інфраструктури, до якої належать, зокрема, підприємства комунального сектору міського господарства. Проте в більшості міст та регіонів України спостерігається значне погіршення технічного стану основних засобів комунальних підприємств, погіршення якості послуг з одночасним підвищенням їх вартості, що призводить до виникнення комплексних проблем техногенного та соціального характеру. Основною причиною такої ситуації стало делегування державою повноважень та відповідальності у сфері надання комунальних послуг на місцевому рівні з одночасним майже повним припиненням фінансування. Місцеві громади виявилися неспроможними задовольнити потреби комунального сектору у виконанні поточних функцій і, особливо, розвитку.

Одне із найважливіших завдань будь-якого органу місцевого самоврядування полягає в забезпеченні комфортного проживання мешканців міста, раціональному використанні рухомого й нерухомого майна, земельних ділянок та інших ресурсів, що перебувають у комунальній власності. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» право комунальної власності – це право територіальної громади володіти, доцільно, економно, ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і в своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування [10].

Комунальне підприємство – підприємство, що діє на основі комунальної власності територіальної громади, або підприємство, у статутному капіталі якого

частка комунальної власності територіальної громади становить 50 і більше відсотків, провадять діяльність на користь платників податків, натомість не всі з них є публічними та демонструють звітність на сайтах місцевих рад.

Комунальні підприємства мають негативну рентабельність капіталу та активів. Особливо це характерно для компаній, що надають послуги загальногосподарського значення (водо-, тепло- та газопостачання, управління будівлями, поводження з побутовими відходами) та громадського транспорту. Вони надають житлово-комунальні послуги за регульованими тарифами та мають високий ступінь зносу основних засобів. Незадовільний стан значної кількості таких комунальних підприємств значною мірою є результатом проблем у функціонуванні постраждалих галузей.

Проаналізуємо динаміку кількості комунальних підприємств в Україні за 2020-2022 рр. [14]

Таблиця 2.1

Кількість комунальних підприємств в Україні за 2020-2022 рр.

Показники	на 1 грудня 2020 рік	на 1 грудня 2021 рік	на 1 грудня 2022 рік	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				(+,-)	%
Усього юридичних осіб	1390292	1433833	1437009	46717,00	3,36
<i>в тому числі</i>					
комунальне підприємство	14172	14221	14188	16,00	0,11
Питома вага у загальній кількості, %	0,93	0,99	0,99	0,06	6,45
комунальна організація (установа, заклад)	58783	58195	58383	-400,00	-0,68
Питома вага у загальній кількості, %	4,22	4,06	4,06	-0,16	-3,79

Отже, в Україні станом на 1 грудня 2022 р. існує 14188 комунальних підприємств, що на 16 більше в порівнянні з 2020 р. Одною із причин цього є те, що в умовах реформування галузі охорони здоров'я до складу комунальних некомерційних підприємств стали відносити бюджетні установи охорони здоров'я. Також спостерігається 58383 комунальних організацій (установ) органів державної влади в Україні, що в динаміці зменшилось на 400 (або -0,68 %) у 2022 р. порівняно з 2020 р.

Згідно зі статистичними даними, з 14 тис. комунальних підприємств, які працюють на українському ринку, близько 3 тис. перебувають у стадії банкрутства.

У таблиці 2.2 згруповано основні причини неефективної та збиткової господарської діяльності комунальних підприємств в Україні.

Таблиця 2.2

**Основні причини неефективної та збиткової господарської діяльності
комунальних підприємств в Україні**

1. Низька прозорість ведення господарської діяльності
Не всі підприємства комунальної форми власності надають всю фінансову інформацію про свою діяльність. А також, внаслідок відсутності принципу корпоративного управління в комунальних підприємствах часто виникає конфлікт інтересів. Фактично бракує публічної прозорості та ефективного регулювання у вигляді наглядових рад з незалежними членами для покращення фінансового стану комунальних підприємств. Якби прикро це не звучало, але не всі підприємства дотримуються правил ринку. На ринку комунальних послуг існують такі методи, як штучне заниження цін і підвищення вхідних бар'єрів.
2. Неприятні умови для нових суб'єктів господарювання
Внаслідок демпінгу комунальні підприємства швидко отримують фінансову допомогу від держави чи муніципалітету, що погіршує становище приватних підприємств на ринку. Цей метод характерний для вертикальних компаній, які займають монополіне становище і надають послуги на конкурентному ринку. Завдяки своєму домінуванню ці компанії можуть створювати регуляторні бар'єри для нових гравців. Зростаюча вартість підключення до інфраструктури та високі стандарти спонукають нові компанії відмовлятися від виходу на ринок.
3. Технологічні проблеми та неякісне обладнання
Причина – мінімізація граничних витрат. Тобто комунальні підприємства купують дешеві та менш ефективні технології, щоб зменшити граничні витрати та досягти безболісного збільшення частки ринку за рахунок постійних витрат.
4. Монопольна влада
За даними Антимонопольного комітету, спеціальне конкурентне регулювання застосовується до діяльності компаній, що надають найважливіші базові послуги загальногосподарського значення (ПЗЕІ). Тобто надання цих послуг є обов'язковим і не залежить від фінансового стану компаній. У цій концепції діють основні принципи доступності та прийнятності ціни. В основному це енергетика, газопостачальні компанії, водо- та електропостачання. Насправді близько п'ятої частини компаній є природними монополіями. Це свідчить про те, що сучасна конкуренція не є чесною. Монополіст, навпаки, отримує важливі дивіденди, оскільки завдяки збільшенню обсягу виробництва він може мінімізувати постійні витрати на одиницю продукції.
5. Зловживання державною підтримкою
Для процвітання капіталістичної ринкової економіки на кожному ринку повинна бути «невидима рука» саморегулювання. Прозорі правила торгівлі, здорова конкуренція та низький вплив держави на ринкові процеси стимулюють економічне зростання та дають суб'єктам господарювання можливість розвивати свої можливості. Реальною загрозою здоровій конкуренції у сфері державних послуг є нераціональна політика фінансування з боку держави. Багато комунальних підприємств зловживають державною підтримкою, що загрожує викривленням економічної конкуренції.

Отже, лише ефективний нагляд і контроль з боку Антимонопольного комітету дозволить проводити виважену регіональну фінансову політику, що призведе до демонополізації комунального господарства.

Коли мова йде про те, якими мають бути комунальні підприємства, як вони мають працювати, ми говоримо про їх ефективність. По-перше, мова повинна йти не стільки про прибутковість, а й про збалансованість та беззбитковість. Кожен з нас розуміє, в якому стані перебуває більшість комунальних підприємств в Україні і, як би нам не хотілося, а в один момент вони прибутковими не стануть.

Керівництво повинно прагнути до цього і робити все можливе, щоб комунальне підприємство працювало продуктивно. І ефективність у цій ситуації полягає якраз у тому аби комунальне підприємство надавало максимально якісну послугу за мінімальну вартість.

Варто зазначити, що в сучасних умовах фінансовий стан комунальних підприємств є незадовільним і потребує негайного втручання всіх зацікавлених сторін і, насамперед, органів державної влади та місцевого самоврядування. Розглянемо основні показники фінансового стану підприємств житлово-комунального господарства (ЖКГ), які є основою всієї сфери комунальної власності за 2020-2022 роки (табл. 2.3) [14].

Таблиця 2.3

Показники фінансового стану підприємств ЖКГ в Україні за 2020–2022 рр.

Показники	2020 рік (млн.грн.)	2021 рік (млн.грн.)	2022 рік (млн.грн.)	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				(+,-)	%
Прибутки підприємств	1245	760	782	-463	-37
Збитки підприємств	3010	5600	6200	3190	106
Дебіторська заборгованість	13877	237420	30030	16153	116
Кредиторська заборгованість	26542	30600	38400	11858	45
Заборгованість населення за ЖКГ	14708	16395	24420	9712	66

Проаналізувавши показники фінансового стану підприємств ЖКГ за 2020-2022 рр. ми бачимо, що у 2022 році обсяги збитків комунальних підприємств перевищили їхні прибутки у 8 разів. Більше третини підприємств комунальної форми власності є неприбутковими. Дебіторська заборгованість зросла на 116 % у

2022 р. порівняно з 2020 р, кредиторська – 45 %. Заборгованість населення за ЖКГ з 14708 млн. грн. у 2020 р. зросла до 24420 млн. грн. у 2022 р. (на 66 %).

Таким чином, динаміка показників фінансового стану підприємств відображає загрозливі тенденції зростання їх збитковості, зниження рентабельності послуг та зростання обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості внаслідок збільшення заборгованості населення за житлово-комунальні послуги.

Для більшості комерційних комунальних підприємств характерна збитковість, тому фінансове забезпечення їх діяльності значною мірою здійснюється за рахунок державної фінансової допомоги, зокрема, за рахунок фінансування місцевих бюджетів. Типовим обґрунтуванням додаткового фінансування з місцевих бюджетів є незадовільний фінансовий стан комунальних підприємств. Наявність бюджетної допомоги за їхній рахунок може спотворювати конкуренцію, а також нести в собі корупційні ризики.

Отже, головною причиною низької ефективності комунальних підприємств є тарифні обмеження та низька ділова активність (недостатній рівень доходів порівняно з ресурсами, задіяними для отримання такого доходу), невідповідність понесених витрат з можливими обсягами доходів, неефективне управління активами. Для приватного підприємства це є сигналом до посилення контролю і оптимізації витрат, перегляду системи управління фінансами. Для керівництва комунальних підприємств погіршення фінансових результатів, як правило, не має жодних наслідків. Відсутність реального впровадження реформи корпоративного управління на комунальних підприємствах пояснюється як небажанням зменшувати корупційні можливості, пов'язані з їх діяльністю, так і ризиком втрати оперативного контролю над суб'єктом, за діяльність якого влада несе політичну відповідальність. Результативність аналізу діяльності комунальних підприємств певною мірою залежить від функцій і завдань, що покладені на ці підприємства, а також від їх суспільного значення в життєзабезпеченні міста чи громади. Відповідно, системне розділення комунальних підприємств на певні класи і групи допоможе місцевій владі здійснювати адекватну оцінку ефективності їх діяльності.

2.2. Організаційно-економічна характеристика КП «Бердичівтеплоенерго»

Комунальне підприємство «Бердичівтеплоенерго» Бердичівської міської ради Житомирської області (далі – КП «Бердичівтеплоенерго») створено в розпорядчому порядку на базі цілісного майнового комплексу відповідно до рішення №125 від 11.02.2003 р. Бердичівської міської ради Житомирської області на підставі п. 30 ч.1 с. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Необхідність створення підприємства викликана потребою у підвищенні рівня надання послуг з теплопостачання та централізованого водопостачання в місті Бердичеві, ефективності використання майна, що перебуває у комунальній власності територіальної громади міста Бердичева, Житомирської області.

КП «Бердичівтеплоенерго» зареєстроване виконавчим комітетом Бердичівської міської ради 26.05.2003 р., реєстраційний № 13041200000000466 та діє на підставі Статуту. У таблиці 2.4 наведена загальна характеристика підприємства.

Таблиця 2.4

Загальна інформація про суб'єкта господарювання

Ознака	Інформація
Найменування суб'єкта господарювання	Комунальне підприємство «Бердичівтеплоенерго»
Рік заснування	2 003р.
Форма власності	Комунальна
Місце знаходження	Житомирська обл., м. Бердичів, вул. Шевченка, 23
Код за ЄДРПОУ	32794899
Прізвище, ім'я, по батькові посадової особи суб'єкта господарювання, посада	Сергій Володимирович ПРИЙМАК, директор.
Тел., факс, e-mail	04143 4-10-87, kpbte@ukr.net
Ліцензія на виробництво теплової енергії (№, дата видачі, строк дії)	Постанова НКРЕКП №445 від 30.03.2017р. – безстрокова
Ліцензія на постачання теплової енергії (№, дата видачі, строк дії)	Постанова НКРЕКП №445 від 30.03.2017р. – безстрокова
Ліцензія на транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами (№, дата видачі, строк дії)	Постанова НКРЕКП №445 від 30.03.2017р. – безстрокова

Основними видами діяльності підприємства за КВЕД-2010 є:

35.30 Постачання пари, гарячої води та кондиційного повітря;

81.10 Комплексне обслуговування об'єктів

38.11 Збирання безпечних відходів

38.21 Оброблення та видалення безпечних відходів

Метою діяльності підприємства є здійснення виробничої та комерційної діяльності, спрямованої на забезпечення населення, установ, організацій та підприємств послугами, які є предметом діяльності підприємства, спрямовані на одержання прибутку і реалізація його на основі інтересів трудового колективу та мешканців міста.

Предметом діяльності КП «Бердичівтеплоенего» є:

- виробництво теплової енергії;
- забезпечення житлового фонду, організацій, установ та підприємств тепловою енергією, гарячою водою;
- проведення будівельно-монтажних робіт;
- надання послуг населенню, установам, організаціям та підприємствам в налагодці, ремонті та виконання монтажних робіт систем тепlopостачання, котельного та іншого обладнання;
- технічне забезпечення перспективного розвитку тепlopостачання в зоні діяльності підприємства;
- здійснення оптової, роздрібно́ї, комісійної торгівлі;
- надання транспортних послуг;
- надання спеціалізованих послуг (зварювальні роботи, промивка системи опалення житлових будинків, земляні роботи, послуги автокрану, технічні консультації та інше);
- збирання, оброблення й видалення відходів. Відновлення матеріалів (збір та вивіз твердих побутових відходів тощо);
- обслуговування будинків і прибудинкових територій (обслуговування будинків, внутрішньо будинкових систем опалення, водопостачання та водовідведення, прибирання прибудинкових територій, очищення вулиць від

снігу тощо);

- інша діяльність, не заборонена чинним законодавством України і передбачена Статутом.

До складу підприємства КП «Бердичівтеплоенерго» станом на 30.06.2023р. входить 14 газових котелень та 46,805 км теплових мереж.

Загальна встановлена потужність джерел тепла підприємства – 142,08 Гкал/год.

Приєднане теплове навантаження – 48,72 Гкал/годину, в тому числі:

- населення – 38,16 Гкал/годину (78,3%);
- бюджет – 9,38 Гкал/годину (19,3%);
- інші споживачі – 1,18 Гкал/годину (2,4%).

Теплова енергія на потреби опалення подається цілодобово протягом опалювального сезону. Регулювання відпуску теплової енергії здійснюється в опалювальний період по опалювальному графіку. Основне паливо, що використовується на котельнях підприємства - природний газ.

По підприємству затверджена організаційно-структурна схема управління. В штатному розкладі персонал розподілений на: виробничий, адміністративний, загальновиробничий персонал, відділи, тощо (Додаток А).

Для кожної посадової особи розроблено посадову інструкцію, у якій визначаються завдання та обов'язки, права, відповідальність, кваліфікаційні вимоги тощо.

Трудовий колектив підприємства складається із громадян, які приймають участь своєю працею в його діяльності на умовах трудового договору (контракту, угоди), а також інших форм, які регулюють трудові відносини працівника з підприємством.

Вирішення питань, що стосуються діяльності підприємства, здійснює директор, якого призначає на посаду міський голова від імені Власника (Бердичівська міська рада) з яким укладається договір (контракт), в якому визначаються строк найму, права, обов'язки і відповідальність директора, умови його матеріального забезпечення, звільнення його з посади та інші умови, за

погодженням сторін. Керівник самостійно вирішує питання діяльності підприємства за винятком питань, віднесених до компетенції зборів трудового колективу і власника майна.

Основним джерелом отримання доходу підприємства є надання послуг з теплопостачання.

У таблиці 2.5 представлено обсяг надання послуг КП «Бердичівтеплоенерго» за 2020-2022 рр.

Таблиця 2.5

Обсяг надання послуг КП «Бердичівтеплоенерго» у 2020-2022 рр.

Види продукції (робіт, послуг)	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				(+,-)	%
Відпущено теплової енергії, всього (тис. Гкал.)	83,20	93,10	74,40	-8,80	-10,58
у т.ч.: населенню	69,30	77,00	61,00	-8,30	-11,98
державним бюджетним установам	1,20	1,30	1,00	-0,20	-16,67
місцевим бюджетним установам	11,20	13,00	11,00	-0,20	-1,79
іншим споживачам	1,50	1,80	1,40	-0,10	-6,67

Таким чином з таблиці 2.5 видно, що згідно з показниками Звіту про витрати на виробництво та фінансові показники діяльності підприємств від надання послуг теплопостачання (форма №1С-теплопостачання Додаток Б) за 2020 рік обсяг відпущеної теплової енергії складав всього 83,20 тис. Гкал, у 2021 році 93,1 тис. Гкал., а у 2022 році цей показник становив 74,40 тис. Гкал., що на 8,80 тис. Гкал. або 10,58% менше ніж у 2020 р. Зокрема, населенню - 69,3 тис. Гкал, у 2020 році, 77,00 тис. Гкал., у 2022 році - 61,00 тис. Гкал., державним бюджетним установам - 1,2 тис. Гкал, 1,3 тис. Гкал. та 1,00 тис. Гкал. відповідно у 2020-2022 рр., місцевим бюджетним установам - 11,2 тис. Гкал. у 2020 р., 13,00 тис. Гкал. у 2021 р. та 11,00 тис. Гкал у 2022 р., та іншим споживачам - 1,5 тис. Гкал. у 2020 р., 1,8 тис. Гкал. у 2021р. та 1,4 тис. Гкал. у 2022 р. Отже, найбільшу питому вагу в структурі відпущеної теплової енергії займає надання відповідної послуги населенню.

Протягом 2020 року кількість абонентів категорії «населення» становила

11803 споживача, у 2021 – 11715 та у 2022 р. – 11140 споживача. Враховуючи вищенаведене, протягом досліджуваного періоду, загальна кількість абонентів категорії «населення» зменшилася на 663 споживача послуг з централізованого опалення у 2022 р. порівняно з 2020 р.. Зменшення кількості абонентів категорії «населення» відбулося в зв'язку із влаштуванням абонентами індивідуального автономного опалення відповідно до отриманих витягів (дозволів) постійно діючої комісії з розгляду питань щодо відключення споживачів від мереж централізованого опалення, яка діє при Бердичівській міській раді.

Проаналізуємо основні економічні показники КП «Бердичівтеплоенерго» у 2020-2022 рр. (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6

Основні економічні показники КП «Бердичівтеплоенерго» у 2020-2022 рр.

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				(+,-)	%
1. Чистий дохід (виручка), тис. грн.	87999,80	127443,40	124093,50	36093,70	41,02
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	110698,30	171772,20	168117,30	57419,00	51,87
3. Чистий прибуток/збиток, тис. грн.	-25943,20	-22261,20	-22276,30	3666,90	-14,13
4. Середньооблікова чисельність працівників, чол.	168	157	172	4,00	2,38
5. Середньорічна вартість активів, тис. грн. у тому числі:	72477,30	94509,55	121327,15	48849,85	67,40
необоротні активи	10331,30	16311,15	25257,45	14926,15	144,48
оборотні активи	62146,00	78198,40	96069,75	33923,75	54,59
6. Фондовіддача, грн./ грн.	8,90	7,95	4,93	-3,97	-44,62
7. Коефіцієнт оборотності оборотних активів, об. в рік	1,42	1,63	1,29	-0,12	-8,78
8. Продуктивність праці, тис. грн./ осіб	523,81	811,74	721,47	197,67	37,74
9. Рентабельність господарської діяльності, %	-23,44	-12,96	-13,25	10,19	-43,46

Отже, провівши аналіз основних економічних показників діяльності КП «Бердичівтеплоенерго» за 2020-2022 рр. (таблиця 2.6) встановлено, що фінансовий стан підприємства незадовільний, упродовж всього періоду діяльність була збиткова. Збиток у 2020 р. становив 25943,20 тис. грн., у 2021 р. – 22261,20 тис. грн., а у 2022 р. – 22276,30 тис. грн..

Також слід відмітити, що у 2022 році чистий дохід зріс на 36093,70 тис. грн

порівняно з 2020 роком та склав 124093,5 тис. грн. (збільшення на 41,02 %). При цьому собівартість реалізованої продукції у 2020 становив 110698,30 тис. грн., а у 2022 р. – 168117,30 тис. грн., зростання становить 51,87%.

Ефективність управління основними засобами на підприємстві різко знизилась, про що свідчить показник фондівдача. У 2020 році було надано послуг на суму 8,90 грн. на кожному використану гривню основних засобів. А вже у 2022 році показник знизився до 4,93 грн.

Значення коефіцієнта оборотності оборотних активів КП «Бердичівтеплоенерго» протягом періоду, що аналізується знизилася з 1,42 у 2020 р. до 1,29, тобто на кожному гривню оборотних активів надано послуг на 1,42 грн. у 2020 р, 1,63 грн. у 2021 р. та 1,29 грн. у 2022 р. Головним фактором зниження даного показника є постійне збільшення суми дебіторської заборгованості.

Показник продуктивності праці в динаміці зріс з 523,81 тис. грн. на одного працівника у 2020 р. до 721,47 тис. грн. на одного працівника у 2022 р., тобто зростання становить 37,74%.

Рентабельність господарської діяльності має негативні значення так як впродовж періоду, що аналізується підприємство отримувало збиток. Відповідно у 2020 р. рентабельність становила -23,44%, у 2021 р. – -12,96% та у 2022 р. – -13,25%.

КП «Бердичівтеплоенерго» формує свої фінансові ресурси за рахунок виручки від реалізації теплової енергії. Крім доходів від основної діяльності, підприємство отримує від Управління житлово-комунального господарства Бердичівської міської ради кошти на покриття збитків, які утворилися через різницю в цінах між тарифами і фактичною вартістю наданих послуг. Чистий прибуток підприємства, який залишається після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат, витрат на оплату праці, оплати відсотків по кредитах банків та позики, внесків, передбачених законодавством України, податків та інших платежів до бюджету, відрахувань в галузеві фонди, залишається у повному його розпорядженні.

Проаналізуємо показники звіту про витрати на виробництво та фінансові показники діяльності КП «Бердичівтеплоенерго» у 2020-2022 рр. (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7

Аналіз показників звіту про витрати на виробництво та фінансові показники діяльності КП «Бердичівтеплоенерго» у 2020-2022 рр.

Показники	2020 рік (тис. грн.)	2021 рік (тис. грн.)	2022 рік (тис. грн.)	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				(+,-)	%
Чистий дохід від реалізації послуг	87826,40	127180,70	124074,90	36248,50	41,27
Інші операційні доходи	7171,20	46074,00	29707,80	22536,60	Збільш. у 3,14 р
Фінансові та інші доходи звичайної діяльності	1032,80	4242,20	476,20	-556,60	-53,89
Витрати звичайної діяльності	121973,60	200758,10	176535,20	54561,60	44,73
у тому числі					
Витрати операційної діяльності в т.ч.:					
Матеріальні витрати	121860,60	200542,10	176077,40	54216,80	44,49
Витрати на оплату праці	89679,00	146730,90	136429,90	46750,90	52,13
Відрахування на соціальні заходи	17270,80	21143,80	25335,90	8065,10	46,70
Амортизація	3709,70	4538,20	5429,70	1720,00	46,36
Інші витрати	1526,00	1522,20	3004,30	1478,30	96,87
Фінансові та інші витрати звичайної діяльності	9675,10	26607,00	5877,60	-3797,50	-39,25
Фінансові результати від звичайної діяльності	113,00	216,00	457,80	344,80	305,13
Фінансові результати від звичайної діяльності	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Збиток (-)	25943,20	22261,20	22276,30	-3666,90	-14,13
Дебіторська заборгованість на кінець звітного періоду за чистою реалізаційною вартістю	43000,50	52721,00	55432,00	12431,50	28,91
Заборгованість бюджету з фінансування пільг	0,00	40,50	0,00	0,00	0,00
Заборгованість бюджету з дотацій на відшкодування різниці в ціні	43,60	0,00	0,00	-43,60	-100,00
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги на кінець звітного періоду	146060,00	198975,70	236667,90	90607,90	62,03
Короткострокові кредити банків	0,00	3859,40	0,00	0,00	0,00

Аналізуючи таблицю 2.7 ми бачимо зростання у 2022 р. порівняно з 2020 р. чистого доходу від реалізації послуг на 26248,50 тис. грн. (41,27%). Інші операційні доходи в динаміці зросли з 7171,20 тис. грн у 2020 р. до 29707,80 тис. грн. у 2022 р. (збільшились у 3,14 р.). За 2020 рік до інших операційних доходів

відносилось: відшкодування різниці в тарифах – 7000,00 тис. грн, відшкодування пільг 171,20 тис. грн., у 2022 р. дотації з місцевого бюджету на відшкодування заборгованості з різниці в тарифах 23200,00 тис. грн., фінансова підтримка – 6507,8 тис. грн. Фінансові та інші доходи звичайної діяльності у 2020 р. становили 1032,80 тис. грн., а у 2022 р. – 476,20 тис. грн., зменшення становить -556,60 тис. грн (-53,89%). До інших доходів звичайної діяльності належать доходи за розміщення телекомунікаційного обладнання, обслуговування лічильників, інші доходи (авто послуги, зливання технічної води, надання технічних умов).

Витрати від операційної діяльності мають тенденцію до зростання, так у 2020 р. вони становили 121860,60 тис. грн., а у 2022 р. – 176077,40 тис. грн. тобто зростання становить 44,49%. При цьому матеріальні витрати зросли на 46750,90 тис. грн. або 52,13%. Інші витрати зменшились з 9672,10 тис. грн у 2020 р. до 5877,60 тис. грн. у 2022 р. (на 39,25%).

Спостерігається тенденція до зростання сум нарахованої амортизації, що є позитивним явищем, оскільки амортизація є головним внутрішнім джерелом фінансування інвестицій в активи підприємства. Так, амортизація з 1526,00 тис. грн. у 2020 р. зросла до 3004,30 тис. грн. у 2022 р., тобто ріст становить 96,87%. Витрати на оплату праці також зростають протягом періода, що аналізується. На це впливає і зростання мінімальної заробітної плати по Україні, збільшення кількості працівників на підприємстві та ін. У 2022 р. порівняно з 2020 р. зростання становить 806,10 тис. грн. або 46,70%. Це призвело до зростання відрахувань на соціальні заходи з 3709,70 тис. грн. до 5429,70 тис. грн.

Фінансові та інші витрати звичайної діяльності у 2022 р. порівняно з 2020 р. зросли на 344,80 тис. грн. до них відносять штрафи, пені, списання дебіторської заборгованості.

Фінансові результати від звичайної діяльності за 2020-2022 рр. є збиток, що становить -25943,20 тис. грн. к 2020 р. та -22276,30 тис. грн. у 2022 р., зменшення збитку скало -3666,90 тис. грн. (-14,13%).

Дебіторська заборгованість на кінець звітного періоду за чистою реалізаційною вартістю в динаміці зросла на 28,91% та у 2022 р. становила

55432,00 тис. грн. Її зростання спричинене в основному збільшенням заборгованості споживачів за послуги тепlopостачання. Найбільшим дебітором КП «Бердичівтеплоенерго» є населення. Збільшення дебіторської заборгованості внаслідок невиконання договірних зобов'язань покупцями, уповільнює оборотність капіталу та погіршує стан розрахунків.

Аналізуючи кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги на кінець звітного періоду ми бачимо її зростання в динаміці з 146060,00 тис. грн. у 2020 р. до 236667,90 тис. грн. збільшення становить 90607,90 тис. грн. (62,03 %). Найбільшим кредитором КП «Бердичівтеплоенерго» є НАК «Нафтогаз України» за спожитий газ.

У 2021 р. зафіксовано кредиторська заборгованість на суму 3859,40 тис. грн., що у наступному періоді було погашено.

Проаналізуємо фінансову стійкість підприємства (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8

Оцінка фінансової стійкості КП «Бердичівтеплоенерго»

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				(+,-)	%
Коефіцієнт фінансової залежності	-0,88	-1,03	-1,03	-0,15	17,54
Маневреність робочого капіталу	-0,01	-0,02	-0,03	-0,01	95,69
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	-1,12	-1,20	-1,22	-0,11	9,46
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	-1,88	-2,03	-2,03	-0,15	8,20
Коефіцієнт стійкості фінансування	-1,14	-0,98	-0,97	0,17	-14,92
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,06	0,10	0,11	0,05	83,29
Коефіцієнт фінансової стабільності	-0,53	-0,49	-0,49	0,04	-7,58

Отже, показник фінансової залежності є індикатором фінансової стійкості, який також вказує на здатність підприємства проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. У 2020 р. даний показник становить -0,88, а у 2021 і 2022 р. став -1,03, що свідчить про залежність підприємства від позикових коштів.

Маневреність робочого капіталу характеризує частку запасів, тобто матеріальних виробничих активів у власних обігових коштах, обмежує свободу

маневру власними коштами. Від'ємне значення показника, а саме -0,01, -0,02, -0,03 відповідно у 2020-2022 рр., свідчить про неможливість забезпечити запасами підприємства за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу у 2020 р. становить -1,12, у 2021 - 1,20, а у 2022 р. -1,22, що показує, не здатність підприємства підтримувати рівень власного оборотного капіталу й поповнювати оборотні кошти в разі потреби за рахунок власних джерел.

Коефіцієнт фінансової стійкості (його значення складає у 2020 - (-1,14), у 2020 році - (-0,98), а у 2021 року (-0,97) вказує на те, що протягом досліджуваного періоду власний капітал підприємства не забезпечував достатній рівень фінансової стійкості та підприємство не в змозі покрити всі свої боргові зобов'язання коштів і залежність підприємства від зовнішніх фінансових джерел.

Одержаний фактичний коефіцієнт співвідношення залучених і власного капіталу у 2020 р. становив -1,88, а у 2021 і 2022 р. – (-2,03) підтверджує, що залучених коштів по відношенню до власного капіталу більше. Власний капітал взагалі має від'ємне значення впродовж періоду, що аналізується, тому і показник фінансової стабільності з мінусом (-0,50 у 2020 р, - 0,49 у 2021 та 2022 рр.)

У таблиці 2.9 наведено показники ліквідності та платоспроможності КП «Бердичівтеплоенерго».

Таблиця 2.9

Оцінка ліквідності та платоспроможності КП «Бердичівтеплоенерго»

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				(+,-)	%
Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття)	0,405	0,406	0,398	-0,007	-1,71
Коефіцієнт критичної (швидкої ліквідності)	0,398	0,393	0,386	-0,012	-3,13
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (грошової платоспроможності)	0,007	0,012	0,019	0,012	169,40
Коефіцієнт автономії	-1,14	-0,98	-0,97	0,170	-14,92
Коефіцієнт фінансової стабільності	0	-28,45	0	0,000	0,00
Коефіцієнт забезпеченості власними засобами	-0,595	-0,594	-0,602	-0,007	1,16
Частка оборотних коштів у активах	0,866	0,801	0,784	-0,082	-9,52
Частка запасів в оборотних активах	0,017	0,030	0,031	0,014	84,01
Частка власних оборотних коштів у покритті запасів	-86,84	-48,94	-48,58	38,27	-44,07

Таким чином аналізуючи таблицю 2.9 ми бачимо, що коефіцієнт поточної ліквідності становив 0,405 в 2020 р, 0,406 в 2021 р. та 0,398 у 2022 р., що є меншим за норму та свідчить про те, що підприємство не має здатності виконувати свої короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт швидкої ліквідності має значення менше норми, а саме 0,398 у 2020 р. та 0,386 у 2022 р. та свідчить, що підприємство не може вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання з допомогою високоліквідних активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (грошової платоспроможності) в нормі має бути $\geq 0,2$, по факту 0,007 у 2020 р. та 0,019 та свідчить, що підприємство не має можливості негайно погасити короткострокову заборгованість.

Коефіцієнт автономії має від'ємне значення (-1,14 у 2020 р., -0,98 у 2021 р. та - 0,97 у 2022 р.) та вказує на те, що підприємство не може самостійно погасити свої зобов'язання та залежить від зовнішніх джерел фінансування. Нормативне значення коефіцієнта фінансової стабільності знаходиться в межах 0,67-1,5. Так по факту в 2020 р. та 2022 р. на підприємстві відсутні короткострокові кредити банків та показник має значення 0,00, а у 2021 р. він склав -28,45, що свідчить про високий фінансовий ризик.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами має від'ємне значення (-0,595 у 2020 р., - 0,594 у 2021 р. та - 0,602 у 2022 р.) та характеризує відсутність власних оборотних коштів, необхідних для фінансової стабільності підприємства, його незалежності від позикових коштів.

Частка оборотних коштів у активах є значною, але в динаміці показник зменшився з 0,866 у 2020 р. до 0,784 у 2022р. Частка запасів в оборотних активах навпаки є незначною з 0,017 у 2020 р. до 0,031 у 2022 р

Платоспроможність означає здатність підприємства виконувати свої довгострокові фінансові зобов'язання. Ліквідність – це здатність підприємства сплачувати короткострокові зобов'язання; термін також відноситься до його здатності швидко продавати активи для залучення готівки. Платоспроможне підприємство – це підприємство, яке має позитивний чистий капітал і кероване боргове навантаження. З іншого боку, підприємство з достатньою ліквідністю

може мати достатньо коштів для оплати своїх рахунків. Платоспроможність і ліквідність однаково важливі, і здорові підприємства є одночасно платоспроможними і мають достатню ліквідність.

Отже, збитки КП «Бердичівтеплоенерго» обумовлені реалізацією підприємством послуг за ціною нижчою ніж фактична собівартість унаслідок встановлення тарифів на послуги з теплопостачання у розмірі меншому ніж фактичні витрати на їх виробництво, транспортування та постачання.

Постійне здорожчання електроенергії та природного газу з одного боку та процедурні аспекти відповідної зміни тарифів на теплову енергію з іншого боку тяжко відобразилися на стані підприємства. Воно залишилося без коштів, що забезпечують навіть не розвиток, а просте відновлення основних засобів. Робота комунального підприємства є нерентабельною.

У зв'язку з вищезазначеним гостро постає питання вибору подальших шляхів розвитку системи теплозабезпечення міста, розробки та реалізації дієвих заходів, спрямованих на стабілізацію роботи та розвиток підприємства.

Таким чином, підприємство працює збитково і всі показники в даному розділі мають вкрай негативні значення. За результатами дослідження отриманих підприємством результатів під час здійснення господарської діяльності встановлено основні причини виникнення збитків, зокрема: нестабільність на ринку вартості енергоносіїв, низька платоспроможність населення, як основного споживача, відхилення у сторону зменшення фактичних обсягів виробництва та інші.

2.3. Діагностика майнового стану досліджуваного підприємства

Майно комунального підприємства «Бердичівтеплоенерго» є комунальною власністю і закріплюється за підприємством на праві господарського відання.

Майно підприємства становлять: основні фонди, оборотні кошти, а також інші цінності передані засновником, які відображаються в самотійному балансі

підприємства. У таблиці 2.7 рисунку 2.1 та 2.2 представлена структура та динаміка майна досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.7

Аналіз динаміки та структури майна КП «Бердичівтеплоенерго»
за 2020-2022 рр.

Показники	На 31.12.2020р		На 31.12.2021р.		На 31.12.2022р.		Відхилення 2020р. до 2022р.		
	тис.грн.	питома вага,%	тис.грн.	питома вага,%	тис.грн.	питома вага,%	(+,-)	%	п.с.
I.Необоротні активи									
Нематеріальні активи	8,90	0,09	6,90	0,03	6,80	0,02	-2,10	-23,60	-0,06
первісна вартість	114,50		114,80		120,50		6,00	5,24	
накопичена амортизація	105,60		107,90		113,70		8,10	7,67	
Незавершені капітальні інвестиції	430,90	4,22	115,50	0,52	48,30	0,17	-382,60	-88,79	-4,05
Основні засоби	9767,00	95,69	22293,10	99,45	28044,30	99,81	18277,30	187,13	4,11
первісна вартість	18691,40		32549,60		41132,10		22440,70	120,06	
знос	8924,40		10256,50		13087,80		4163,40	46,65	
Усього за розділом I	10206,80	100,00	22415,50	100,00	28099,40	100,00	17892,60	175,30	
II.Оборотні активи									
Запаси	1120,40	1,69	2701,60	3,00	3174,60	3,11	2054,20	183,35	1,42
Дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги	43088,90	65,07	52761,50	58,51	57225,90	56,13	14137,00	32,81	-8,95
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	178,20	0,27	6640,60	7,36	3997,30	3,92	3819,10	Збільш. у 21,43 рази	3,65
Інша поточна дебіторська заборгованість	897,10	1,35	1696,20	1,88	1501,50	1,47	604,40	67,37	0,12
Гроші та їх еквіваленти	1157,30	1,75	2578,50	2,86	4884,30	4,79	3727,00	322,04	3,04
Інші оборотні активи	19773,10	29,86	23803,40	26,39	31174,00	30,58	11400,90	57,66	0,71
Усього за розділом II	66215,00	100,00	90181,80	100,00	101957,60	100,00	35742,60	53,98	0,00

Отже, аналізуючи таблицю 2.7 слід відмітити, що найбільшу питому вагу у структурі необоротних активів займають основні засоби 95,69% у 2020 р., 99,45 % у 2021 р. та 99,80% у 2022 р. В динаміці даний показник зростає і так у 2022 р. порівняно з 2020 р. він зріс на 18277,30 тис. грн. або на 187,13%.

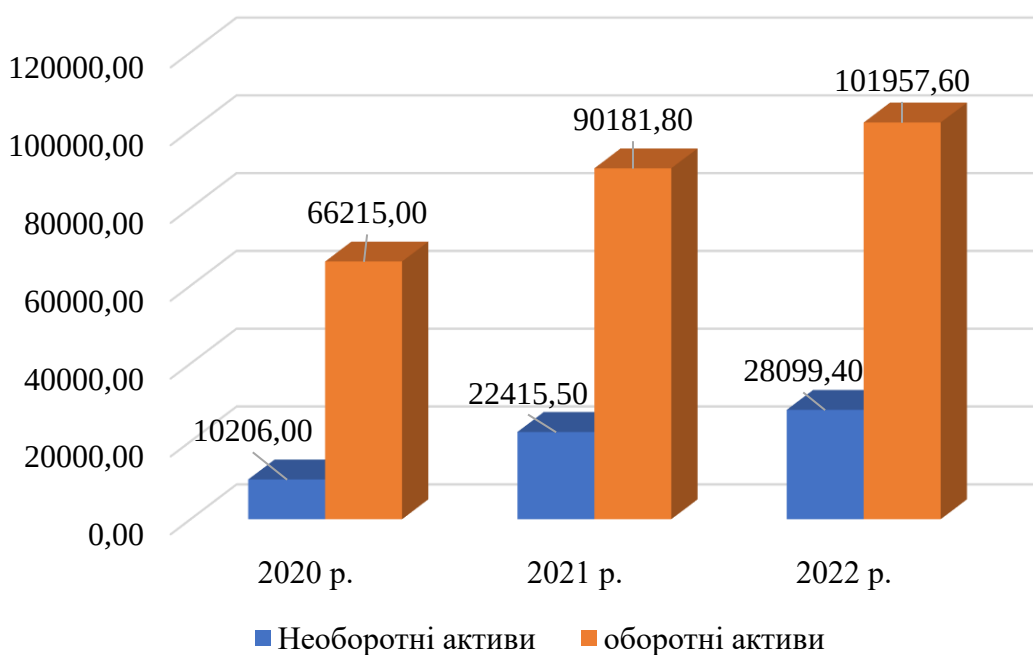

Рис. 2.1. Динаміка активів КП «Бердичівтеплоенерго» за 2020-2022 рр.

Отже зростання необоротних активів у 2022 р. порівняно з 2020 р. становить 17892,60 тис. грн. або 175,30 %, а оборотні активи з 66215,00 тис. грн у 2020 р. зросли до 101957,60 тис. грн у 2022 р. (ріст становить 57,66%).

Дослідженням структури та динаміки основних засобів, які обліковуються за підприємством встановлено, що основну питому вагу в їх складі становлять будинки та споруди (48,5%), інші основні засоби (29,6%), інструменти, прилади та інвентар (14,5%).

Дослідженням стану зношеності основних виробничих потужностей, зносу машин та обладнання, будинків та споруд встановлено, що рівень зносу основних засобів складав: на 01.01.2021 р. – 47,75% (або 8924,4 тис. грн.), у 2021 р. – 31,51% (або 10256,5 тис. грн.) та у 2022 р. – 31,82% (або 13087,8 тис. грн.), що свідчить про значну зношеність основних засобів у 2020 р. та вказує на покращення даного показника у наступних періодах за рахунок інвестиційної діяльності підприємства у напрямку оновлення основних засобів.

В структурі оборотних активів підприємства перебували запаси, поточна дебіторська заборгованість, грошові кошти та інші оборотні активи (рис. 2.2).

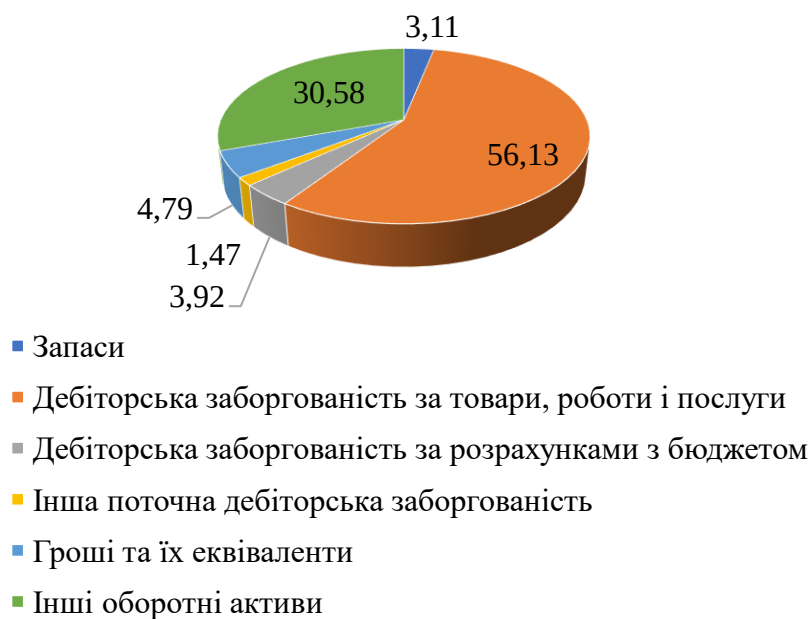

Рис. 2.2. Структура оборотних активів КП «Бердичівтеплоенерго» у 2022 р.

Основну частину у структурі оборотних активів КП «Бердичівтеплоенерго» становила поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги: 65,07%, 58,51% та 56,13% відповідно у 2020-2022 рр. Аналіз стану дебіторської заборгованості засвідчив, що дебіторська мала динаміку до збільшення. Так, якщо у 2020 року дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, становила 43088,90 тис. грн, то у 2022 р. її розмір збільшився до 57225,90 тис. грн. (зріс на 32,81%). Найбільшими дебіторами було населення: 41933,2 тис. грн. у 2020 р., 52721,0 тис. грн. у 2021 р. та 53418 тис. грн. у 2022 р. Її зростання спричинене в основному збільшенням заборгованості споживачів за послуги теплопостачання.

Отже, збільшення дебіторської заборгованості і її частки в оборотних активах внаслідок невиконання договірних зобов'язань покупцями, уповільнює оборотність капіталу та погіршує стан розрахунків.

Вартість запасів підприємства у 2020 року складала 1120,4 тис. грн., протягом досліджуваного періоду їх вартість суттєво збільшилася та у 2022 р. складала 3174,6 тис. грн. У структурі оборотних активів їх частка складала 1,69% 2020 р. та зросла до 3,11% у 2022 р.

На балансі підприємства перебуває 27 котелень, з яких 14 котелень працює на природному газу та 13 котелень/бойлерних перебувають в неробочому стан.

Станом на момент проходження практики експлуатація 14 котелень є збитковою з причин невідповідності встановленої потужності підключеному навантаженню, що призводить до перевитрат енергоносіїв при виробництві, транспортуванні та постачанні теплової енергії та до перевитрат, пов'язаних з їх утриманням.

Далі доцільно проаналізувати стан та рух об'єктів майнового потенціалу КП «Бердичівтерлоенерго» за 2020-2022рр. (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8

Аналіз стану та руху об'єктів майнового потенціалу
КП «Бердичівтерлоенерго»

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				(+,-)	%
1. Середньорічна вартість майна підприємства, тис. грн., в т.ч.	72477,30	94509,55	121327,15	48849,85	67,40
необоротних активів	10331,30	16311,15	25257,45	14926,15	144,48
оборотних активів	62146,00	78198,40	96069,75	33923,75	54,59
основних засобів	9884,45	16030,55	25168,7	15284,25	154,63
2. Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,12	0,12	0,15	0,03	22,74
3. Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,02	0,03	0,08	0,06	288,15
4. Коефіцієнт приросту основних засобів	0,10	0,09	0,07	-0,03	-30,35
5. Коефіцієнт зносу основних засобів	0,48	0,32	0,32	-0,16	-33,36
6. Коефіцієнт придатності основних засобів	0,52	0,68	0,68	0,16	30,48

Таким чином з таблиці 2.8 ми бачимо, що середньорічна вартість майна підприємства зросла на 67,40%, а саме з 72477,30 тис. грн. у 2020 р. до 121327,15 тис. грн. у 2022 р. Коефіцієнт оновлення основних засобів є дуже низьким, у 2020 та 2021 рр. він був на рівні 0,12, а у 2022 р. зріс до 0,15. Коефіцієнт вибуття характеризує рівень інтенсивності їх вибуття із сфери виробництва. В динаміці даний показник впродовж періоду, що аналізується зростав з 0,02 до 0,08. Тобто часта вибуття застарілих та зношених основних засобів збільшилась. Коефіцієнт

приросту основних засобів у 2020-2022 рр. вказує на те, що ступінь збільшення основних засобів знизився від 0,1 у 2020 р. до 0,07 у 2022 р.

Первісна вартість основних засобів у 2022 р. порівняно з 2020 р. зросла на 8582,5 тис. грн, а їх знос за це період збільшився на 2831,3 тис. грн. Це призвело до зменшення коефіцієнту зносу основних засобів з 0,48 у 2020 р. до 0,32 у 2022 р. та зростання рівня придатності з 0,52 у 2020 р. до 0,68 у 2022 р., що свідчить про покращення їх технічного стану.

Далі доцільно здійснити оцінку показників ефективності використання майнових ресурсів підприємства (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Показники ефективності використання майнових об'єктів

КП «Бердичівтерлоенерго» у 2020-2022 рр.

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				(+,-)	%
1. Фондовіддача, грн.	8,90	7,95	4,93	-3,97	-44,62
2. Фондомісткість, грн.	0,11	0,13	0,20	0,09	80,57
3. Фондоозброєність, тис. грн. / одного працівника	58,84	102,11	146,33	87,49	148,71
5. Коефіцієнт використання виробничої потужності	0,59	0,66	0,52	-0,06	-10,58
6. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,42	1,63	1,29	-0,12	-8,78
7. Коефіцієнт завантаженості оборотних активів	0,71	0,61	0,77	0,07	9,62
8. Рентабельність оборотних активів, %	-0,42	-0,28	-0,23	0,19	-44,45
9. Матеріаловіддача, грн.	0,79	0,74	0,74	-0,06	-7,15
10. Матеріаломісткість, грн.	1,26	1,35	1,35	0,10	7,70
11. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	27,08	22,47	14,30	-12,77	-47,17
12. Тривалість обороту виробничих запасів, днів	13,29	16,02	25,17	11,87	89,30

Аналізуючи таблицю 2.9 слід відмітити, що ефективність управління основними засобами на підприємстві різко знизилась про що свідчить показник фондовіддача. У 2020 році було надано послуг на суму 8,90 грн. на кожному використану гривню основних засобів. А вже у 2022 році показник знизився до 4,93 грн. Показник фондомісткості є зворотнім до фондовіддачі та вказує на те,

що на 1 грн. наданих послуг було витрачено від 0,11 грн. основних засобів у 2020 р. до 0,20 грн. у 2022 р., що на 80,57% більше.

Фондоозброєність вказує, що на одного працівника підприємства у 2020 р. припадало 58,84 тис. грн. основних засобів, у 2021 показник становив 102,11 тис. грн., а у 2022 р. – 146,33 тис. грн. Тобто один працівник почав обробляти більше основних засобів.

Отримані дані коефіцієнта оборотності оборотних активів КП «Бердичівтеплоенерго» протягом періоду, що аналізується знизився з 1,42 у 2020 р. до 1,29 об. в рік, тобто на кожну гривню оборотних активів надано послуг на 1,42 грн. у 2020 р, 1,63 грн. у 2021 р. та 1,29 грн. у 2022 р

Рентабельність оборотних активів має від'ємне значення тому, що підприємство працювало збитково впродовж 2020-2022 рр. Позитивним є його зменшення в динаміці на 44,45%, у 2020 р. рентабельність була -0,42%, а у 2022 р. -0,22%.

Згідно показника матеріаловіддача ми можемо зробити висновок, що кількість вкладених матеріальних ресурсів у виробництво теплової енергії зменшилась з 0,79 у 2020 р. до 0,74 у 2022 р. Матеріаломісткість вказує на те, що у 2020 р. на 1 грн. чистого доходу припадало 1,26 грн. матеріальних витрат, а у 2021 та 2022 р. цей показник становив 1,35 тобто від зріс на 7,70%.

Як бачимо коефіцієнт оборотності виробничих запасів за 2020-2022 рр. в динаміці зменшувався і з 27,08 у 2020 р. знизився до 14,3 у 2022 р., що свідчить про те, що ефективність діяльності підприємства падає, а потреба в оборотному капіталі навпаки зростає. Тривалість обороту виробничих запасів зростає з кожним роком, а це означає, що товарні запаси зберігаються на підприємстві з 13,29 днів у 2020 р. до 25,17 днів у 2022 р.

Ефективний стан та використання майна підприємства є важливою умовою нормального процесу функціонування підприємства. Аналіз показників вказує на те, що їх стан бажає бути кращим, а використання більш функціональним.

Проаналізуємо джерела майна підприємства, за даними балансу (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Аналіз джерел коштів, що вкладені в майно КП «Бердичівтерлоенерго»

Показники	2020 рік (тис. грн.)	2021 рік (тис. грн.)	2022 рік (тис. грн.)	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				(+,-)	%
I. Власні кошти	-87096,90	-109798,20	-126108,60	-39011,70	44,79
Зареєстрований капітал	267,00	267,00	6267,00	6000,00	Збільш. у 22,5р
Додатковий капітал	0,00	15416,00	15381,90	15381,90	100,00
Резервний капітал	15430,80	0,00	0,00	-15430,80	-100,00
Непокритий збиток	-102794,70	-125481,20	-147757,50	-44962,80	43,74
II. Довгострокові зобов'язання	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III. Поточні зобов'язання	163518,70	222395,50	256165,60	92646,90	56,66
Короткострокові кредити банків	0,00	3859,40	0,00	0,00	0,00
Поточна кредиторська заборгованість за:	155330,20	207265,20	245426,40	81907,70	50,09
товари, роботи, послуги	146060,00	198975,70	236667,90	90607,90	62,03
розрахунками з бюджетом	6817,50	6993,30	6948,50	131,00	1,92
розрахунками зі страхування	474,80	232,60	693,60	218,80	46,08
розрахунками з оплати праці	1977,90	1063,60	1116,40	-861,50	-43,56
Доходи майбутніх періодів	1374,80	1246,00	1126,10	-248,70	-18,09
Інші поточні зобов'язання	6813,70	10024,90	9613,10	2799,40	41,08
Разом	76421,80	112597,30	130057,00	53635,20	70,18

Отже з таблиці 2.10 ми можемо спостерігати, що КП «Бердичівтерлоенерго» не має власних коштів тому, що його фінансова діяльність є збитковою. Показник власні кошти у 2020 р. становив -87096,90 тис. грн., а у 2022 р. -126108,60 тис. грн. тобто зріс аж на 44,79%.

Чималу фінансову підтримку КП «Бердичівтерлоенерго» було надано з бюджету громади, а саме 6000 тис. грн. на збільшення статутного капіталу і з 267 тис. грн. у 2020 та 2021 рр. у 2022 р. він становив 6267 тис. грн.

Також слід відмітити, що у 2020 р. на підприємстві був сформований резервний капітал, що становив 15430,80 тис. грн., а у наступних періодах він був відсутній, натомість було сформовано додатковий капітал у розмірі 15416,00 тис. грн. та 15381,90 тис. грн. відповідно у 2021 та 2022 рр.

Аналіз структури та динаміки зобов'язань показав, що довгострокові зобов'язання у 2020-2022 роках у підприємства були відсутні.

Аналізом структури та динаміки зобов'язань КП «Бердичівтеплоенерго»

встановлено, що поточні зобов'язання підприємства мали тенденцію до збільшення і у 2020 р. становили 163518,70 тис. грн., у 2021 р. 222395,50 тис. грн. та у 2022 р. - 256165,60 тис. грн., таким чином зростання становить 92646,90 тис. грн. або 56,66%.

У 2021 р. зафіксовано короткострокові кредити банків на суму 3859,40 тис. грн., що у наступному періоді було погашено.

В структурі поточних зобов'язань найбільшу питому вагу займає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги відповідно 94,03%, 96,00% та 96,43% у 2020-2022 рр. Найбільшим кредитором КП «Бердичівтеплоенерго» є НАК «Нафтогаз України».

Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом у структурі кредиторської заборгованості становила від 4,39% до 2,83%. Так, в 2020 році вона складала 6817,5 тис. грн, в 2021 році збільшилася на 6993,0 тис. грн і у 2022 р. становила 6948,5 тис. гривень. При цьому 2022 р. порівняно з 2020 р. кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом зросла всього на 1,92%.

Доходи майбутніх періодів в динаміці зменшились на 18,09%, так у 2020 р. вони становили 1374,8 тис. грн., а у 2022 р. 1126,1 тис. грн.

Інші поточні зобов'язання в 2020 році складали 6813,7 тис. грн, в 2022 році зросли на 2799,40 тис. грн і становили 9613,1 тис. грн (податкове зобов'язання та податковий кредит).

Оцінка ділової активності передбачає визначення результатів діяльності господарюючого суб'єкта через застосування комплексної оцінки ефективності використання виробничих і фінансових ресурсів, які формують оптимальні співвідношення темпів росту й основних показників, а також обумовлюють проміжні й кінцеві результати діяльності (таблиця 2.11).

Отже, з таблиці 2.11 видно, що коефіцієнт оборотності активів у 2020 р. становив 1,21, а у 2022 р. – 1,02, зменшився на 0,19 пункти або -15,61%. Тобто у 2022 р. на 1 грн. чистого доходу припадає лише 1,02 грн. оборотних активів

Таблиця 2.11

Оцінка ділової активності КП «Бердичівтерлоенерго» за 2020-2022 рр.

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
				(+,-)	%
Коефіцієнт оборотності активів	1,21	1,35	1,02	-0,19	-15,61
Тривалість обороту активів (дні)	301,21	271,24	356,92	55,71	18,49
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,42	1,63	1,29	-0,13	-9,15
Тривалість обороту оборотних активів (дні)	257,04	223,93	282,95	25,90	10,08
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	20,86	17,02	8,31	-12,55	-60,15
Тривалість одного обороту коштів	17,50	21,44	43,91	26,41	150,95
Коефіцієнт оборотності запасів	27,08	22,47	14,30	-12,78	-47,19
Тривалість обороту запасів (дні)	13,48	16,24	25,52	12,05	89,37
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	-0,30	-0,32	-0,26	0,03	-11,10
Тривалість обороту власного капіталу (дні)	-1233,94	-1130,15	-1387,97	-154,03	12,48
Коефіцієнт завантаженості активів	0,83	0,74	0,98	0,15	18,49
Коефіцієнт завантаженості власного капіталу	-3,38	-3,10	-3,80	-0,42	12,48
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,42	0,60	0,49	0,07	17,72
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,16	0,17	0,14	-0,02	-14,32

Тривалість обороту активів збільшилась з 301,21 днів у 2020 р. до 356,92 дня у 2022 р. Така тенденція вказує на не ефективний фінансовий менеджмент підприємства, необхідно залучити більше фінансових ресурсів для фінансування оборотних активів, а це веде до збільшення фінансових витрат, так як необхідно залучати додаткові кошти.

Коефіцієнта оборотності оборотних активів КП «Бердичівтеплоенерго» протягом періоду, що аналізується знизився з 1,42 у 2020 р. до 1,29 у 2022 р., тобто на кожну гривню оборотних активів надано послуг на 1,42 грн. у 2020 р, 1,63 грн. у 2021 р. та 1,29 грн. у 2022 р. Головним фактором зниження даного показника є постійне збільшення суми дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт оборотності обігових коштів вказує на те, що у 2020 р. на 1 грн. чистого доходу припадає 20,86 грн. обігових коштів, а у 2022 р. – лише 8,31 грн. Зменшення показника свідчить про зменшення швидкості обороту обігових коштів. Відповідно зниження показника призводить до зростання тривалості його обороту.

Як бачимо коефіцієнт оборотності запасів за 2020-2022 рр. в динаміці

зменшувався і з 27,08 у 2020 р. знизився до 14,3 у 2022 р., що свідчить про те, що ефективність діяльності підприємства падає, а потреба в оборотному капіталі навпаки зростає. Тривалість обороту виробничих запасів зростає з кожним роком, а це означає, що товарні запаси зберігаються на підприємстві з 13,48 днів у 2020 р. до 25,52 днів у 2022 р.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу має від’ємне значення, тому що підприємство впродовж періоду, що аналізується мало збитки, так у 2020 р. він становив -0,30, у 2021 р. – 0,32, у 2022 р. -0,26. Це потягло за собою зростання тривалості обороту власного капіталу, що у 2020 р. становить -1233,94 днів, а у 2022 р. -1387,97 днів.

Коефіцієнт завантаженості активів показує вартість майна, що припадає на 1 грн. продажу. Так у 2020 р. він становив 0,83, у 2021 р. 0,74 та у 2022 р. – 0,98. Збільшення коефіцієнту свідчить про зниження ефективності використання активів та власного капіталу.

Коефіцієнт завантаженості власного капіталу у 2020 р. становив -3,38 у 2020 р., -3,10 у 2021 р. та – 3,80 у 2022 р., що вказує на те, скільки товарів та послуг було продано на кожну гривню залучених від власників коштів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості з 0,42 у 2020 р. зріс до 0,49 у 2022 р. Значення коефіцієнта демонструє кількість оборотів дебіторської заборгованості, тобто скільки разів дебітори погасили свої зобов’язання перед підприємством.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості в динаміці зменшився з 0,16 у 2020 р. до 0,14 у 2022 р., зниження свідчить про використання підприємством залучених коштів для ведення господарської діяльності.

Провівши діагностику майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго» нами було виявлено ряд недоліків та ризиків господарської діяльності, що негативно впливають на фінансово-майновий стан досліджуваного підприємства (рис. 2.3).

Таким чином можна зробити висновок, що насамперед, збитки КП «Бердичівтеплоенерго» обумовлені реалізацією підприємством послуг за ціною нижчою ніж фактична собівартість унаслідок встановлення тарифів на

послуги з теплопостачання у розмірі меншому ніж фактичні витрати на їх виробництво, транспортування та постачання.

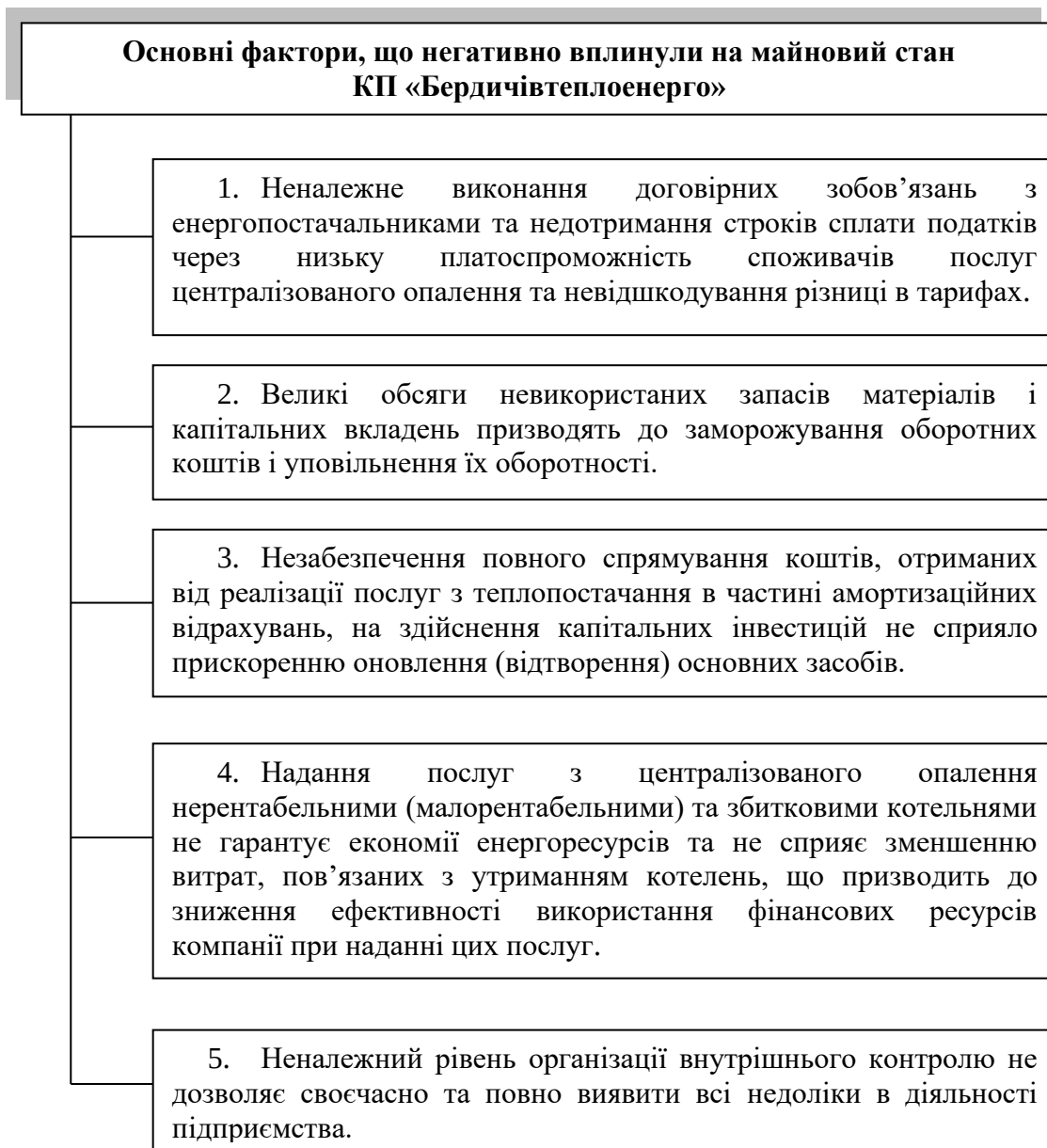

Рис. 2.3. Основні фактори, що негативно вплинули на майновий стан
КП «Бердичівтеплоенерго»

Висновки до розділу 2

На основі проведеного аналізу майнового стану досліджуваного підприємства та загальних тенденцій розвитку комунальних підприємств України

слід зробити наступні висновки.

Динаміка показників фінансового стану комунальних підприємств відображає загрозливі тенденції зростання їх збитковості, зниження рентабельності послуг та зростання обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості внаслідок збільшення заборгованості населення за житлово-комунальні послуги. Головною причиною низької ефективності комунальних підприємств є тарифні обмеження та низька ділова активність (недостатній рівень доходів порівняно з ресурсами, задіяними для отримання такого доходу), невідповідність понесених витрат з можливими обсягами доходів, неефективне управління активами.

Збитки КП «Бердичівтеплоенерго» обумовлені реалізацією підприємством послуг за ціною нижчою ніж фактична собівартість унаслідок встановлення тарифів на послуги з теплопостачання у розмірі меншому ніж фактичні витрати на їх виробництво, транспортування та постачання. Постійне здорожчання електроенергії та природного газу з одного боку та процедурні аспекти відповідної зміни тарифів на теплову енергію з іншого боку тяжко відобразилися на стані підприємства.

Майно КП «Бердичівтеплоенерго» є комунальною власністю і закріплюється за підприємством на праві господарського відання. Слід відмітити, що найбільшу питому вагу у структурі необоротних активів займають основні засоби 95,69% у 2020 р., 99,45 % у 2021 р. та 99,80% у 2022 р. В динаміці даний показник зростає і так у 2022 р. порівняно з 2020 р. він зріс на 18277,30 тис. грн. або на 187,13%. Основну частину у структурі оборотних активів становила поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги: 65,07%, 58,51% та 56,13% відповідно у 2020-2022 рр. А збільшення дебіторської заборгованості і її частки в оборотних активах внаслідок невиконання договірних зобов'язань покупцями, уповільнює оборотність капіталу та погіршує стан розрахунків.

РОЗДІЛ 3.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ОПТИМІЗАЦІЇ МАЙНОВОГО СТАНУ КП «БЕРДИЧІВТЕПЛОЕНЕРГО»

3.1. Організаційні напрямки оптимізації майнового стану підприємства КП «Бердичівтеплоенерго»

Система теплопостачання міста Бердичіва перебуває в досить критичному стані. Постійне здорожчання електроенергії та природного газу з одного боку та процедурні аспекти відповідної зміни тарифів на теплову енергію з іншого боку тяжко відобразилися на стані підприємства. Воно залишилося без коштів, що забезпечують навіть не розвиток, а просте відновлення основних засобів. Робота комунального підприємства є нерентабельною.

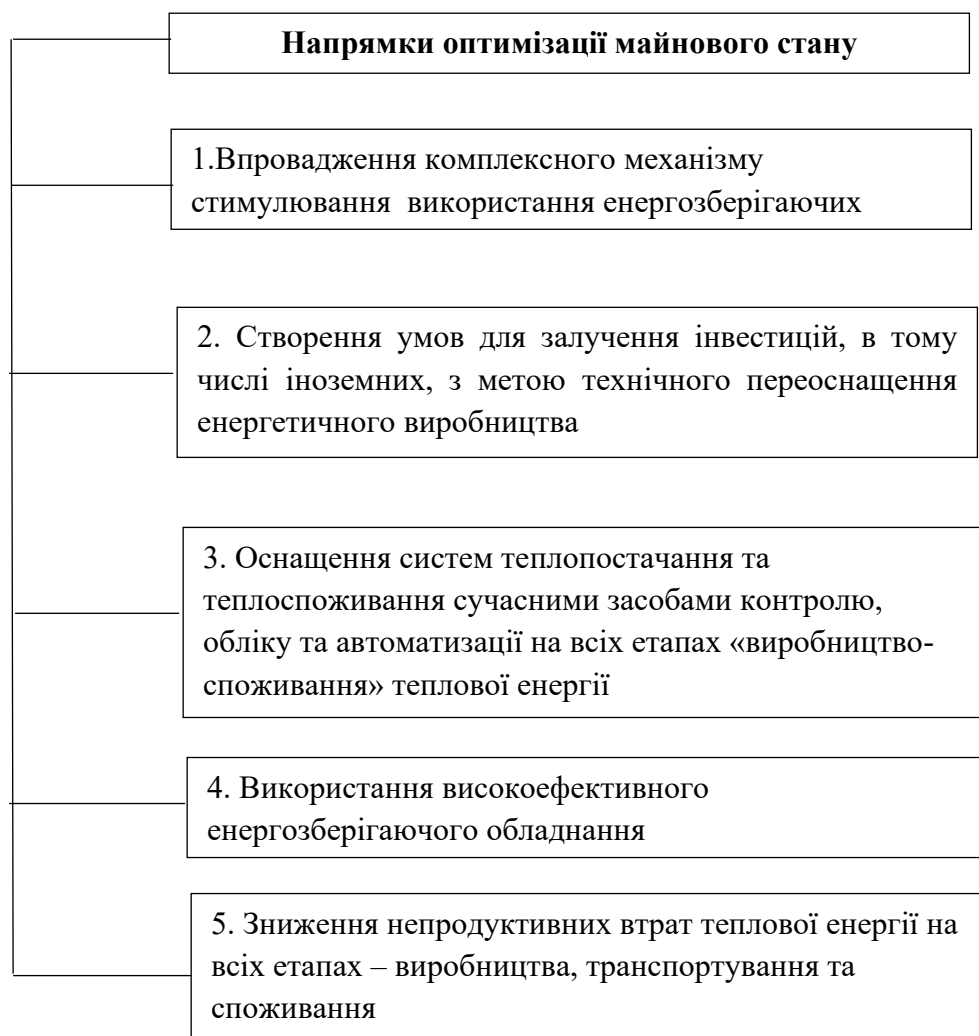
Підприємство проводить пошук джерел фінансування ремонту та переоснащення виробничих основних засобів і має певні позитивні напрацювання. Спільний проект з НЕФКО по заміні електроспоживаючого обладнання на котельних підприємства є прикладом реалізації можливостей до розвитку підприємства в частині виробництва теплової енергії.

Значно гірша ситуація в діяльності з транспортування теплової енергії. За останні роки обсяг ремонтів теплових мереж істотно не змінився і на сьогодні не перевищує 5% від потреби. Аварійними є майже 50% теплових мереж. Заміна теплових мереж потребує дуже значних обсягів фінансування, які не можуть бути перекладені на споживачів шляхом включення до структури тарифів та не є інвестиційно-привабливими для сторонніх інвесторів у зв'язку з дуже великими термінами окупності.

Також складною є ситуація в частині постачання теплової енергії споживачам. Відсутність системного підходу до виконання енергозберігаючих заходів споживачами теплової енергії та відсутність повного оснащення приладами обліку спожитої теплової енергії призводить до перехресного субсидіювання одних споживачів іншими.

У зв'язку з вищезазначеним гостро постає питання вибору подальших шляхів розвитку системи теплозабезпечення міста, розробки та реалізації дієвих заходів, спрямованих на стабілізацію роботи та розвиток КП «Бердичівтеплоенерго» та покращення його майнового стану.

На рисунку 3.1 представлено основні напрямки оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго».

3.1. Основні напрямки оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго».

Всі вищезазначені напрямки, разом з вимогами законодавства тісно пов'язані з обліком спожитої теплової енергії.

Витрати на виконання запропонованих заходів фінансуються за рахунок річних амортизаційних, що нараховані підприємством за 2022 рік.

Річні амортизаційні відрахування по основних засобах, що відновлюються,

включені до фінансових планів в повному об'ємі.

Прибуток, як джерело фінансування запропонованих заходів не буде закладено у тариф на теплову енергію, що буде встановлений уповноваженим органом, у зв'язку з нестабільним нормативним регулюванням галузі та потенційним значним зростанням тарифів в умовах військових дій на території України.

Відтак до моменту завершення військових дій, розроблення плану розвитку галузі та підприємства, закладання прибутку у структурі є недоцільним.

З метою пошуку нових шляхів підвищення ефективності виробництва та енергозбереження шляхом розвитку системи теплопостачання міста через впровадження комплексного механізму стимулювання використання енергозберігаючих процесів і технологій від виробника до споживача, створення умов для залучення інвестицій, в тому числі іноземних, з метою технічного переоснащення енергетичного виробництва, оснащення систем теплопостачання та теплоспоживання сучасними засобами контролю, обліку та автоматизації на всіх етапах «виробництво-споживання» теплової енергії, використання високоефективного енергозберігаючого обладнання, зниження непродуктивних витрат теплової енергії на всіх етапах виробництва, транспортування та споживання, КП «Бердичівтеплоенерго» розроблені інвестиційні програми та забезпечено їх затвердження, погодження, схвалення органом управління.

Проведені заходи не призведуть до значної зміни (близько 0,01%) тарифів на теплову енергію, але матимуть мультиплікативний ефект для подальшої модернізації теплового господарства м. Бердичіва.

З урахуванням результатів проведеного аналізу, а також з метою покращення майнового стану підприємства та внесення якісних змін в управління підприємством рекомендується наступні заходи як для самого підприємства так і для Бердичівській міській раді, її виконавчому комітету, що є його структурним підрозділом (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2

Рекомендації щодо оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго»

Рекомендації Бердичівській міській раді	Рекомендації КП «Бердичівтеплоенерго»
- з метою подальшого здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю КП «Бердичівтеплоенерго», підвищення ефективності його роботи, забезпечення раціонального використання бюджетних коштів та покращення фінансових результатів діяльності, відповідно до статей 24, 78 Господарського кодексу України забезпечити застосування процедур складання, погодження (затвердження) та контролю фінансових планів підприємства; - розглянути питання щодо доцільності передачі (задавання в оренду) основних засобів, які не використовуються в виробничому процесі або їх списання згідно діючого законодавства; - своєчасність затвердження тарифів на послуги з теплопостачання та на рівні економічно - обґрунтованих витрат у відповідності до вимог Порядку формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 №869 (зі змінами).	- постійно здійснювати моніторинг стану розрахунків споживачів та інших дебіторів за надані послуги, активно застосовуючи механізми впливу до боржників, передбачені законодавством, в тому числі розробити Положення (Інструкцію) про порядок ведення претензійної та позовної роботи, як передбачено п. 1.4. Рекомендацій Міністерства юстиції від 15.01.1996 №2 «Про порядок ведення претензійної та позовної роботи на підприємстві, в установі, організації» з урахуванням специфіки діяльності підприємства, його функціональних особливостей та структури з розподілом обов'язків по підготовці і розгляду претензій та позовів; - з метою економії фінансових ресурсів забезпечити вжиття підприємством необхідних заходів для спонукання обслуговуючих організацій до покращення стану внутрішньобудинкових систем, несанкціонованого відбору теплоносія з системи та до утеплення загальнобудинкових приміщень. - забезпечити виконання заходів, передбачених Інвестиційними програмами та спрямування підприємством коштів, отриманих від споживачів за послуги з теплопостачання на оновлення (відтворення) основних засобів. - впроваджувати заходи для скорочення споживання електричної енергії та зменшення втрат в теплових мережах, зокрема, заходи спрямовані на заміну циркуляційних насосів і вентиляторів; - для уникнення накопичення майна, яке не використовується, проводити моніторинг їх наявності з метою оптимального забезпечення цінностями при мінімальному і раціональному використанні обігових коштів. Для ефективного використання цінностей, переглянути їх наявність на складах та розглянути можливість використання цих цінностей у виробничому процесі або реалізації їх надлишків.

Таким чином, протягом дослідженого періоду керівництвом не в повній мірі здійснювався комплекс заходів з метою запобігання окремих негативних наслідків використання майна підприємства, система внутрішнього контролю забезпечує виявлення у діяльності підприємства можливих ризиків, але є недостатньою для попередження окремих недоліків, які відображені у відповідних розділах даного звіту.

3.2. Стратегія оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго»

На підставі проведеної діагностики майнового стану і фінансового забезпечення діяльності КП «Бердичівтеплоенерго» виявлена не тільки структурна деформація в цілому по підприємству, але й неоптимальна структура капіталу, значна залежність ефективності фінансово забезпечення від впливу екзогенних факторів – динаміки вартості імпортного природного газу для України, обсягів міжнародної фінансової підтримки енергетичного сектора, попиту на роздрібному ринку на світлі нафтопродукти і газ.

Перш за все, для оптимального та ефективного майнового забезпечення, як комплексного процесу, доцільно організувати систему планування. Планування є частиною комплексної системи оптимізації фінансової підтримки підприємства в енергетичному секторі. У результаті послідовного виконання заходів формується оптимальна структура капіталу та майна на планований період, що забезпечує ефективне використання ресурсів і безпечний рівень ризиків (погіршення фінансового стану тощо).

Для отримання найбільшого економічного ефекту від використання підприємницького капіталу розглянемо такі стратегії, що наведені на рис. 3.2.[54]

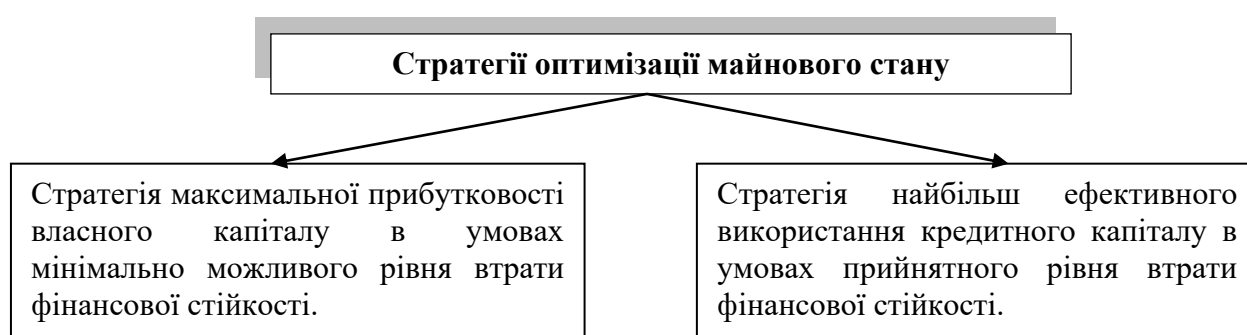

Рис. 3.2. Стратегії оптимізації майнового стану

На нашу думку, кожна стратегія оптимізації майнового стану буде ефективною для досягнення поставлених цілей під впливом різноманітних факторів, переважно екзогенного характеру, якщо її обґрунтовано та послідовно застосовувати на практиці.

1) Стратегія максимальної рентабельності власного капіталу в умовах мінімально можливого рівня втрати фінансової стійкості.

Цю стратегію можна більш ефективно адаптувати до діяльності підприємства, в управлінні капіталом яких бере участь держава та/або в умовах, коли держава виступає основним замовником товарів, робіт чи послуг.

Реалізація цієї стратегії передбачає, що політика фінансування активів така, що джерел власних і довгострокових позик і короткострокових позик достатньо для покриття необоротних активів. Встановлення економічно обґрунтованого розміру та структури капіталу підприємства передбачає планування кредиторської заборгованості.

При цьому стійке фінансове становище забезпечується низькою часткою кредитного капіталу та вищою рентабельністю використання власного капіталу. У цьому випадку коефіцієнт фінансового важеля значно менше одиниці.

2) Стратегія максимально ефективного використання позикового капіталу в умовах допустимого рівня втрати фінансової стійкості.

Ця стратегія передбачає виконання робіт підприємством енергетичного сектору та надання послуг суб'єктам господарювання недержавного сектору.

Розв'язання задачі оптимізації структури капіталу підприємства базується на виборі мінімального значення показника середньозваженої вартості капіталу, чому сприяє збільшення частки позикових коштів у структурі капіталу. За цих умов фінансовий ризик буде прагнути вийти за межі мінімального рівня, тому короткостроковими зобов'язаннями рекомендується покривати не більше половини загальної суми оборотних активів.

Ця стратегія передбачає наявність ефекту фінансового левериджу, що забезпечує високу віддачу від вкладених коштів.

Запропоновані стратегії оптимізації майнового стану можуть бути уніфіковані для будь-якого комунального підприємства та передбачають підтримку такого рівня фінансових ризиків, при якому підприємство працює стабільно та безперебійно. Рекомендується встановлювати величину допустимого рівня ризиків на кожному підприємстві окремо.

Таким чином, запропоновані стратегії оптимізації майнового стану підприємств припускають різні підходи до формування обсягу та структури капіталу, але будь-яка стратегія спрямована на підвищення ефективності діяльності підприємства, що проявляється у зростанні їхньої прибутковості чи соціального задоволення у випадку державних компаній або тих, в управлінні якими держава бере безпосередню участь.

На нашу думку кожна стратегія оптимізації майнового стану буде ефективною для досягнення певних цілей під впливом різноманітних факторів, які можуть негативно вплинути на розвиток підприємства, за умови обґрунтованості та послідовного впровадження на практиці обраної стратегії (табл. 3.3) [23].

Таблиця 3.3

Цілі підприємства при виборі стратегії оптимізації майнового стану

Вид стратегії	Мета діяльності підприємства
Стратегія максимальної рентабельності власного капіталу в умовах мінімально можливого рівня втрати фінансової стійкості.	Переважно підприємства, що перебувають у державній власності або держава безпосередньо приймає участь у капіталі
	Мінімальний рівень фінансових ризиків
	Приведення рівня втрати фінансової стійкості підприємства до об'єктивно допустимого мінімуму
	Зниження залежності підприємства від дебіторської заборгованості, в тому числі за рахунок скорочення її розмірів і використання авансового методу розрахунків
	Лояльніші умови проходження тендерних процедур або їх повна відсутність
Стратегія максимально ефективного використання позикового капіталу в умовах допустимого рівня втрати фінансової стійкості.	Переважно приватні підприємства або такі, де держава одноосібно не може впливати на напрями діяльності підприємства
	Збільшення кількості контрагентів за рахунок широкої клієнтської бази
	Збільшення ринкової частки підприємства
	Більш гнучке управління процесом ціноутворення та рентабельністю підприємства

Обґрунтованість тієї чи іншої стратегії оцінюється після закінчення періоду за фактичним виконанням планів. Для досягнення оптимального рівня фінансового забезпечення підприємствам у найближчі роки рекомендовано збільшувати частку власного капіталу, у тому числі за рахунок отримання та перерозподілу прибутку.

З огляду на вище наведену інформацію розробимо власну стратегію оптимізації майнового стану для КП «Бердичівтеплоенерго» (рис. 3.3).

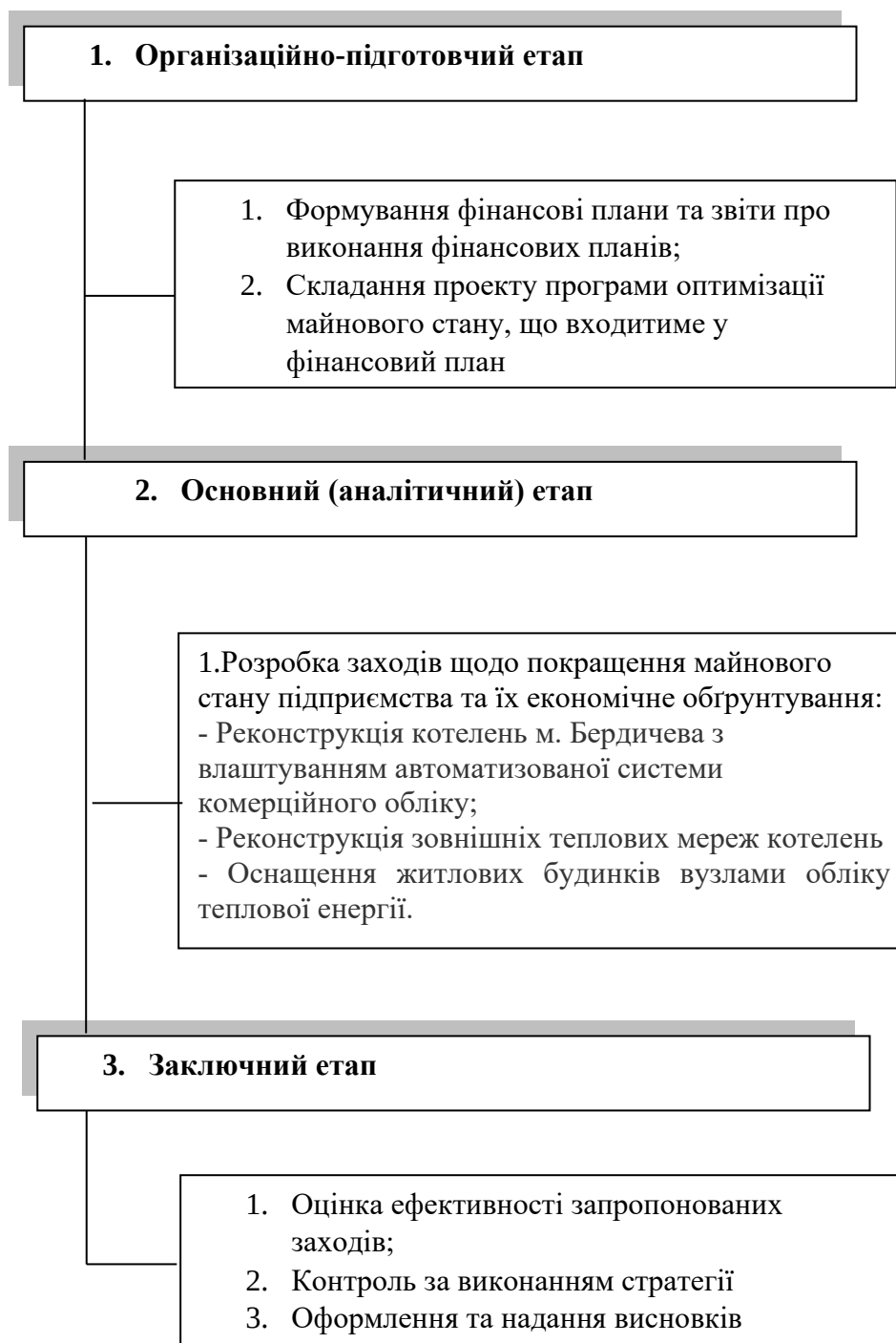

Рис. 3.3. Стратегія оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго»

Проведеним в ході дослідженням виконання фінансових планів підприємства встановлено, що протягом періоду, який підлягав дослідженню, фінансові плани та звіти про виконання фінансових планів не складались та, відповідно, не затверджувались, що може свідчити про відсутність дієвого контролю з боку

органу управління при здійсненні витрат підприємства та негативно впливати на результати фінансово-господарської діяльності.

Беручи до уваги те, що організаційною структурою підприємства не передбачено окремого підрозділу, який би здійснював планування та внутрішній контроль за використанням коштів, матеріальних цінностей та їх збереженням, станом і достовірністю бухгалтерського обліку, приймав безпосередню участь у розробленні програм і заходів, які спрямовані на підвищення ефективності використання ресурсів, їх економію та не встановлено правила здійснення внутрішнього контролю, що не дає можливості підприємству самостійно своєчасно виявляти і попереджувати недоліки, які виникають в процесі господарської діяльності.

Витрати на виконання заходів щодо покращення майнового стану підприємства фінансуються за рахунок річних амортизаційних відрахувань, що закладені в діючих тарифах.

В той же час, КП «Бердичівтеплоенерго» укладено з Північною Екологічною Фінансовою Корпорацією, міжнародною фінансовою організацією, яка створена відповідно до угоди між країнами Північної Європи Данією, Фінляндією, Ісландією, Норвегією й Швецією (далі - НЕФКО) грантовий договір про фінансування закупівель товарів, робіт і пов'язаних послуг на суму 175000 євро для реалізації Проекту щодо заміни циркуляційних насосів і вентиляторів у всіх діючих 11 котельнях підприємства, які є застарілими, зношеними та не енергоефективними, що дозволить, окрім іншого, поліпшити ефективність використання енергії та скоротити викиди CO₂. Крім коштів НЕФКО передбачено фінансування з міського бюджету.

З коментаря головного економіста підприємства Новіцького О.В. слідує, що на виконання заходів програм підприємством перераховувались кошти на рахунок зі спеціальним режимом використання у розмірах, що фактично відповідали обсягам реалізації теплової енергії та структурі тарифів на теплову енергію, однак у зв'язку з важким фінансовим становищем підприємства та виникненням гострої необхідності, кошти з інвестиційного рахунку направлено на проведення заходів,

подібних визначеним в програмах, але по інших об'єктах теплового господарства.

Таким чином, підприємством здійснено відволікання коштів на заходи не передбачені програмами, що в свою чергу, не сприяє відновленню основних засобів підприємства, підвищенню ефективності споживання енергоресурсів, зменшення витрат фактичної собівартості за рахунок економії палива.

Виходячи з вищенаведеної інформації, для того, щоб запобігти повторної ситуації з відволікання коштів необхідно вести чіткий контроль виконання програми оптимізації майнового стану.

Організацію роботи з контролю виконання планів та програм оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго» пропонується покласти на головного економіста та його підлеглих. До їх функцій входитимуть установлення планових показників на основі прогресивних техніко-економічних нормативів матеріальних і трудових витрат з урахуванням досягнень науки і техніки, організації виробництва і праці; підготовка вихідних даних для складання проектів перспективних і річних планів і програм виробничо-господарської діяльності та соціального розвитку підприємства, розробка окремих розділів бізнес плану підприємства з розподілом по кварталах, підготовка розрахунків і обґрунтування до них, доведення планових показників до підрозділів підприємства; приймає участь у роботі з удосконалення планової та програмної документації, планування економічних показників діяльності підприємства, досягнення високого рівня їх обґрунтованості, створення і поліпшення нормативної бази планування.

Тому КП «Бердичівтеплоенерго» повинно розвивати свою виробничо-господарську діяльність таким чином, щоб підвищувати прибуток, рентабельність, платоспроможність та мати стійке фінансове становище. Усі ці дії разом спрямовані на оптимізацію майнового стану та фінансової підтримки.

Зі свого боку, держава потребує збільшення фінансування галузі, вдосконалюючи енергетичну стратегію України, вивчаючи міжнародний досвід, вдаючись до пошуку сучасних форм фінансової підтримки розвитку підприємств української енергетики.

3.3. Оцінка ефективності запроваджених заходів в умовах досліджуваного підприємства

З метою пошуку нових шляхів оптимізації майнового стану, підвищення ефективності виробництва та енергозбереження шляхом розвитку системи тепlopостачання міста через впровадження комплексного механізму стимулювання використання енергозберігаючих процесів і технологій від виробника до споживача, створення умов для залучення інвестицій, в тому числі іноземних, з метою технічного переоснащення енергетичного виробництва, оснащення систем тепlopостачання та теплоспоживання сучасними засобами контролю, обліку та автоматизації на всіх етапах «виробництво-споживання» теплової енергії, використання високоефективного енергозберігаючого обладнання, зниження непродуктивних витрат теплової енергії на всіх етапах виробництва, транспортування та споживання, КП «Бердичівтеплоенерго» розроблені інвестиційні програми та забезпечено їх затвердження, погодження, схвалення органом управління.

Розглянемо ефективність та ресурсне забезпечення від запропонованих заходів оптимізації майнового стану.

1. Оснащення житлових будинків вузлами обліку теплової енергії.

КП «Бердичівтеплоенерго» відповідно до вимог ЗУ «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» проводило поступове оснащення вузлами обліку теплової енергії житлового фонду. Черговість встановлення засобів обліку була визначена залежно від ступеня втручання в систему опалення (в т.ч. і з встановленням індивідуальних систем опалення) та розміром колективного споживача теплової енергії.

КП «Бердичівтеплоенерго» опалює 333 житлових будинків та гуртожитків. Комерційний облік теплової енергії здійснюється у 105-ти житлових будинках.

Даною програмою передбачено встановлення 14-ти вузлів обліку теплової енергії для наступних 12-ти житлових будинків (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4

Кількість та вартість оснащення будинків приладами обліку

№ п.п.	Адреса	Кількість квартир на ЦО	Кількість квартир з індивід. опаленням.	Площа на квартиру на ЦО	ДУ вводу	Кількість приладів обліку	Ціна вузла обліку, грн. з ПДВ	Вартість проектної документації, грн. з ПДВ	Вартість вузла(-ів) обліку, грн. з ПДВ
1	в. Одеська, 62	50	39	2370,60	50	2*	129806,73	8000,00	267613,46
2	в. Одеська, 64	48	42	2526,00	50	2*	129806,73	8000,00	267613,46
3	в. Європейська, 128	37	19	1709,70	80	1	92999,50	6000,00	98999,50
4	в. Червона, 26	20	30	1054,20	80	1	92999,50	6000,00	98999,50
5	в. Новоіванівська, 44	24	20	1232,40	80	1	92999,50	6000,00	98999,50
6	в. Вінницька, 43	70	30	3105,90	80	1	92999,50	6000,00	98999,50
7	в. Вінницька, 57	84	45	3778,90	80	1	92999,50	6000,00	98999,50
8	в. Вінницька, 61	27	13	1178,00	80	1	84146,88	6000,00	90146,88
9	в. Одеська, 66а	47	25	2067,50	80	1	92999,50	6000,00	98999,50
10	в. Гранична, 3	27	24	1316,80	80	1	92999,50	6000,00	98999,50
11	в. П.Комуни, 43а	60	38	2628,80	80	1	92999,50	6000,00	98999,50
12	в. Європейська, 10	49	23	1869,00	80	1	92999,50	6000,00	98999,50
	Всього	543	348	24837,8	х	14	х	х	1516369,30

* - 2-х контурний варіант виконання

В якості приладів обліку теплової енергії, що були обрані теплові лічильники СВТУ-11Т (п. 3-12) та СВТУ-10М (п. 1-2), які в залежності від варіанту виконання можуть застосовуватися для обліку, в тому числі комерційного, кількості теплоти або об'єму води відповідно до діючих правил обліку відпуску та споживання теплоти або води на промислових об'єктах і об'єктах комунального господарства, житлових приміщень.

Технічні дані. Тип витратоміра - ультразвуковий. Лічильники відповідають ДСТУ EN 1434:2014, ДСТУ 3339 і Технічному регламенту засобів вимірювальної техніки, Сертифікат перевірки типу UA.TR.001 120-17 Rev.0.

Обчислювач зберігає в пам'яті архівні дані про виміряних значеннях теплової енергії та об'єму (або маси) теплоносія, часу напрацювання і простою, а також про середніх виміряних значеннях температури:

- за годину - протягом 70 попередніх діб (погодинної архів);
- за добу - протягом 1 попереднього року (подобовий архів).

Вся збережена інформація та вимірювані параметри можуть бути передані через інтерфейс RS232C. Обчислювач стандартно обладнаний ОРТО-виходом і вбудованим радіо модулем (неактивованим), додатково може бути укомплектований комунікаційними модулями: 2 імпульсних виходу (пропорційних енергії і обсягом), 2 імпульсних входу (підключення додаткових витратомірів), M-Bus, RS485.

Діапазон вимірювань температури теплоносія від 0°C до 150°C. Діапазон вимірювання допоміжних (які не беруть участь в обчисленні тепла) температур від -49°C до 150°C. Лічильник вимірює теплову енергію при різниці температур теплоносія в подавальному і зворотному трубопроводах (ΔT) від 0° до 150°C.

Похибка вимірювання теплової енергії нормується в діапазоні різниці температур від 3°C до 150°C.

Лічильники, залежно від нормованих значень меж допустимої похибки при вимірюванні теплоти, обсягу і маси теплоносія мають модифікацію M1 (похибка вимірювання об'єму 1%) і M2 (похибка вимірювання об'єму 2%).

Міжпровірочний інтервал 4 роки.

Загальна кількість житлових будинків м. Бердичіва – 333 шт., з них встановлено прилади обліку у 105 будинках, або на 32% від загальної кількості.

Запропонованими заходами на 2022-2023 рр. передбачається встановлення теплових лічильників у 12-ти житлових будинках, або на 3% від загальної кількості.

Таким чином в разі виконання заходів, загальну кількість житлових будинків, що оснащені вузлами обліку теплової енергії, буде доведено до 117-ти або до 35% від загальної кількості.

Вартість робіт із встановлення 14-ти вузлів обліку теплової енергії становить 1263,64 тис. грн. без ПДВ.

Ефект від забезпечення обліку теплової енергії має більше соціально-економічний та стимулюючий, ніж суто економічний характер. Тому розрахунок

економічного ефекту та строку окупності заходів по оснащенню житлових будинків вузлами обліку теплової енергії не доцільний.

2. Реконструкція котелень м. Бердичева з влаштуванням автоматизованої системи комерційного обліку, яка є сукупністю програмних засобів і устаткування, комплексна робота яких забезпечує дистанційний збір, зберігання та обробку даних зі споживання електроенергії.

На балансі підприємства перебуває 27 котелень, з яких 14 котелень працює на природному газу та 13 котелень/бойлерних перебувають в неробочому стані.

Станом на момент проведення дослідження експлуатація 14 котелень є збитковою з причин невідповідності встановленої потужності підключеному навантаженню, що призводить до перевитрат енергоносіїв при виробництві, транспортуванні та постачанні теплової енергії та до перевитрат, пов'язаних з їх утриманням.

Розміщення потужностей генерації тепла, які не відповідають поточній структурі теплового навантаження міста призводить до зменшення коефіцієнту корисної дії котлів та додаткових витрат.

Для оптимізації теплових навантажень котелень пропонується заміна існуючих газових котлів та об'єднання теплових мереж котелень, з перепідключенням споживачів до однієї котельні. Даний захід зменшить витрати енергоресурсів (природний газ, електроенергію) та зменшить операційні витрати, пов'язані з утриманням котельні та встановленого обладнання.

3. Реконструкція зовнішніх теплових мереж котелень

Реконструкція теплових мереж матиме результатом забезпечення безперебійного постачання теплової енергії до групи будинків по вулиці Раскової, 43-49 та зменшення втрат теплової енергії з 90,93 Гкал на 63,98 Гкал, економія палива складе 4384 кг.у.п.

Джерелами фінансування даної програми є річні амортизаційні відрахування по основних засобах, що закладені в діючих тарифах.

Енергетики реконструюють газові котельні, встановлюючи обладнання, що працює на альтернативних видах палива, диспетчеризують об'єкти, а також

будують нові котельні на альтернативному паливі (на щепі).

На виході прогнозується збільшення ефективності роботи котелень за рахунок залучення приватних вкладень у модернізацію, зниження собівартості виробництва теплової енергії, зменшення залежності від постачальників природного газу, самоокупність підприємства, своєчасне надання послуг споживачам.

У наступній таблиці узагальнено всі заходи, що дадуть змогу оптимізувати майновий стан підприємства.

Таблиця 3.5

Узагальнені заходи оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго»

Заходи оптимізації майнового стану	Джерела фінансування	Ефективність запропонованих заходів
Оснащення житлових будинків вузлами обліку теплової енергії	1263,64 тис. грн. без ПДВ: -вартість приладів обліку; -вартість проектної документації. Фінансування з місцевого бюджету	Ефект від забезпечення обліку теплової енергії має більше соціально-економічний та стимулюючий, ніж суто економічний характер.
Реконструкція котелень м. Бердичева з влаштуванням автоматизованої системи комерційного обліку	657,08 тис. грн без ПДВ: -закупівля нових котлів 3 шт., -проектно-кошторисні роботи з влаштуванням автоматизованої системи комерційного обліку. Фінансування організацією НЕФКО	Зменшення витрат енергоресурсів (природний газ, електроенергію) та зменшення операційних витрат, що пов'язані з утриманням котельні та встановленого обладнання.
Реконструкція зовнішніх теплових мереж котелень	522,51 тис. грн без ПДВ: - труби та комплекти ізоляції; - вартість монтажних робіт; Джерелами фінансування є річні амортизаційні відрахування по основних засобах, що закладені в діючих тарифах	Реконструкція теплових мереж матиме результатом забезпечення безперебійного постачання теплової енергії та зменшення втрат теплової енергії з 90,93 Гкал на 63,98 Гкал, економія палива складе 4384 кг.у.п.

Отже, підприємство надає послуги, виконує роботи і реалізує продукцію за договірними цінами тарифами, а у випадках передбачених чинним законодавством України, за державними регульованими цінами і тарифами. Нажаль тарифи не покривають усі витрати діяльності підприємства і, як наслідок, кінцевим фінансовим результатом є збиток. Тому усунення недоліків в роботі котелень, реконструкція мереж та оснащення житлових будинків вузлами обліку

теплової енергії можливе лише за рахунок інвестицій, фінансування з державного бюджету і, по можливості, використання амортизаційних відрахувань. Ефективність запропонованих заходів більш соціальна, ресурсно- та енергозбережна.

Висновки до розділу 3

На основі діагностики та оцінки стану майна підприємства в роботі було запропоновано ряд заходів ефективності управління його майновим станом.

Зокрема, в роботі було запропоновано напрямки оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго»: впровадження комплексного механізму стимулювання використання енергозберігаючих, створення умов для залучення інвестицій, в тому числі іноземних, з метою технічного переоснащення енергетичного виробництва, оснащення систем теплопостачання та теплоспоживання сучасними засобами контролю, обліку та автоматизації на всіх етапах «виробництво-споживання» теплової енергії; використання високоефективного енергозберігаючого обладнання, зниження непродуктивних втрат теплової енергії на всіх етапах – виробництва, транспортування та споживання.

Також в роботі запропоновано стратегію оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго», що передбачає наступні етапи: формування фінансові плани та звіти про виконання фінансових планів; складання проекту програми оптимізації майнового стану, що входить у фінансовий план; розробка заходів щодо покращення майнового стану підприємства та їх економічне обґрунтування; оцінка ефективності запропонованих заходів; контроль за виконанням стратегії; оформлення та надання висновків.

Підприємство надає послуги, виконує роботи і реалізує продукцію за договірними цінами тарифами, а у випадках передбачених чинним законодавством України, за державними регульованими цінами і тарифами. Нажаль тарифи не покривають усі витрати діяльності підприємства і, як наслідок,

кінцевим фінансовим результатом є збиток. Тому усунення недоліків в роботі котелень, реконструкція мереж та оснащення житлових будинків вузлами обліку теплової енергії можливе лише за рахунок інвестицій, фінансування з державного бюджету і, по можливості, використання амортизаційних відрахувань. Ефективність запропонованих заходів більш соціальна, ресурсно- та енергозбережна.

ВИСНОВКИ

На основі дослідження теоретичних основ оцінки та управління майновим станом підприємства та визначення конкретних напрямів його покращення, можна зробити наступні висновки.

1. Запропонована класифікація майна та принципи його формування сприятимуть його ефективному управлінню, формуванню необхідного обсягу і складу та оптимізації структури джерел його фінансування. А діагностика майнового стану підприємства дає змогу визначити абсолютні та відносні зміни статей балансу за певний період, відстежити тенденції їх зміни, визначити структуру фінансових ресурсів підприємства.

2. Діагностика майна підприємства є багатогранним процесом, який вимагає збору, обробки та аналізу великої кількості даних. Якість сформованої інформаційної бази залежить від комплексного використання методичних засобів аналізу та адресності тематичної організації аналітичних досліджень.

3. Показники балансу підприємства характеризують стан і структуру активів підприємства в сукупності з джерелами їх покриття (пасивами), умовно їх можна поділити на дві групи: показники, що визначають стан основних фондів і показники, що визначають стан оборотних коштів. Якісні характеристики основних засобів оцінюють за допомогою показників: коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт придатності, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття, коефіцієнт приросту

4. Основними нормативно-правовими документами у сфері оцінки майна є закони України, Національні стандарти оцінки та Міжнародні стандарти оцінки. На підставі проведених досліджень вважаємо актуальною розробку внутрішніх нормативних документів з діагностики майна підприємства з визначенням відповідальних за процес оцінки, достатнім інформаційним забезпеченням, методичними підходами та системою показників оцінки та формування звіту про оцінку та діагностику майна.

5. Динаміка показників фінансового стану комунальних підприємств

відображає загрозливі тенденції зростання їх збитковості, зниження рентабельності послуг та зростання обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості внаслідок збільшення заборгованості населення за житлово-комунальні послуги. Головною причиною низької ефективності комунальних підприємств є тарифні обмеження та низька ділова активність (недостатній рівень доходів порівняно з ресурсами, задіяними для отримання такого доходу), невідповідність понесених витрат з можливими обсягами доходів, неефективне управління активами.

6. Збитки КП «Бердичівтеплоенерго» обумовлені реалізацією підприємством послуг за ціною нижчою ніж фактична собівартість унаслідок встановлення тарифів на послуги з теплопостачання у розмірі меншому ніж фактичні витрати на їх виробництво, транспортування та постачання. Постійне здорожчання електроенергії та природного газу з одного боку та процедурні аспекти відповідної зміни тарифів на теплову енергію з іншого боку тяжко відобразилися на стані підприємства.

7. Майно КП «Бердичівтеплоенерго» є комунальною власністю і закріплюється за підприємством на праві господарського відання. Слід відмітити, що найбільшу питому вагу у структурі необоротних активів займають основні засоби 95,69% у 2020 р., 99,45 % у 2021 р. та 99,80% у 2022 р. В динаміці даний показник зростає і так у 2022 р. порівняно з 2020 р. він зріс на 18277,30 тис. грн. або на 187,13%. Основну частину у структурі оборотних активів становила поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги: 65,07%, 58,51% та 56,13% відповідно у 2020-2022 рр. А збільшення дебіторської заборгованості і її частки в оборотних активах внаслідок невиконання договірних зобов'язань покупцями, уповільнює оборотність капіталу та погіршує стан розрахунків.

8. В роботі було запропоновано напрямки оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго»: впровадження комплексного механізму стимулювання використання енергозберігаючих, створення умов для залучення інвестицій, в тому числі іноземних, з метою технічного переоснащення енергетичного

виробництва, оснащення систем теплопостачання та теплоспоживання сучасними засобами контролю, обліку та автоматизації на всіх етапах «виробництво-споживання» теплової енергії; використання високоефективного енергозберігаючого обладнання, зниження непродуктивних втрат теплової енергії на всіх етапах – виробництва, транспортування та споживання.

9. Також в роботі запропоновано стратегію оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго», що передбачає наступні етапи: формування фінансові плани та звіти про виконання фінансових планів; складання проекту програми оптимізації майнового стану, що входить у фінансовий план; розробка заходів щодо покращення майнового стану підприємства та їх економічне обґрунтування; оцінка ефективності запропонованих заходів; контроль за виконанням стратегії; оформлення та надання висновків.

10. Підприємство надає послуги, виконує роботи і реалізує продукцію за договірними цінами тарифами, а у випадках передбачених чинним законодавством України, за державними регульованими цінами і тарифами. Нажаль тарифи не покривають усі витрати діяльності підприємства і, як наслідок, кінцевим фінансовим результатом є збиток. Тому усунення недоліків в роботі котелень, реконструкція мереж та оснащення житлових будинків вузлами обліку теплової енергії можливе лише за рахунок інвестицій, фінансування з державного бюджету і, по можливості, використання амортизаційних відрахувань. Ефективність запропонованих заходів більш соціальна, ресурсно- та енергозбережна.

Отже, реалізація запропонованих у роботі заходів щодо оптимізації майнового стану КП «Бердичівтеплоенерго», дозволить збільшити обсяги господарської діяльності та зменшити збитки, а отже покращити значення показників ефективності використання різних видів майнових ресурсів.

Додатки

[illegible]

ДОДАТОК Б

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Код		
		2021	01	01
Комунальне підприємство "Бердичівтеплоенерго"	за ЄДРНОУ	32794899		
Територія ЖИТОМИРСЬКА	за КОАТУУ	1810400000		
Організаційно-правова форма господарювання Комерційне підприємство	за КОПФГ	150		
Вид економічної діяльності Постачання пари, гарячої води та кондиціонованого повітря	за КВЕД	35.30		
Середня кількість працівників, осіб 168				
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця Шевченка, буд. 23, м. БЕРДИЧІВ, ЖИТОМИРСЬКА обл., 13312		20377		

I. Баланс на 31 грудня 2020 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
I	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	11,7	8,9	
первісна вартість	1001	113,0	114,5	
накопичена амортизація	1002	(101,3)	(105,6)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	442,2	430,9	
Основні засоби :	1010	10 001,9	9 767,0	
первісна вартість	1011	17 579,5	18 691,4	
знос	1012	(7 577,6)	(8 924,4)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	10 455,8	10 206,8	
II. Оборотні активи				
Запаси :	1100	923,6	1 120,4	
у тому числі готова продукція	1103	-	-	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	36 255,3	43 088,9	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	69,2	178,2	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 893,4	897,1	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	949,7	1 157,3	
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	
Інші оборотні активи	1190	14 985,8	19 773,1	
Усього за розділом II	1195	58 077,0	66 215,0	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	68 532,8	76 421,8	

Продовж. додатку Б

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	267,0	267,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	15 726,5	15 430,8
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(77 351,5)	(102 794,7)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	(61 358,0)	(87 096,9)
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	115 045,7	146 060,0
розрахунками з бюджетом	1620	4 913,9	6 817,5
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	401,6	474,8
розрахунками з оплати праці	1630	1 209,5	1 977,9
Доходи майбутніх періодів	1665	1 474,1	1 374,8
Інші поточні зобов'язання	1690	6 846,0	6 813,7
Усього за розділом III	1695	129 890,8	163 518,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	68 532,8	76 421,8

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2020 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	87 999,8	103 734,8
Інші операційні доходи	2120	7 222,2	7 211,5
Інші доходи	2240	808,4	229,9
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	96 030,4	111 176,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(110 698,3)	(113 891,5)
Інші операційні витрати	2180	(11 162,3)	(5 084,9)
Інші витрати	2270	(113,0)	(67,5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(121 973,6)	(119 043,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(25 943,2)	(7 867,7)
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	(25 943,2)	(7 867,7)

Керівник

Головний бухгалтер

Кучевський Андрій Степанович

(ініціали, прізвище)

Марінович Наталія Леонідівна

(ініціали, прізвище)

ДОДАТОК Б.1

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
		2022	01	01
Комунальне підприємство "Бердичівтеплоенерго"	за ЄДРНОУ	32794899		
Територія ЖИТОМИРСЬКА	за КАТОТТГ	UA180206030018047029		
Організаційно-правова форма господарювання Комунальне підприємство	за КОПФГ	150		
Вид економічної діяльності Постачання пари, гарячої води та кондиціонованого повітря	за КВЕД	35.30		
Середня кількість працівників, осіб 157				
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця Шевченка, буд. 23, м. БЕРДИЧІВ, ЖИТОМИРСЬКА обл., 13312		40858		

1. Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	8,9	6,9	
Первісна вартість	1001	114,5	114,8	
Накопичена амортизація	1002	(105,6)	(107,9)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	430,9	115,5	
Основні засоби :	1010	9 767,0	22 293,1	
первісна вартість	1011	18 691,4	32 549,6	
знос	1012	(8 924,4)	(10 256,5)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	10 206,8	22 415,5	
II. Оборотні активи				
Завси :	1100	1 120,4	2 701,6	
у тому числі готова продукція	1103	-	-	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	43 088,9	52 761,5	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	178,2	6 640,6	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	897,1	1 696,2	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 157,3	2 578,5	
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	
Інші оборотні активи	1190	19 773,1	23 803,4	
Усього за розділом II	1195	66 215,0	90 181,8	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	76 421,8	112 597,3	

Продовж. додатку Б.1

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	267,0	267,0
Додатковий капітал	1410	-	15 416,0
Резервний капітал	1415	15 430,8	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(102 794,7)	(125 481,2)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	(87 096,9)	(109 798,2)
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	3 859,4
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	146 060,0	198 975,7
розрахунками з бюджетом	1620	6 817,5	6 993,3
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	474,8	232,6
розрахунками з оплати праці	1630	1 977,9	1 063,6
Доходи майбутніх періодів	1665	1 374,8	1 246,0
Інші поточні зобов'язання	1690	6 813,7	10 024,9
Усього за розділом III	1695	163 518,7	222 393,5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	76 421,8	112 597,3

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	127 443,4	87 999,8
Інші операційні доходи	2120	45 811,3	7 222,2
Інші доходи	2240	5 242,2	808,4
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	178 496,9	96 030,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(171 772,2)	(110 698,3)
Інші операційні витрати	2180	(28 770,4)	(11 162,3)
Інші витрати	2270	(215,5)	(113,0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(200 758,1)	(121 973,6)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(22 261,2)	(25 943,2)
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	(22 261,2)	(25 943,2)

(підпис)
(підпис)

Приймак Сергій Володимирович
(ініціали, прізвище)
Мариневич Наталя Леонідівна
(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

ДОДАТОК Б.2

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Код		
		2023	01	01
Комуніальне підприємство "Бердичівтеплоенерго"	за ЄДРПОУ	32794899		
Територія ЖИТОМИРСЬКА	за КАТОГТТ ¹	UA18620030010017029		
Організаційно-правова форма господарювання	Комуніальне підприємство	150		
Вид економічної діяльності	Постачання пари, гарячої води та кондиціонування повітря	35.30		
Середня кількість працівників, осіб	172			
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон	вулиця Шевченка, буд. 23, м. БЕРДИЧІВ, ЖИТОМИРСЬКА обл., 13312	40858		

I. Баланс на 31 грудня 2022 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	6,9	6,8	
Первісна вартість	1001	114,8	120,5	
Накопичена амортизація	1002	(107,9)	(113,7)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	115,5	48,3	
Основні засоби :	1010	22 293,1	28 044,3	
первісна вартість	1011	32 549,6	41 132,1	
знос	1012	(10 256,5)	(13 087,8)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	22 415,5	28 099,4	
II. Оборотні активи				
Запаси :	1100	2 701,6	3 174,6	
у тому числі готова продукція	1103	-	-	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	52 761,5	57 225,9	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	6 640,6	3 997,3	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 696,2	1 501,5	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 578,5	4 884,3	
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	
Інші оборотні активи	1190	23 803,4	31 174,0	
Усього за розділом II	1195	90 181,8	101 957,6	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	112 597,3	130 057,0	

Продовж. додатку Б.2

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	267,0	6 267,0
Додатковий капітал	1410	15 416,0	15 381,9
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(125 481,2)	(147 757,5)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	(109 798,2)	(126 198,6)
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	3 859,4	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями:	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	198 975,7	236 667,9
розрахунками з бюджетом	1620	6 993,3	6 948,5
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	232,6	693,6
розрахунками з оплати праці	1630	1 063,6	1 116,4
Доходи майбутніх періодів	1665	1 246,0	1 126,1
Інші поточні зобов'язання	1690	10 024,9	9 613,1
Усього за розділом III	1695	222 393,5	236 165,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	112 597,3	130 057,0

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2022 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м За звітний період	Код за ДКУД За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	124 093,3	127 443,4
Інші операційні доходи	2120	29 689,2	45 811,3
Інші доходи	2240	476,2	5 242,2
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	154 258,9	178 496,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(168 117,3)	(171 772,2)
Інші операційні витрати	2180	(7 960,1)	(28 770,4)
Інші витрати	2270	(457,8)	(215,5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(176 535,2)	(200 758,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(22 276,3)	(22 261,2)
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	(22 276,3)	(22 261,2)

(Signature)
Підпис

Приймає Сергій Володимирович
(підпис, прізвище)
Марінович Наталія Леонідівна
(підпис, прізвище)

Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

ДОДАТОК В

Звітність

Суб'єкти підприємницької діяльності, які надають послуги з централізованого теплопостачання, незалежно від форми власності та відомчого підпорядкування	до 25 числа після закінчення звітного періоду, за рік - до 20 лютого	Форма №1С - теплопостачання
1) Ресурсно-енергетичні АР Крим, обласним управлінням житлово-комунального господарства, Київській та Севастопольській міськими держадміністраціями	до 30-го числа після закінчення звітного періоду, за рік - до 25 лютого	Затверджено
Організації, визначені у п. 1) надають зведену форму по відповідній території		Наказ Держжитлокомунгоспу України 16.12.2004 р. №224
ДІРІОЦ Держжитлокомунгоспу України		за погодженням з Держкомстатом України
		Квартальна послуга

Назва організації-складача інформації: КП "Бердичівтеплоенерго"						
Поштова адреса: м. Бердичів, вул. Шевченка, 23						
Коди організації-складача						
За ЄДРПОУ	Території (КОАТУУ)	Виду економічної діяльності (КВЕД)	Форми власності (КФВ)	Організаційно-правової форми господарювання (КОПФГ)	Міністерства іншого центрального органу, якому підпорядкована організація-складач інформації (КОДУ)*	
1	2	3	4	5	6	7
32794899	1810400000	35.30.11.00.00	32	150	01004	

* Тільки для державного сектору

ЗВІТ
про витрати на виробництво та фінансові показники діяльності
підприємств від надання послуг теплопостачання
за січень-грудень 2020 року

Найменування показників	Код рядка	Одиниця виміру	Всього з початку року
А	Б	В	Г
Розділ І. Надання послуг			
Випущено теплової енергії, всього (2+3+4)	1	тис.Гкал	83,2
у тому числі: населенню	2	тис.Гкал	69,3
державним бюджетним установам	3	тис.Гкал	1,2
місцевим бюджетним установам	4	тис.Гкал	11,2
іншим споживачам	5	тис.Гкал	1,5
Чистий дохід від реалізації послуг, всього: (7+8+9+10)	6	тис.грн.	87826,4
у тому числі: населенню безпосередньо	7	тис.грн.	72034,2
державним бюджетним установам	8	тис.грн.	1361,9
місцевим бюджетним установам	9	тис.грн.	12799,6
іншим споживачам	10	тис.грн.	1630,7
Інші операційні доходи, всього:	11	тис.грн.	7171,2
з них зокрема: субсидії	12	тис.грн.	0,0
відшкодування пільг	13	тис.грн.	171,2
дотації з бюджету на відшкодування різниці в ціні	14	тис.грн.	7000,0
Фінансові та інші доходи звичайної діяльності	15	тис.грн.	1032,8

Продовж. додатку В

Розділ II. Витрати на надання послуг			
Витрати звичайної діяльності (17+34)	16	тис.грн.	121973,6
з тому числі:			
Витрати операційної діяльності (18+24+27+28+29)	17	тис.грн.	121860,6
Матеріальні витрати (19+20+21+22+23)	18	тис.грн.	89679,0
з них: паливо	19	тис.грн.	73390,2
електроенергія	20	тис.грн.	13180,9
покупне тепло	21	тис.грн.	0,0
покупна вода	22	тис.грн.	623,7
інші матеріальні витрати	23	тис.грн.	2484,2
Витрати на оплату праці (25+26)	24	тис.грн.	17270,8
з них: керівники, професіонали, фахівці, службовці	25	тис.грн.	4420,5
робітники	26	тис.грн.	12850,3
Відрахування на соціальні заходи	27	тис.грн.	3709,7
Амортизація	28	тис.грн.	1526,0
Інші витрати	29	тис.грн.	9675,1
з них зокрема: утримання об'єктів соціально-культурної сфери	30	тис.грн.	0,0
податки, збори та обов'язкові платежі	31	тис.грн.	350,9
визнані штрафи, пені та неустойки	32	тис.грн.	5779,5
списана безнадійна заборгованість	33	тис.грн.	167,5
Фінансові та інші витрати звичайної діяльності	34	тис.грн.	113,0
Розділ III. Результати діяльності			
Фінансові результати від звичайної діяльності: (6+11+15-16)	35	тис.грн.	0,0
Прибуток (+)			
Збиток (-)	36	тис.грн.	25943,2
Дебіторська заборгованість на кінець звітного періоду за чистою реалізаційною вартістю (38+39+40+41)	37	тис.грн.	43000,5
у тому числі: населення безпосередньо	38	тис.грн.	41933,2
Державні бюджетні установи	39	тис.грн.	309,6
місцеві бюджетні установи	40	тис.грн.	-
інші споживачі	41	тис.грн.	757,7
Заборгованість бюджету з фінансування субсидій	42	тис.грн.	-
Заборгованість бюджету з фінансування пільг	43	тис.грн.	-
Заборгованість бюджету з дотацій на відшкодування різниці в ціні	44	тис.грн.	43,6
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги на кінець звітного періоду:	45	тис.грн.	146060,0
у тому числі за енергоносії	46	тис.грн.	145138,1
Короткострокові кредити банків (за лишок на кінець періоду)	47	тис.грн.	-
Довідково			
Середньооблікова чисельність в еквіваленті повної зайнятості:			
керівники, професіонали, фахівці, технічні службовці	48	осіб	43
робітники, обслуговуючий персонал	49	осіб	125
Обсяг оплачених послуг без ПДВ, всього: (51+52+53+54+55+56+57)	50	тис.грн.	89409,4
у тому числі: населення безпосередньо	51	тис.грн.	66563,4
Державні бюджетні установи	52	тис.грн.	1131,2
місцеві бюджетні установи	53	тис.грн.	12957,7
інші споживачі	54	тис.грн.	1594,4
субсидії	55	тис.грн.	0,0
пільги	56	тис.грн.	162,7
дотації на відшкодування різниці в ціні	57	тис.грн.	7000,0

Кучевський Андрій Степанович

керівник

Новицький О.В.

виконавець

2-51-99

номер телефону

ДОДАТОК В.1

Звітність

Суб'єкти підприємницької діяльності, які надають послуги з централізованого теплопостачання, незалежно від форми власності та відомчого підпорядкування

до 25 числа після звітного періоду: за рік - до 20 лютого

Форма №1С - теплопостачання

1) Ресурсно-енергетичний АР Крим, обласним управлінням житлово-комунального господарства, Київський та Севастопольський міським держадміністраціям

до 30-го числа після звітного періоду: за рік - до 25 лютого

Затверджено

Організації, визначені у п.1) надають зведену форму по відповідній території
2) РІОЦ Держжитлокомунгоспу України

Наказ Держжитлокомунгоспу України
16.12.2004 р. №224

за погодженням з Держкомстатом України

Квартальна
поштова

Назва організації-складача інформації КП "Бердичівтеплоенерго"

Поштова адреса м. Бердичів, вул. Шевченка, 23

Коди організації-складача

За ЄДРПОУ	Території (КОАТУУ)	Виду економічної діяльності (КВЕД)	Форми власності (КФВ)	Організаційно-правової форми господарювання (КОПФГ)	Міністерства, іншого центрального органу, якому підпорядкована організація-складач інформації (КОДУ)*	
1	2	3	4	5	6	7
32794899	1810400000	35.30.11.00.00	32	150	01004	

* Тільки для державного сектору

ЗВІТ

про витрати на виробництво та фінансові показники діяльності підприємств від надання послуг теплопостачання за січень-грудень 2021 року

Найменування показників	Код рядка	Одиниця виміру	Всього з початку року
А	Б	В	Г
Розділ І. Надання послуг			
Відпущено теплової енергії, всього (2+3+4)	1	тис.Гкал	93,1
у тому числі: населенню	2	тис.Гкал	77,0
державним бюджетним установам	3	тис.Гкал	1,3
місцевим бюджетним установам	4	тис.Гкал	13,0
іншим споживачам	5	тис.Гкал	1,8
Чистий дохід від реалізації послуг, всього: (7+8+9+10)	6	тис.грн.	127 180,7
у тому числі: населенню безпосередньо	7	тис.грн.	96 543,4
державним бюджетним установам	8	тис.грн.	2 514,1
місцевим бюджетним установам	9	тис.грн.	24 405,2
іншим споживачам	10	тис.грн.	3 718,0
Інші операційні доходи, всього:	11	тис.грн.	46 074,0
з них зокрема: субсидії	12	тис.грн.	0,0
відшкодування ліній	13	тис.грн.	241,3
дотації з бюджету на відшкодування різниці в ціні	14	тис.грн.	45 066,6
Фінансові та інші доходи звичайної діяльності	15	тис.грн.	5 242,2

Продовж. додатку В.1

Розділ II. Витрати на надання послуг			
Витрати звичайної діяльності (17+34)	16	тис.грн.	200 758,1
у тому числі:			
Витрати операційної діяльності (18+24+27+28+29)	17	тис.грн.	200 542,1
Матеріальні витрати (19+20+21+22+23)	18	тис.грн.	146 730,9
з них: паливо	19	тис.грн.	126 206,8
електроенергія	20	тис.грн.	17 882,1
покупне тепло	21	тис.грн.	0,0
покупна вода	22	тис.грн.	576,4
інші матеріальні витрати	23	тис.грн.	2 065,6
Витрати на оплату праці (25+26)	24	тис.грн.	21 143,8
з них: керівники, професіонали, фахівці, службовці	25	тис.грн.	5 791,1
робітники	26	тис.грн.	15 352,7
Відрахування на соціальні заходи	27	тис.грн.	4 538,2
Амортизація	28	тис.грн.	1 522,2
Інші витрати	29	тис.грн.	26 607,0
з них зокрема: утримання об'єктів соціально-культурної сфери	30	тис.грн.	0,0
податки, збори та обов'язкові платежі	31	тис.грн.	397,5
визнані штрафи, пені та неустойки	32	тис.грн.	21 564,7
списана безнадійна заборгованість	33	тис.грн.	51,8
Фінансові та інші витрати звичайної діяльності	34	тис.грн.	216,0
Розділ III. Результати діяльності			
Фінансові результати від звичайної діяльності: (6+11+15-16)	35	тис.грн.	0,0
Прибуток (+)			
Збиток (-)	36	тис.грн.	22 261,2
Дебіторська заборгованість на кінець звітного періоду за чистою реалізаційною вартістю (38+39+40+41)	37	тис.грн.	52 721,0
у тому числі: населення безпосередньо	38	тис.грн.	49 341,2
Державні бюджетні установи	39	тис.грн.	1 282,9
місцеві бюджетні установи	40	тис.грн.	0,0
інші споживачі	41	тис.грн.	2 096,9
Заборгованість бюджету з фінансування субсидій	42	тис.грн.	0,0
Заборгованість бюджету з фінансування пільг	43	тис.грн.	40,5
Заборгованість бюджету з дотацій на відшкодування різниці в ціні	44	тис.грн.	0,0
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги на кінець звітного періоду:	45	тис.грн.	198 975,7
у тому числі за енергоносії	46	тис.грн.	198 747,1
Короткострокові кредити банків (залишок на кінець періоду)	47	тис.грн.	3 859,4
Довідково			
Середньооблікова чисельність в еквіваленті повної зайнятості:			
керівники, професіонали, фахівці, технічні службовці	48	осіб	43,0
робітники, обслуговуючий персонал	49	осіб	114,0
Обсяг оплачених послуг без ПДВ, всього: (51+52+53+54+55+56+57)	50	тис.грн.	164 605,9
у тому числі: населення безпосередньо	51	тис.грн.	90 374,1
Державні бюджетні установи	52	тис.грн.	2 933,2
місцеві бюджетні установи	53	тис.грн.	23 386,4
інші споживачі	54	тис.грн.	2 601,6
субсидії	55	тис.грн.	0,0
пільги	56	тис.грн.	244,0
дотації на відшкодування різниці в ціні	57	тис.грн.	45 066,6

Приймак Сергій Володимирович

керівник

Новіцький О.В.

виконавець

4-24-16

номер телефону

ДОДАТОК В.2

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 14 грудня 2021 року № 12
О схваленій схемі ліквідації розподілу грошей та територій України
від 14 грудня 2021 року № 12

Протокол форми № 1
про витрати виробництва та фінансової господарської діяльності
суб'єкта господарювання від реалізації теплової енергії, надання послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води
за облікувочим 12. мкс. * 2022 року

Найменування показника	код рядка	одиниця виміру	Кількісність ліквідації "Бердичівтеплоенергії"
Код ЄДРПОУ суб'єкта господарювання	к	к	32794899
Розділ I. Надання послуг	1	к	к
Видання теплової енергії, надання послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води, всього: (2+3+4+5+6)	1	тис. Гкал	74,4
у тому числі: безпосередньо	2	" "	61,8
адресним бюджетним установам та організаціям	3	" "	1,8
місцевим бюджетним установам та організаціям	4	" "	1,8
регіональним організаціям	5	" "	0,8
іншим споживачам	6	" "	1,8
Чистий дохід від реалізації теплової енергії, надання послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води, всього: (8+9+10+11+12)	7	тис. грн	134874,9
у тому числі: безпосередньо	8	" "	79099,8
адресним бюджетним установам та організаціям	9	" "	3544,3
місцевим бюджетним установам та організаціям	10	" "	36819,9
регіональним організаціям	11	" "	0,8
іншим споживачам	12	" "	6381,9
Інші операційні доходи, всього:	13	" "	29707,8
з яких: доходи з державного бюджету на відшкодування зборів/плат за різницю в тарифах	14	" "	0,8
доходи з місцевого бюджету на відшкодування зборів/плат за різницю в тарифах	15	" "	23200,8
фінансові результати	16	" "	0,8
Фінансові та інші доходи зазначеної діяльності	17	" "	476,2
Розділ II. Витрати на теплову енергію та надання послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води	к	к	к
Витрати зазначеної діяльності (19+20)	18	тис. грн	176535,2
у тому числі: витрати операційної діяльності (20+26+29+30+31)	19	" "	176877,4
у тому числі: матеріальні витрати (21+22+23+24+25)	20	" "	136428,9
у тому числі: паливо	21	" "	118823,7
електроенергія	22	" "	14132,7
покупне тепло	23	" "	0,8
покупна вода	24	" "	782,6
інші матеріальні витрати	25	" "	2076,9
витрати на оплату праці (27+28)	26	" "	35335,9
у тому числі: керівники, професіонали, фахівці, технічні спеціалісти	27	" "	7489,3
робітники	28	" "	17846,7
обслуговування на спеціальній лінії	29	" "	5429,7
амортизація	30	" "	3034,3
з яких: утримання об'єктів соціальної інфраструктури, збори та обов'язки з оподаткування	31	" "	8,8
Фінансові та інші витрати зазначеної діяльності	32	" "	779,2
Результати діяльності	к	к	к
Фінансові результати від зазначеної діяльності: (7+13+17-18)	35	тис. грн	6,9
прибуток (+)	36	" "	23216,2
збиток (-)	37	" "	55432,0
Дебіторська заборгованість за тепловою енергією та послугами з постачання теплової енергії та постачання гарячої води на кінець звітного періоду за чистою реалізованою вартістю (38+39+40+41+42)	38	" "	53418,0
у тому числі: безпосередньо	39	" "	258,7
адресним бюджетним установам та організаціям	40	" "	27,7
місцевим бюджетним установам та організаціям	41	" "	0,8
регіональним організаціям	42	" "	2680,4
Заборгованість державного бюджету з відшкодування різниці в тарифах	43	" "	0,8
Заборгованість місцевого бюджету з відшкодування різниці в тарифах	44	" "	0,8
Витрати, які виникли протягом періоду розкладу узагоді визначеним органом розрахунку тарифів, їх встановлення та збільшення	45	" "	0,8
Величезні витрати, інші, неустойки	46	" "	32510,8
Списана безнадійна заборгованість	47	" "	79,7
Кредиторська заборгованість за зборами, роботами, послугами на кінець звітного періоду	48	" "	136667,9
з них: за енергоносіями	49	" "	235318,8
Кредиторської заборгованості банків (включно з іншими періодами)	50	" "	0,8
Дивиденди	51	к	к
Середньомісячна чисельність в еквіваленті повної зайнятості: керівники, професіонали, фахівці, технічні спеціалісти	52	осіб	47
Середньомісячна чисельність в еквіваленті повної зайнятості: робітники, обслуговуючий персонал	53	" "	112
Обсяг виконаних теплової енергії та послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води (без ПДВ), всього: (54+55+56+57+58+59+60)	54	тис. грн	118483,8
у тому числі: безпосередньо	55	" "	73622,4
адресним бюджетним установам та організаціям	56	" "	3446,1
місцевим бюджетним установам та організаціям	57	" "	35119,7
регіональним організаціям	58	" "	8,8
іншим споживачам	59	" "	5696,6
доходи з місцевого бюджету на відшкодування зборів/плат за різницю в тарифах	60	" "	8,8
Витрати від зазначеної діяльності з обов'язкового обслуговування	61	" "	2711,2
Чистий дохід від зазначеної діяльності з обов'язкового обслуговування	62	" "	2906,1
Витрати від зазначеної діяльності з теплового обслуговування та паливних витрат на внутрішньобудинкових системах багатоквартирного будинку, що забезпечують надання індивідуальних послуг	63	" "	0,8
Чистий дохід від зазначеної діяльності з теплового обслуговування та паливних витрат на внутрішньобудинкових системах багатоквартирного будинку, що забезпечують надання індивідуальних послуг	64	" "	0,8

Термін подання звіту до Міністерства - до 30 числа місяця звітного періоду, за рік - до 25 лютого;

Звітний період - 1 квартал, 3 квартали, 9 місяців, рік

Відомості подаються з початку року

Керівник

Секція ПРИЙМАЄ

Свідоцтво про реєстрацію № 32794899 від 04.03.2016

Відомості подаються з початку року на звітний період за минулий рік

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андросова О.Ф. Оцінка динаміки змін показників майнового стану та управління корпоративною культурою підприємств машинобудування / О.Ф. Андросова // Економічний простір. – 2019. – № 144. – С. 116–124.
2. Багацька К.В. Фінансова безпека комунальних підприємств: сутнісні особливості та методи оцінки / К.В. Багацька // Економіка та держава. – 2020. – № 7. – С. 135–139. – Режим доступу: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4702&i=20>.
3. Бержанір І.А. Діагностика майнового стану підприємства / І.А. Бержанір // Вісник Донецького національного університету. Серія : Економіка і право. – 2015. – № 1. – С. 35–38.
4. Большой бухгалтерский словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 574 с.
5. Борисов А.Б. Большой энциклопедический словарь / А.Б. Борисов. – М.: Книжный мир, 2001. – 868 с.
6. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2001. – 224 с.
7. Вільна енциклопедія Вікіпедія: веб-сайт. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/>.
8. Гайденко С.М. Діагностика діяльності підприємств житлово-комунального господарства / С. М. Гайденко // Проблеми системного підходу в економіці. – 2019. – Вип. 4(1). – С. 84-91. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_4%281%29__15
9. Глухова В.І., Кравченко Х.В. Фінансовий стан комунальних підприємств і напрями його покращення. Modern Economics. 2021. №26. С. 30–36 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://doi.org/10.31521/modecon.V26\(2021\)-05](https://doi.org/10.31521/modecon.V26(2021)-05)
10. Горбаль Н.І. Процесний підхід щодо оцінювання майнового стану підприємства / Н.І. Горбаль, В.З. Борбулевич // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2012. – № 727. – С. 205–210.

11. Господарський кодекс України: Кодекс № 436-15 від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon3.rada.gov.ua>.
12. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: навчальний посібник / Б.Є. Грабовецький // Київ: «Центр учбової літератури», 2019. — 256 с.
13. Данілов О.Д. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях [Текст] : навч. посібник / О.Д. Данілов, Т.В. Паєнтко. – К. : Центр учб. лри, 2011. – 256 с.
14. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
15. Добикіна О.К. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. / О. К. Добикіна, В.С. Рижиков, С. В. Касьянюк та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 208 с.
16. Дяченко К. С. Методичні підходи до оцінювання фінансово-майнового стану бізнес-структури / К. С. Дяченко, А. Ю. Хорєва // Ефективна економіка. – 2020. – № 11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8369>.
17. Економічний енциклопедичний словник: у 2-х т., Т.1 / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.І. Юрій; за ред. С.В. Мочерного. – Львів: Світ, 2005. – 616 с.
18. Економічна сутність майнового потенціалу підприємства / Г. О. Партин, С. Я. Фаріон // Бізнес Інформ. – 2013. – № 6. – С. 296-301. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_6_52
19. Експрес-діагностика майнового стану підприємства / Р. М. Скриньковський, Ж. В. Семчук, Н. М. Коваль // Бізнес Інформ. – 2015. – № 11. – С. 220-225. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_11_36
20. Жулин О. В., Зеленюк-Джунь Л. В. Управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств і перспективи їх розвитку. Бізнес-інформ. – 2020. – № 7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-7_0-pages-174_180.
21. Загірняк Д.М. Діяльність комунальних підприємств і їх фінансове забезпечення в умовах децентралізації / Д. М. Загірняк, В. І. Глухова, Х. В.

Кравченко // Ефективна економіка. – 2021. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_1_14

22. Загуцький У. Р. Планування і діагностика діяльності підприємств: навч. посіб. / У. Р. Загуцький, В. М. Цимбалюк, С. Г. Шевченко. Київ: Ліра-К, 2013. – 320 с.

23. Захаров В. С. Сучасні підходи до фінансового забезпечення розвитку підприємств енергетичного сектора України / В. С. Захаров // Бізнес Інформ. – 2017. – № 1. – С. 235-240. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_1_38

24. Зубченко В.В. Фінанси підприємств / В.В. Зубченко, Л.М. Гутко // Біла церква: БНАУ, 2020. – 106 с.

25. Іващенко В.М., Болюх М.А. Економічний аналіз господарської діяльності. – К.: Нічлава, 2019. – 204 с.

26. Комунальні підприємства – хронічна проблема країни. Як це змінити [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ces.org.ua/utility-companies-4/>

27. Костирко Л. А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства: монографія / Л. А. Костирко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Харків : Фактор, 2008. – 336 с.

28. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник / Н.С. Краснокутська. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.

29. Кузнецов В. Великий словник бухгалтера / В. Кузнецов, О. Михайленко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2005. – 532 с.

30. Коваленко Ю. М. Управління фінансовими активами : підручник. / Ю.М. Коваленко // Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2019. – 497 с.

31. Макарчук І. Основні показники оцінки платоспроможності та ліквідності підприємств та методика їх визначення / І. Макарчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2019. – № 7.

32. Мельник Т. Ю. Теоретико-методичні основи оцінювання майнового стану підприємств. Економіка, управління та адміністрування / Т.Ю. Мельник, С.В. Свірко. – 2021. – № 1. – С. 8–16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://ema.ztu.edu.ua/article/view/228952>

33. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.minfin.gov.ua/document/81046/B4.pdf8

34. Мізіна О.В. Інструментарій оцінки ефективності використання майна підприємства / О.В. Мізіна // Наукові праці ДонНТУ. Серія : Економічна. – 2012. – Вип. 41. – С. 188–195.

35. Мочерний С.В. Основи підприємницької діяльності: навч. посіб. / С.В. Мочерний, О.А. Устенко, С.І. Чеботар. – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 280 с.

36. Мних Є.В. Аналіз фінансового стану і фінансових результатів діяльності підприємств / Є.В. Мних// Навч. посібник. – К.: НМК ВО, 2017. – 327 с.

37. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [Електронний ресурс] / Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

38. Навмисна збитковість, або Що потрібно розуміти про комунальні підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/09/11/664992/>

39. Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» [Електронний ресурс]: постанова Кабінету міністрів України від 10.09.2003 р. № 1440. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

40. Національний стандарт № 2 «Оцінка нерухомого майна» [Електронний ресурс]: постанова Кабінету міністрів України від 28.10.2004 р. № 1442. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

41. Партин Г. О. Економічна сутність майнового потенціалу підприємства / Г. О. Партин, С. Я. Фаріон // Бізнес Інформ. – 2013. – № 6. – С. 296-301. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_6_52

42. Петрова В. Ф. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий аналіз» (для студентів заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст та

слухачів другої вищої освіти спеціальності 7.03050901 – Облік і аудит) / В. Ф. Петрова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 138 с.

43. Податковий Кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI [Текст]: офіц. текст: [підписано до друку 21.07.2011 р.]. – АТЗТ «Видавництво «Право», 2011. – 147 с.

44. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

45. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>

46. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [zakon.rada.gov.ua. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text)

47. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

48. Постанова Правління Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України «Про затвердження Порядку списання майна Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України» від 30.11.2010 № 49 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0185-11>

49. Про затвердження Порядку відчуження майна у системі МНС Наказ МНСУ від 01.04.2011 № 331 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.44985.0>

50. Про оцінку земель: Закон України від 11.12.2003 р. № 1378-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

51. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні Закон України № 2658-III від 12.07.2001 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : [http:// zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2658-14](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2658-14)

52. Романенко О.Р. Фінанси: підручник для ВНЗ / О.Р. Романенко. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 310 с.

53. Романчук К.В. Змістове наповнення понять «майно», «активи» в національній обліковій практиці / К.В. Романчук // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. – 2012. – № 1. – С. 206–211.

54. Саєнко М. Г. Стратегія підприємства / М.Г. Саєнко // Підручник. – Тернопіль: «Економічна думка». – 2006. – 390 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/486/1/saenko_strateg_pidpr.pdf

55. Сіменко І.В. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник / за заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 384 с.

56. Скриньковський Р.М. Експрес-діагностика майнового стану підприємства / Р.М. Скриньковський, Ж.В. Семчук, Н.М. Коваль // Бізнес Інформ. – 2015. – № 11 (454). – С. 220–225.

57. Справочник бухгалтера и аудитора / Под. ред. д-ра экон. наук, проф. Е.А. Мизиковского, канд. экон. наук, доц. Л.Г. Макаровой. – М. : Юристъ, 2001. – 992 с.

58. Статут КП «Бердичівтеплоенерго» [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://doc.berdychiv.com.ua/rada/proektu/582_1.pdf?s=1,657,324,800,0

59. Стельмах М.В. Методичні аспекти оцінки майнового стану підприємства / М.В. Стельмах, М.Ф. Дейнека // Економічний аналіз : зб. наук. праць каф. екон. аналізу ТНЕУ. – 2009. – Вип. 4. – С. 287–290.

60. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Ю.М. Тютюнник, Л.О. Дорогань-Писаренко, С.В. Тютюнник. – Полтава : Астроя, 2020. – 434 с.

61. Тютюнник Ю.М. Динаміка показників оцінювання майнового стану сільськогосподарських підприємств Полтавської області / Ю.М. Тютюнник, С.В. Тютюнник // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2010. – Вип. 1, Т. 1. – С. 229–234.

62. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2000. - 460 с.
63. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз : підручник / Ю.С. Цал-Цалко, Ю.Ю. Мороз, Л.А. Суліменко. – 5-те вид., доп. – Житомир : ПП «Рута», 2012. – 609 с
64. Фінанси підприємств. Підручник. / О. Б. Курило, Л. П. Бондаренко, О. И. Вівчар, О. М. Чубка // К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
65. Фінанси підприємств: навчальний посібник / Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.// за заг. ред. Н. С. Ситник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 402 с.
66. Фінанси підприємств : підручник / В. В. Сокурєнко, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко; за заг. ред. В. В. Сокурєнка. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків : ХНУВС, 2022. – 297 с.
67. Шеремєта М. Майно підприємства: сутність, класифікація та принципи його формування [Текст] / Михайло Шеремєта, Марія Шеремєта // Економічний аналіз / гол. ред Шкарабан С.І. – Тернопіль : Економічна думка, 2008. – Вип. 2 (18). – С. 295-298.
68. Щєрбина В.С. Господарське право: підручник / В.С. Щєрбина. – 4-те вид., перероб. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 640 с.
69. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
70. Як фінансування комунальних підприємств обмежує конкуренцію? [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://ces.org.ua/how-does-utility-financing-impairs-competition/>
71. Orlova K. Analytical support for enterprise's development management under conditions of economy digitalization / K.Orlova, N.Ovander // Economics, Management and Sustainability. – 2019. – Vol. 4, № 2. – P. 21–29.
72. Смакогуз А.О. Поняття майнового стану як економічної категорії, та відображення його в обліку зб. наук. пр. VII Всеукр. наук.-практ. Інтернет–конф., 27 берез. 2019 р.: у 2-х ч. - Ч. II. – Вінниця : ВРВ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. С.193-197 [Електронний ресурс] – Режим доступу

:http://www.vtei.com.ua/doc/27_03_19pr.pdf

73. Дегтярьова В.М. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник / В.М. Дегтярьова, К.Ю. Мамченко. – Донецьк: ДонДУУ, 2011. – 363 с.